

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Γιαουτζή Μαρία

του Φαλιάγκα Ι. Κωνσταντίνου
Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού

ΑΘΗΝΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009

Οι εκτιθέμενες απόψεις, ερμηνείες, συμπεράσματα, εκτιμήσεις, κλπ. ανήκουν στο συγγραφέα και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις κλπ. του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Ακόμη τυχόν λάθη και παραλήψεις που πιθανόν να εντοπίσει ο αναγνώστης οφείλονται στην αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός Βιοτεχνικού Πάρκου στο Ηράκλειο της Κρήτης. Το έργο έχει σχεδιαστεί από το 2005 στα πλαίσια της συνεργασίας του Επιμελητηρίου Ηρακλείου και Δήμου Καστελλίου. Σήμερα μετά την καταφατική απόφαση για την υλοποίηση του, μεταξύ των δύο οργανισμών, τον Απρίλιο του παρόντος έτους (2009) έχει ήδη υπογραφεί σύμβαση “παροχής υπηρεσιών συμβούλου υποστήριξης” του Επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Καστελλίου με δύο ιδιωτικές εταιρίες με σκοπό τη σύσταση Φορέα Ανάπτυξης του έργου. Η προβλεπόμενη θέση χωροθέτησής του, έκτασης 270 στρεμμάτων ανήκει στα όρια και την κυριότητα του Δήμου Καστελλίου.

Η μελέτη διορθώνεται σε έξι κεφάλαια στα οποία επιχειρείται η διερεύνηση των δυνατοτήτων της επένδυσης, καθώς επίσης προτείνεται ένα σενάριο δημιουργίας Φορέα υλοποίησης του έργου. Επιγραμματικά τα Κεφάλαια αυτά αφορούν σε:

Κεφάλαιο 1^ο: Ιστορικά στοιχεία και νομοθεσία περί των οργανωμένων υποδοχέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Κεφάλαιο 2^ο: Προσέγγιση του αναπτυξιακού μοντέλου της Περιφέρειας Κρήτης, μέσα από την περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης.

Κεφάλαιο 3^ο: Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του Νομού Ηρακλείου, ως της κυρίως περιοχής εμβέλειας του έργου.

Κεφάλαιο 4^ο: Παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και πρόβλεψη των δυνατοτήτων του έργου.

Κεφάλαιο 5^ο: Σχεδιασμό σεναρίων σύστασης φορέα ανάπτυξης του έργου.

Κεφάλαιο 6^ο: Αξιολόγηση των σεναρίων και πρόταση του βέλτιστου.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την Επιβλέπουσα Καθηγήτρια μου κ. Γιαουτζή Μαρία για την ανάθεση της παρούσας εργασίας, όπως και για τη βοήθεια και διαρκή καθοδήγηση καθ’ όλη τη διάρκεια εκπόνησής της.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την Υποψήφια Διδάκτορα κ. Μπίσκα Αναστασία για την ουσιαστική συμβολή της στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Φαλιάγκας Ι. Κωνσταντίνος

Αθήνα 2009

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	i
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ	viii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	ix
ABSTRACT	xi

1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΥΠΟΔΟΧΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ **1**

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΥΠΟΔΟΧΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ – ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ	1
1.1.1 ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ	1
1.1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	1
1.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	5
1.2.1 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	5
1.2.2 ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΝΟΜΟΣ 2545/1997	6
1.2.2.1 Μορφές βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών	6
1.2.2.2 Επιτρεπόμενες δραστηριότητες και υπηρεσίες	6
1.2.2.3 Φορέας βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών - προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας	7
1.2.2.4 Ίδρυση βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών - εγκατάσταση επιχειρήσεων σε αυτές	9
1.2.2.5 Διοίκηση, διαχείριση και κανονισμοί λειτουργίας βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών	10
1.2.2.6 Εποπτεία βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών	11
1.2.3 ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ”, ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΡΤΙΟΥ 2009	11
1.2.3.1 Ορισμοί και μορφές επιχειρηματικών πάρκων	11
1.2.3.2 Επιτρεπόμενες δραστηριότητες	12
1.2.3.3 Χώροι οργάνωσης επιχειρηματικών πάρκων	13
1.2.3.4 Εταιρίες ανάπτυξης επιχειρηματικών πάρκων	14
1.2.3.5 Διαδικασία ίδρυσης επιχειρηματικών πάρκων	14
1.2.3.6 Έγκριση της ανάπτυξης επιχειρηματικών πάρκων	15
1.2.3.7 Πολεοδόμηση των επιχειρηματικών πάρκων	15
1.2.3.8 Εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων	16
1.2.3.9 Διοίκηση και διαχείριση επιχειρηματικών πάρκων	16
1.2.3.10 Εξωτερικές υποδομές	17
1.2.3.11 Διαδικασία λειτουργικής - περιβαλλοντικής εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων	17
1.2.3.12 Υφιστάμενοι οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων	17
1.2.4 ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ”	18
1.2.5 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	19

2	<u>ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ</u>	21
2.1	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	21
2.2	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	21
2.2.1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ – ΑΝΑΓΛΥΦΟ	21
2.2.2	ΚΛΙΜΑ	22
2.2.3	ΒΙΟΤΟΠΟΙ – ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ, ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ	22
2.3	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	24
2.3.1	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	24
2.3.2	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	26
2.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ	27
2.4.1	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ	28
2.4.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	30
2.4.2.1	Πρωτογενής τομέας παραγωγής	32
2.4.2.2	Δευτερογενής τομέας	33
2.4.2.3	Τριτογενής τομέας	33
2.4.3	ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	36
2.5	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	37
2.5.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΡΟΝΟΙΑΣ	37
2.5.2	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	39
2.6	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ	40
2.6.1	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	40
2.6.2	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	41
2.6.3	ΛΙΜΑΝΙΑ	42
2.6.4	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	43
2.6.5	ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	44
2.6.6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	47
3	<u>ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ</u>	49
3.1	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	49
3.2	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	49
3.2.1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ – ΑΝΑΓΛΥΦΟ	49
3.2.2	ΚΛΙΜΑ	50
3.3	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	51
3.3.1	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	51
3.3.2	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	53
3.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ	54
3.4.1	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	55
3.4.1.1	Γεωργία – κτηνοτροφία	55
3.4.1.2	Αλιεία - δασική εκμετάλλευση	57
3.4.2	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	57
3.4.2.1	Βιομηχανία – μεταποίηση	58
3.4.2.2	Ενέργεια	58
3.4.3	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	59
3.4.3.1	Τουρισμός	59
3.4.3.2	Εμπόριο – επιχειρήσεις, υπηρεσίες	61
3.4.4	ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	61

3.5	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	62
3.6	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	63
3.6.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΡΟΝΟΙΑΣ	63
3.6.2	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	64
3.7	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	64
4	<u>ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ</u>	67
4.1	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ	67
4.1.1	ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	67
4.1.2	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	69
4.1.3	ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	70
4.2	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ ΥΠΟΔΟΧΕΙΣ	72
4.2.1	ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	72
4.2.2	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ – ΒΙΟ.Π.Α. ΧΑΝΙΩΝ	75
4.2.3	ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥΣ	76
4.3	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	77
4.4	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ	80
4.4.1	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΜΕ ΧΑΜΗΛΑ ΚΟΣΤΗ ΓΗΣ	80
4.4.2	Η ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ ΘΑ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ ΛΟΓΩ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ	81
4.4.3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΠΟΛΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	82
4.4.4	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ LOGISTICS ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ	83
4.4.5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΕΥΦΟΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	85
4.4.6	ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΝ	86
4.5	ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ – ΖΗΤΗΣΗ	86
5	<u>ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ</u>	89
5.1	1^ο ΣΕΝΑΡΙΟ	90
5.2	2^ο ΣΕΝΑΡΙΟ	91
5.3	3^ο ΣΕΝΑΡΙΟ	91
5.4	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΑΡΜΟΛΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ	92
6	<u>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΦΟΡΕΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ</u>	94
6.1	ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	94
6.2	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ S.W.O.T.	95
6.3	ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	99
6.4	ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΕΛΤΙΣΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	100
	<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΠΗΓΩΝ</u>	101

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	101
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	101

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	106
------------------	------------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1-1: Κατηγοριοποίηση χρονολογιών ίδρυσης ΒΙ.ΠΕ. μέχρι και το έτος 2004	5
Πίνακας 1-2: Τα σημαντικότερα νομοθετήματα που αφορούν στις ΒΙ.ΠΕ. από την ίδρυση τους, μέχρι σήμερα	20
Πίνακας 2-1: Στατιστικά στοιχεία των Νομών της Περιφέρειας Κρήτης για το 2001	24
Πίνακας 2-2: Στοιχεία απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης σε σχέση με το σύνολο της χώρας	26
Πίνακας 2-3: Ανεργία στην Περιφέρεια Κρήτης	26
Πίνακας 2-4: Στοιχεία της αγοράς εργασίας στην Κρήτη (15 - 64 ετών), με διάκριση των δύο φύλων για το 2004	27
Πίνακας 2-5: Δείκτες ευημερίας Περιφέρειας Κρήτης	28
Πίνακας 2-6: Πραγματική αύξηση Α.Ε.Π. της Κρήτης σε σύγκριση με την επικράτεια για την περίοδο 2001- 2005	28
Πίνακας 2-7: Ποσοστιαία ενδοπεριφερειακή κατανομή του Α.Ε.Π. κατά την περίοδο 2000 – 2005	29
Πίνακας 2-8: Κατά κεφαλή Α.Ε.Π. σε νομαρχιακό επίπεδο στην Κρήτη κατά την περίοδο 2000 – 2005	30
Πίνακας 2-9: Διάρθρωση Α.Ε.Π. ανά τομέα παραγωγής στους Νομούς της Κρήτης για το 2001	30
Πίνακας 2-10: Απασχολούμενοι ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Κρήτης	30
Πίνακας 2-11: Στοιχεία απασχόλησης στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας της Κρήτης, σε σχέση με το σύνολο της χώρας για την περίοδο 1999 – 2006	31
Πίνακας 2-12: Τομεακή κατανομή των επιχειρήσεων, νομικής μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., της Κρήτης για το 2002	32
Πίνακας 2-13: Κύρια παραγόμενα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα για το 2001	33
Πίνακας 2-14: Δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ στην Κρήτη για το 2007	34
Πίνακας 2-15: Διανυκτερεύσεις τουριστών (ημεδαπών & αλλοδαπών) σε ξενοδοχειακά καταλύματα (εκτός των κάμπινγκ) επί του συνόλου της Ελλάδας	35
Πίνακας 2-16: Χώρες στις οποίες αντιστοιχούν τα μεγαλύτερα ποσοστά εξαγωγών των κρητικών προϊόντων	36
Πίνακας 2-17: Εγγραφές - Διαγραφές νέων επιχειρήσεων ανά τμήμα, στο σύνολο της Κρήτης	37
Πίνακας 2-18: Υποδομές υγείας στην Περιφέρεια Κρήτης	39
Πίνακας 2-19: Αποστάσεις του λιμένα Ηρακλείου από τα λιμάνια της Ελλάδας και τις πύλες της Μεσογείου	43
Πίνακας 2-20: Παραγόμενη ενέργεια από Α.Π.Ε. στην Κρήτη για 2005	46
Πίνακας 3-1: Κατάταξη πληθυσμού με βάση τον τόπο διαμονής για το 1991	52

Πίνακας 3-2: Ποσοστό αλλοδαπού επί του ημεδαπού πληθυσμού στο Νομό Ηρακλείου για το 2001	52
Πίνακας 3-3: Μέσα ετήσια ποσοστά ανεργίας στο Νομό Ηρακλείου (επί του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού)	53
Πίνακας 3-4: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, στο σύνολο πληθυσμού άνω των 10 ετών για το 2001	53
Πίνακας 3-5: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, ηλικίας 15 έως 24 ετών για το 2001	53
Πίνακας 3-6: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, ηλικίας άνω των 24 ετών για το 2001	54
Πίνακας 3-7: Κατανομή της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Νομό Ηρακλείου για το 2003	54
Πίνακας 3-8: Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως, απογραφή 1999- 2000, οι εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα	56
Πίνακας 3-9: Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος ανά χρήσεις στο Νομό Ηρακλείου	59
Πίνακας 3-10: Δημογραφία νέων επιχειρήσεων ανά τμήμα, στο Νομό Ηρακλείου	62
Πίνακας 3-11: Στοιχεία του τομέα υγείας στο Νομό Ηρακλείου για το 2000	64
Πίνακας 3-12: Στοιχεία του τομέα εκπαίδευσης στο Νομό Ηρακλείου για το 2000	64
Πίνακας 3-13: Κατάταξη οικον. ενεργού πληθυσμού του Δήμου Καστελλίου κατά ομάδες επαγγελματιών για το 2001	65
Πίνακας 3-14: Πληθυσμιακά δεδομένα Δήμου Καστελλίου, με διάκριση των δύο φύλων, για το 2001	66
Πίνακας 4-1: Εγγύτεροι οικισμοί από την προβλεπόμενη θέση του Βιοτεχνικού Πάρκου	70
Πίνακας 4-2: Συμμετοχή κλάδων παραγωγής στο σύνολο των επιχειρήσεων της ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου	74
Πίνακας 4-3: Αναλογία απασχολούμενων ηλικίας 15 ετών και άνω στην Περιφέρεια Κρήτης και στο σύνολο της χώρας, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το Α΄ τρίμηνο του 2008	78
Πίνακας 4-4: Κλαδική διάρθρωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων στο Νομό Ηρακλείου για το 2003	79
Πίνακας 6-1: Πίνακας <i>S.W.O.T.</i>	95
Πίνακας 6-2: Αξιολόγηση 1 ^{ου} σεναρίου	96
Πίνακας 6-3: Αξιολόγηση 2 ^{ου} σεναρίου	97
Πίνακας 6-4: Αξιολόγηση 3 ^{ου} σεναρίου	98
Πίνακας 6-5: Πίνακας αξιολόγησης σεναρίων	99

Πίνακες Παραρτήματος

Πίνακας 1: Αιολικά πάρκα για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας στην Περιφέρεια Κρήτης	106
Πίνακας 2: Αντιστοιχία κωδικών κατά Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ. – κλάδων	107
Πίνακας 3: Αποκλειστικό αντικείμενο αναπτυξιακών ανώνυμων εταιριών Ο.Τ.Α.	108
Πίνακας 4: Συνοπτική επισκόπηση του επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Καστελλίου	109

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 2-1: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στην Περιφέρεια Κρήτης, με διάκριση των δύο φύλων για το 2001	25
Γράφημα 2-2: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στην Περιφέρεια Κρήτης (Άρρενες και Θήλεις) για το 2001	25
Γράφημα 2-3: Κατανομή κλινών κατά γεωγραφική Περιφέρεια για το 2004	38
Γράφημα 2-4: Κλίνες ανά 1000 κατοίκους στην Ελληνική επικράτεια για το 2004	38
Γράφημα 2-5: Ενεργειακή κατανάλωση ανά τομέα και κατανάλωση ηλεκτρισμού ανά δραστηριότητα στην Κρήτη για το 2006	45
Γράφημα 2-6: Μερίδια Ενεργειακών Πηγών στην Περιφέρεια Κρήτης για το 1997	45
Γράφημα 3-1: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στο Νομό Ηρακλείου, με διάκριση των δύο φύλων για το 2001	51
Γράφημα 3-2: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στο Νομό Ηρακλείου (Άρρενες και Θήλεις) για το 2001	52

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 2-1: Περιοχές υπό προστασία στους Νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου	23
Χάρτης 2-2: Περιοχές υπό προστασία στους Νομούς Ρεθύμνης και Χανίων	24
Χάρτης 2-3: Λιμάνια της Κρήτης που δέχονται επιβατικά πλοία	42
Χάρτης 4-1: Πεδινή έκταση πλησίον της προβλεπόμενης θέσης του έργου	67
Χάρτης 4-2: Ανάγλυφο ευρύτερης περιοχής μελέτης	68
Χάρτης 4-3: Οργανωμένοι υποδοχείς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο Νομό Ηρακλείου	73

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι οργανωμένοι υποδοχείς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με τη μορφή Βιομηχανικών Περιοχών όπως πρωτοεμφανίστηκαν στην Ελλάδα, αλλά και η εξέλιξη τους σε εξειδικευμένες μορφές αργότερα, αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί σήμερα ένα από τα βασικά μέσα άσκησης περιφερειακής οικονομικής πολιτικής. Από την άποψη της αναπτυξιακής πολιτικής, η οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας – βιοτεχνίας στην Περιφέρεια στοχεύει στην ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη των χωρικών μονάδων μιας ευρύτερης οικονομικής ενότητας ή και στην αναδιάρθρωση της υπάρχουσας χωροταξικής κατανομής της οικονομίας όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Από μικροοικονομική άποψη όμως στοχεύει στην εξασφάλιση εκτάσεων που βελτιστοποιούν τις παραμέτρους για μεγιστοποίηση των κερδών.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σκοπιμότητα δημιουργίας ενός Βιοτεχνικού Πάρκου στο Νομό Ηρακλείου. Το βαθμό δηλαδή, που το έργο αυτό μπορεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες από τη δημιουργία ενός οργανωμένου υποδοχέα, όπως και το βαθμό της αναγκαιότητας του. Το Βιοτεχνικό Πάρκο έχει σχεδιαστεί από το 2005 στα πλαίσια της συνεργασίας του Επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Καστελλίου. Σήμερα, μετά την καταφατική απόφαση για την υλοποίησή του μεταξύ των δύο οργανισμών τον Απρίλιο του παρόντος έτους (2009) έχει ήδη υπογραφεί σύμβαση “παροχής υπηρεσιών συμβούλου υποστήριξης” του Επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Καστελλίου με δύο ιδιωτικές εταιρίες με σκοπό τη σύσταση Φορέα Ανάπτυξης του έργου. Η προβλεπόμενη θέση χωροθέτησής του, έκτασης διακοσίων εβδομήντα στρεμμάτων ανήκει στα όρια και την κυριότητα του Δήμου Καστελλίου.

Μια συνοπτική περιγραφή της δομής της εργασίας αυτής όπως αυτή διαρθρώνεται στα ακόλουθα 6 Κεφάλαια είναι η εξής:

Στο **Πρώτο Κεφάλαιο** της εργασίας, γίνεται μια συνοπτική ιστορική αναδρομή του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών στην Ελλάδα, καθώς επίσης περιγράφονται τα στάδια εξέλιξής του με αναφορά στα σημαντικότερα νομοθετήματα που καθόρισαν την εξέλιξη αυτή μέχρι σήμερα. Το υπόλοιπο κεφάλαιο παρουσιάζει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο των Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών περιοχών, το Νομοσχέδιο που προβλέπεται να αντικαταστήσει την υπάρχουσα νομοθεσία, καθώς και τις σημαντικότερες διαφοροποιήσεις που πρόκειται να επέλθουν.

Στο **Δεύτερο Κεφάλαιο** γίνεται η παρουσίαση της υπάρχουσας κατάστασης στην Περιφέρεια Κρήτης. Πέραν της παρουσίασης γενικών στοιχείων της Περιφέρειας, όπως του φυσικού περιβάλλοντος, των πληθυσμιακών δεδομένων, του κοινωνικού εξοπλισμού, γίνεται μια εκτενής αναφορά των παραγωγικών – τεχνικών υποδομών, των δικτύων και κυρίως της υπάρχουσας οικονομικής κατάστασης του νησιού, που οδηγεί σε μια σαφή εικόνα του μοντέλου ανάπτυξης που έχει υιοθετήσει η Περιφέρεια.

Στο **Τρίτο Κεφάλαιο** ακολουθείται η ίδια λογική, παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση του Νομού Ηρακλείου καθώς και λίγα στοιχεία του Δήμου Καστελλίου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην οικονομική δομή του Νομού και των παραγωγικών κλάδων που την απαρτίζουν.

Το **Τέταρτο Κεφάλαιο** εξειδικεύεται στη διερεύνηση της αναγκαιότητας και των δυνατοτήτων του έργου. Παρουσιάζονται τα τοπικά χαρακτηριστικά της περιοχής

χωροθέτησης του πάρκου, οι ανταγωνιστικές προς αυτό μονάδες, οι επιχειρήσεις που προβλέπεται να προσελκύσει και αναλύεται ένα σύνολο πλεονεκτημάτων που θα προσδώσει η δημιουργία του.

Το **Πέμπτο Κεφάλαιο** στοχεύει στην παρουσίαση σεναρίων για τη σύσταση ενός φορέα υλοποίησης και λειτουργίας του Βιοτεχνικού Πάρκου, λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα νομοθεσία. Τέλος στο **Έκτο Κεφάλαιο** ακολουθεί μια ποιοτική μέθοδος αξιολόγησης των σεναρίων αυτών, η οποία ολοκληρώνεται με την επιλογή του βέλτιστου σεναρίου.

Λέξεις Κλειδιά: «Βιοτεχνικό Πάρκο, Βιομηχανική και Επιχειρηματική Περιοχή, Επιχειρηματικό Πάρκο, Οργανωμένος Υποδοχέας, Ηράκλειο, Καστέλλι, Καστέλι»

ABSTRACT

The organised receivers of enterprising activities, with the form of Industrial Regions as they were presented in Greece, and also their development in specialised forms later, constituted and it continues constituting until today one from the basic means of exercise of regional economic policy. From the opinion of developmental policy, the organised arrangement of industry of - manufacture in the region aims in the balanced economic growth of territorial units of wider economic unit or even in the reformation of existing land-planning distribution of economy where this is judged necessary. From micro-economic opinion however it aims in the guarantee of areas that optimises the parameters for maximisation of profits.

The present consideration examines the expediency of creation of Craft-based Park in the prefecture Heraklion. Degree that is to say, that this assignment can correspond in the expectations from the creation of Receptor - Organized Business, as the degree of his necessity. The craft-based Park has been engineered from 2005 in the frames of collaboration of Chamber Heraklion and Municipality of Kastelli. In our days, afterwards the affirmative decision on his concretisation between the organisms in April of present year (2009) already has been signed convention ``of benefit of services of director " Chamber Heraklion and Municipality of Kastelli with two private companies aiming at the constitution of Institution of Growth of work. His forecasted place of arrangement, extent of two hundred seventy acres belongs in the limits and the property of Municipality of Kastelli.

A concise description of structure of this assignment as this is structured in the following 6 Chapters is the following:

In the **First Chapter** of the assignment, a short historical retrospection of Industrial Regions in Greece takes place, and also there is a description of their development process with references to the more important statutes that determined this development up to today. The rest of the chapter presents the legislative frame that is in use about the Industrial and Enterprising regions, the bill that is going to replace the existing legislation, as well as the more important differentiations that are going to take place.

In the **Second Chapter** there is a presentation of the existing situation in the region of Crete. Beside the presentation of general information about the region, like the natural environment, the demographic data, the social equipment, there is an extensive report of productive - technical infrastructures, networks and mainly the existing economic situation of island, that leads to a clear picture of the region's model of growth.

In the **Third Chapter** based in the same logic, there is an analysis of the existing situation in the prefecture of Heraklion as well as few information's about municipality of Kastelli. The economic structure of the prefecture and it's productive branch are mainly emphasized.

The **Fourth Chapter** is focused on examining the necessity and the potentials of the project. The local characteristics of the park, the competitive units, the enterprises that are likely to be attracted and there is an analysis of a number of advantages that will be a result of its creation.

The **Fifth Chapter** aims in the presentation of concepts about the constitution of an institution of concretisation and operation of Craft - based Park, taking into consideration the current legislation. Finally in the **Sixth Chapter** follows a qualitative method of evaluation of the scripts and is completed with the presentation of the most optimal concepts.

Keywords: « Craft - based Park, Industrial and Enterprising Region, Enterprising Park, Receptor - Organized Business, Heraklion, Kastelli, Kasteli»

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρία
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α.Π.Ε.	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
Α.Π.Π.	Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν
Β.Δ.	Βασιλικό Διάταγμα
Β.Ε.ΠΕ.	Βιομηχανική και Επιχειρηματική Περιοχή
Β.Ο.Α.Κ.	Βόρειος Οδικός Άξονα της Κρήτης
ΒΙ.ΖΩ.	Βιομηχανική Ζώνη
ΒΙ.ΠΑ.	Βιομηχανικό Πάρκο
ΒΙ.ΠΕ.	Βιομηχανική Περιοχή
ΒΙΟ.ΠΑ.	Βιοτεχνικό Πάρκο
Γ.Π.Σ.	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Ε.Α.Ε.Π.	Εταιρία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου
Ε.Α.Σ.	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
Ε.Β.Ε.Η.	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ηρακλείου
Ε.Π.	Επιχειρηματικό Πάρκο
Ε.Π.Ε.	Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
Ε.Σ.Υ.Ε.	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
Ε.Τ.Β.Α.	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ι.Ε.Ν.Ε.	Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης
Ι.Θ.Α.ΒΙ.Κ.	Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης
Κ.Ε.Τ.Α.	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν.	Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΝΑ.ΖΩ.	Ναυπηγοεπισκευαστική Ζώνη
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Ε.Π.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Πολ.Δ.	Πολεοδομική Διάταξη
Σ.Ε.Κ.	Σύνδεσμος Εξαγωγέων Κρήτης
Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ.	Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
S.W.O.T.	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΥΠΟΔΟΧΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ

1.1 Ιστορικό Πλαίσιο Ανάπτυξης των Οργανωμένων Υποδοχέων της Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας

1.1.1 Εμφάνιση του θεσμού σε παγκόσμια κλίμακα

Ο θεσμός των Βιομηχανικών Περιοχών (εφεξής αναφερόμενων ως ΒΙ.ΠΕ.) ως δημιουργία χώρων οργανωμένης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, αλλά και μέσω περιφερειακής ανάπτυξης εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο *Manchester* της Μεγάλης Βρετανίας το 1896, με την ίδρυση της *Trafford Park Estate Ltd*, ενώ ακολούθησε η ίδρυση της *Chicago Cleaning District* στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με ιδιωτική πρωτοβουλία. Η πρώτη ΒΙ.ΠΕ. υπό κρατικό έλεγχο δημιουργήθηκε το 1904 στη Νάπολη της Ιταλίας. Το ξεκίνημα του θεσμού δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικό, καθώς τα αμέσως επόμενα χρόνια δε θα ακολουθήσουν αντίστοιχες ενέργειες. Η αναβάθμιση του θεσμού έχει τις ρίζες της στη Μεγάλη Βρετανία, όπου η οικονομική κρίση της εποχής (1927 - 1933) θα οδηγήσει τη Βρετανική κυβέρνηση να ιδρύσει ΒΙ.ΠΕ. προκειμένου να καταπολεμήσει την ανεργία και να βοηθήσει τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες να βελτιώσουν την οικονομική τους δραστηριότητα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής η μαζική υιοθέτηση του θεσμού θα έρθει κατά τη διάρκεια του Β΄ παγκοσμίου πολέμου με τη γρήγορη ανάπτυξη της βιομηχανίας τους. Όσο αφορά στην Ευρώπη η εξέλιξη τους πραγματοποιήθηκε με μεγαλύτερη βραδύτητα, πρωτίστως ως μέσων περιφερειακής ανάπτυξης και δευτερευόντως ως μέσων οικονομικής προόδου.

Οι ΒΙ.ΠΕ. στη μορφή που είναι γνωστές σήμερα εξελίχθηκαν μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, όταν δημιουργήθηκαν Βιομηχανικές Ζώνες τις οποίες ανέλαβαν να εφοδιάσουν με υποδομές οι Δήμοι των αντίστοιχων περιοχών. Σε γενικές γραμμές, η θεμελίωση του θεσμού των Βιομηχανικών Περιοχών σε παγκόσμια κλίμακα αποδεικνύει ότι αποτέλεσε, στο παρελθόν τουλάχιστον, ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που έχουν ληφθεί για την καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων αλλά και τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας μέσα από οργανωμένες διαδικασίες χωροθέτησής της (Βλιάμος 1988, σελ. 66-67).

1.1.2 Ιστορική επισκόπηση του θεσμού στην Ελλάδα

Η δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής βιομηχανικών - βιοτεχνικών εγκαταστάσεων είναι μία πολιτική που άρχισε να διαμορφώνεται στα μεταπολεμικά χρόνια στην Ελλάδα, προσπερνώντας μια περίοδο ανεξέλεγκτης χωροταξικής διασποράς των βιομηχανικών μονάδων. Οι κυριότεροι λόγοι για τη δημιουργία των περιοχών αυτών ήταν τόσο η ώθηση της βιομηχανικής - βιοτεχνικής ανάπτυξης, όσο και η αποκέντρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων από τα μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα της χώρας σε συνδυασμό με την ιδιαίτερης σπουδαιότητας για την εποχή περιφερειακή ανάπτυξη. Η συγκέντρωση των μονάδων αυτών σε ένα χώρο που διαθέτει τις απαραίτητες υποδομές, μπορούν να γίνουν και να λειτουργήσουν με ευνοϊκότερους όρους έργα υποδομής, αλλά και να αναπτυχθούν χρήσιμες για τις επιχειρήσεις υπηρεσίες και λειτουργίες θα συναινούσαν στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την απρόσκοπτη ανάπτυξη

της βιομηχανίας. Συγχρόνως η δημιουργία των χώρων αυτών στην Περιφέρεια θα οδηγούσε, πέραν της ανακούφισης των αστικών κέντρων, στην οικονομική της τόνωση με την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων της, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αύξηση των εισοδημάτων.

Το Ελληνικό πρόγραμμα ΒΙ.ΠΕ. ξεκίνησε το 1962 με τη δημιουργία του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης. Τον ίδιο χρόνο ανατέθηκε από τον οργανισμό μελέτη στο *Stanford Research Institute*, για τη δυνατότητα ανάπτυξης ΒΙ.ΠΕ. πλησίον της Θεσσαλονίκης. Ένα χρόνο αργότερα, με εντολή του Υπουργείου Συντονισμού η γαλλική εταιρία *SCET* εκπονεί μελέτη για τη δυνατότητα δημιουργίας ΒΙ.ΠΕ. σε εθνική κλίμακα και προτείνει τη δημιουργία των χώρων αυτών σε πέντε μεγάλες πόλεις, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Βόλο, την Καβάλα και το Ηράκλειο (Βλιάμος 1988). Το 1964 ιδρύεται η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (εφεξής αναφερόμενη ως Ε.Τ.Β.Α.), ύστερα από τη συγχώνευση του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης, του Οργανισμού Χρηματοδότησης Οικονομικής Ανάπτυξης και του Οργανισμού Τουριστικής Πίστωσης. Με την ίδρυση της η Ε.Τ.Β.Α. εισηγείται στο Υπουργείο Βιομηχανίας την ψήφιση ειδικού Νόμου, με σκοπό την ρύθμιση των θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του προγράμματος δημιουργίας ΒΙ.ΠΕ.

Ένα χρόνο αργότερα τίθεται το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης και διαχείρισης των Βιομηχανικών Περιοχών, μέσω του Νόμου περί Βιομηχανικών Περιοχών (Ν. 4458/1965), με τον οποίο αποφασίσθηκε η ανάπτυξη 30.000 στρεμμάτων περίπου από τα οποία τα 22.000 θα αφορούσαν βιομηχανική γη, καθώς και καθορίστηκαν ως πόλεις - έδρες για την ανάπτυξη ΒΙ.ΠΕ. το πολεοδομικό συγκρότημα της Πρωτεύουσας, η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, ο Βόλος, η Καβάλα, το Ηράκλειο, η Κομοτηνή, τα Χανιά, η Πρέβεζα και η Λάρισα. Επίσης η Ε.Τ.Β.Α. απέκτησε το αποκλειστικό δικαίωμα ίδρυσης και οργάνωσης των ΒΙ.ΠΕ. Η διαδικασία ίδρυσης περιλάμβανε την εξασφάλιση της απαιτούμενης έκτασης με αγορά ή απαλλοτρίωση της γης, την πολεοδόμησή της και την εκτέλεση των απαραίτητων έργων υποδομής, τέλος, γινόταν η διάθεση των οικοπέδων σε ενδιαφερόμενες μεταποιητικές μονάδες. Επιπλέον, δόθηκαν κάποια κίνητρα με τη μορφή φοροαπαλλαγών, για την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε αυτές.

Το 1966 ιδρύθηκε από την Ε.Τ.Β.Α. η Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) Οργάνωσης και Εκμετάλλευσης Βιομηχανικών Περιοχών Ελλάδος, για να αναλάβει την πραγμάτωση του προγράμματος ΒΙ.ΠΕ. της χώρας, ενώ παράλληλα, ξεκινούν διαπραγματεύσεις με τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (*UNIDO*) για την παροχή βοήθειας στην αποπεράτωση της ΒΙ.ΠΕ. Θεσσαλονίκης. Η τελευταία μαζί με αυτή του Βόλου ήταν οι πρώτες που λειτούργησαν. Δύο χρόνια αργότερα παύει να λειτουργεί, και τη διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ. ανέλαβε και πάλι η Ε.Τ.Β.Α. (Βλιάμος 1988, σελ. 69). Τα πρώτα πέντε χρόνια του θεσμού είχαν ιδρυθεί μόλις τρεις ΒΙ.ΠΕ., κυρίως λόγω της ισχνής κρατικής υποστήριξής τους. Τα αμέσως επόμενα χρόνια δεν θα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, παρότι με το Βασιλικό Διάταγμα 1078/1971 καθορίζονται οικονομικά κίνητρα και επιδοτήσεις για την εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων στις αποκεντρωμένες περιφέρειες της χώρας.

Σημαντική εξέλιξη και ανανέωση του θεσμού των ΒΙ.ΠΕ. θεωρείται η ψήφιση του Νόμου 742/1977 περί τροποποίησης και συμπλήρωσης του Ν. 4458/65, προβλέπεται τριπλασιασμός των πόλεων - εδρών των ΒΙ.ΠΕ. με συνολική προς ανάπτυξη έκταση, ίση με 70.000 στρέμματα περίπου, από τα οποία τα 50.000 θα αφορούσαν βιομηχανική γη.

Καταργούνται οι Βιομηχανικές Ζώνες [i] της Καλαμάτας, της Τρίπολης, του Μεσολογγίου, των Ιωαννίνων, της Ηγουμενίτσας, της Πρέβεζας, της Φλώρινας, της Δράμας, της Ξάνθης, της Αλεξανδρούπολης, του Αγρινίου, του Κιλκίς, των Σερρών και μεταβάλλονται σε ΒΙ.ΠΕ., ενώ προστέθηκαν νέες πόλεις - έδρες που ήταν το Αίγιο, ο Πύργος Ηλείας, η Σπάρτη, η Λαμία, η Έδεσσα, η Κόρινθος και η Άρτα. Ακόμη, απλουστεύθηκαν οι διαδικασίες ίδρυσης και οργάνωσης των περιοχών αυτών μέσω αναγκαστικών απαλλοτριώσεων και άλλων ευκολιών, ενώ παρατάθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα της Ε.Τ.Β.Α. για τη διαχείρισή τους. Με πρωτοβουλία της τελευταίας, το 1979 ιδρύεται η θυγατρική της εταιρεία ΒΙΠΕΤΒΑ. Α.Ε., η οποία θα δραστηριοποιηθεί μόνο στη μελέτη και στην κατασκευή των ΒΙ.ΠΕ., δημιουργώντας έτσι, ένα πιο ευέλικτο σύστημα ίδρυσης και οργάνωσής τους.

Από την αρχή της λειτουργίας τους οι ΒΙ.ΠΕ. απορροφούσαν μεγάλο τμήμα του κρατικού προϋπολογισμού (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) το οποίο δεν ήταν επαρκές για τη χρηματοδότησή τους. Μετά το 1981 και την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το ποσό αυτό ενισχύθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.), αλλά παράλληλα με τη βαθμιαία κατάργηση των εισαγωγικών δασμών που προστάτευαν τις εγχώριες βιομηχανίες από τον ανταγωνισμό των ξένων προϊόντων επιβάλλεται η ανάγκη εξέλιξής τους, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε μια ευρύτερη αγορά. Ακολούθησε μια σειρά νομοθετημάτων τα επόμενα χρόνια τα οποία αποσκοπούσαν κυρίως στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών στα μικρότερα αστικά κέντρα της χώρας. Σε μια επισκόπηση των σημαντικότερων εξ αυτών θα πρέπει να αναφερθεί ο Ν. 1262/1982 που επιφέρει διαφοροποιήσεις των ενισχύσεων προς τις επιχειρήσεις, ανάλογα με την Περιφέρεια στην οποία εγκαθίστανται. Το 1986, με το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) 136 εγκρίθηκε η δυνατότητα ίδρυσης μιας τουλάχιστον ΒΙ.ΠΕ. σε κάθε Νομό, για την εξυπηρέτηση των αναγκών του, μέσα στα πλαίσια του προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας, επίσης, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προστασία του περιβάλλοντος. Αξιοσημείωτη είναι και η Πολεοδομική Διάταξη (Πολ.Δ.) του 1987, με την οποία οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις διακρίνονται σε υψηλής και χαμηλής όχλησης (ρύπανσης) με τις τελευταίες να απαγορεύονται σε περιοχές γενικής κατοικίας. Η χρονική αυτή περίοδος συμπίπτει με την κρίση που διέρχεται η Ελληνική βιομηχανία τη δεκαετία του '80 με αποτέλεσμα οι ΒΙ.ΠΕ. που λειτουργούν να παραμένουν ελάχιστες, παρά τα νομοθετήματα προώθησής τους.

Η κρίση των προηγούμενων χρόνων θα αμβλυνθεί τη δεκαετία του '90, όχι τόσο με την ίδρυση νέων ΒΙ.ΠΕ., όσο με τους αυξανόμενους ρυθμούς εγκατάστασης επιχειρήσεων σε αυτές, κυρίως λόγω των οικονομικών μεταβολών που συνέβησαν στη χώρα, με τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ.), αλλά και τις γενικότερες μεταβολές στην Ευρώπη (συνθήκη του Μάαστριχ). Τον Ιούλιο του 1994 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το "Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Βιομηχανίας", που αφορούσε στην περίοδο 1994-1999. Ένας βασικός άξονας του προγράμματος αυτού ήταν η δημιουργία νέων σύγχρονων βιομηχανικών υποδομών και η αναβάθμιση των υπαρχουσών. Λίγα χρόνια αργότερα, ο Νόμος 2545/1997 (καταργεί τους Ν. 742/77 και 4458/65) εισάγει και θεσμοθετεί την ευρύτερη έννοια των Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (εφεξής αναφερόμενες ως Β.Ε.ΠΕ.), καθώς επίσης δίνει τη δυνατότητα να καθορίζονται μία ή περισσότερες από αυτές σε όλους τους Νομούς της χώρας. Οι περιοχές αυτές μπορούν να έχουν τη μορφή Βιομηχανικής Περιοχής (ΒΙ.ΠΕ.), Βιομηχανικού Πάρκου (ΒΙ.ΠΑ), Βιοτεχνικού Πάρκου (ΒΙΟ.ΠΑ) και Τεχνόπολης. Το σημαντικότερο σκέλος του Νόμου

[i] Ως Βιομηχανική Ζώνη ορίζεται ο χώρος που είναι αφιερωμένος για βιομηχανική ή βιοτεχνική χρήση, σε αντίθεση όμως με τη Βιομηχανική Περιοχή, χωρίς καμία υποδομή.

αφορά στη δυνατότητα καθορισμού των Β.Ε.ΠΕ. από φορείς (Φορέας Β.Ε.ΠΕ.) που έχουν απαραίτητα τη νομική μορφή Ανώνυμης Εταιρίας (Α.Ε.). Κάθε φορέας πέραν των προϋποθέσεων που πρέπει να τηρεί - διαθέτει αναλαμβάνει την όλη διαδικασία ίδρυσης και οργάνωσης της Β.Ε.ΠΕ. Κατά συνέπεια, καταργείται ο περιορισμός που όριζε την Ε.Τ.Β.Α. ως τη μοναδική δικαιούχο για την ίδρυση, οργάνωση και διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ.

Ανατρέχοντας στα πιο σημαντικά σημεία του νομοθετήματος (2545/1997) μπορούν να αναφερθούν τα επόμενα:

Η εγκατάσταση ή μετεγκατάσταση επιχειρήσεων στις Β.Ε.ΠΕ. καθορίζεται με τους όρους, οι οποίοι συμφωνούνται μεταξύ του φορέα και της εγκαθιστάμενης επιχείρησης, στα πλαίσια των κανονισμών λειτουργίας της. Επίσης επιτράπηκαν κάποιες νέες χρήσεις γης σε αυτές, όπως η κατασκευή κτηρίων για τη στέγαση υπηρεσιακών μονάδων δημοσίων υπηρεσιών, η κατασκευή δικτύων παροχής υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων και συστημάτων πληροφορικής. Όσο αφορά στα κίνητρα που προβλέπονταν οι φορείς των Β.Ε.ΠΕ. απαλλάχθηκαν από όλες τις φορολογικές εισφορές πέραν του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) καθώς επίσης τους δόθηκαν νέες δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και του Ε.Τ.Π.Α. (μέχρι και 60 % του ύψους του εγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου). Τέλος, οι ΒΙ.ΠΕ. που είχαν οριοθετηθεί από την Ε.Τ.Β.Α. όπως και αυτές που είχαν εγκριθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες εξακολουθούν να διέπονται από τους Νόμους 4458/1965 και 742/1977, εκτός και αν η πλειοψηφία των ιδιοκτητών και χρηστών γης, ζητήσει την υπαγωγή τους στο νέο Νόμο (2545/1997) και υπάρξει συναίνεση της Ε.Τ.Β.Α. και του Υπουργού Ανάπτυξης (Ιστοσελίδα ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.).

Τον Ιούλιο του 2002, μετά την απόσχιση του κλάδου των ΒΙ.ΠΕ. από την Ε.Τ.Β.Α. και την εξαγορά μεγάλου ποσοστού της από τον Όμιλο Πειραιώς (65 %, το υπόλοιπο ποσοστό παρέμεινε υπό κρατική διαχείριση) ιδρύεται η ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε. με τα ίδια ποσοστά συνιδιοκτησίας (το κρατικό ποσοστό διαχειρίζεται το Υπουργείο Ανάπτυξης). Κύριο αντικείμενό της, αποτελεί η διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ. που είχαν ιδρυθεί από την Ε.Τ.Β.Α. όπως και η ανάπτυξη νέων περιοχών οργανωμένης χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Αξίζει να επισημανθεί ότι είναι η πρώτη φορά που αναλαμβάνει ιδιωτικός φορέας το πρόγραμμα των ΒΙ.ΠΕ. στη χώρα. Μέχρι τότε (2002), η Ε.Τ.Β.Α. μέσω της Διεύθυνσης Περιφερειακής Ανάπτυξης και Βιομηχανικής Υποδομής (Π.Α.Β.Υ.), είχε διανύσει μια πορεία 40 χρόνων αφήνοντας ένα καθοριστικό στίγμα στην οργάνωση και προώθηση της βιομηχανικής ανάπτυξης, αφού οργάνωσε και λειτούργησε 32 ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ., σε όλη την επικράτεια (Ιστοσελίδα ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.).

Το 2004 με Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) προστίθεται στις υπάρχουσες μορφές Β.Ε.ΠΕ. αυτή της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης (ΝΑ.ΖΩ.). Ενώ το έτος 2005 η ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε. θα εξαγοράσει τη θυγατρική ανώνυμη εταιρεία μελετών και διοίκησης αναπτυξιακών έργων του Ομίλου Πειραιώς ΒΙΠΕΤΒΑ Α.Ε.

Πέραν των σημαντικότερων νομοθετημάτων που αναφέρθηκαννωρίτερα κρίνεται σκόπιμη μια σειρά παρατηρήσεων. Οι πρώτες πόλεις - έδρες ΒΙ.ΠΕ. που όριζε ο Ν. 4458/1965 ήταν και οι πλέον αποτελεσματικές κυρίως λόγω της βιομηχανικής τους παράδοσης και της γεωγραφικής τους θέσης (κοντά σε συγκοινωνιακούς κόμβους). Αντιθέτως, όταν η επιλογή της τοποθεσίας ήταν αποτέλεσμα διαφόρων πιέσεων τα αποτελέσματα ήταν ανεπιτυχή, δεδομένου ότι το κόστος των έργων υποδομής για τον φορέα ήταν πολύ μεγάλο σε πόλεις με ανεπαρκή υποδομή, έτσι, είτε δεν το υλοποιούσε

είτε ακόμη και αν το υλοποιούσε δεν ήταν αυτό ικανό από μόνο του να προσελκύσει βιομηχανικές επιχειρήσεις (Μαγγανά - Κακαουνάκη 1991).

Στην Ελλάδα μέχρι το 2004 λειτουργούσαν 32 ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ. σε όλη τη χώρα. Η πλειονότητα των ΒΙ.ΠΕ. ιδρύθηκε, οργανώθηκε και λειτούργησε μέσα στο διάστημα της εικοσαετίας 1975 – 1995. Χρονολογικά οι μεγαλύτερες και σημαντικότερες Βιομηχανικές Περιοχές χωρίζοντας τα χρονικά διαστήματα ανά πενταετίες, ιδρύθηκαν ως εξής:

Πίνακας 1-1: Κατηγοριοποίηση χρονολογιών ίδρυσης ΒΙ.ΠΕ. μέχρι και το έτος 2004

Διάστημα ίδρυσης	ΒΙ.ΠΕ.
1965 - 1970	Θεσσαλονίκης, Βόλου και Ηρακλείου (3)
1970 - 1975	Πατρών και Βελεστίου (Μαγνησίας) (2)
1975 - 1980	Δράμας, Ξάνθης, Φλώρινας, Κομοτηνής, Ιωαννίνων, Καβάλας, Σερρών, Πρέβεζας, Λάρισας, Λαμίας και Κιλκίς (11)
1980 - 1985	Αλεξανδρούπολης, Τρίπολης, Έδεσσας και δύο ΒΙ.ΠΕ. στην Καλαμάτα (5)
1985 - 1990	Πέλλας (δεν βρίσκεται ακόμη σε λειτουργία), Αργοστολίου και Βοιωτίας (3)
1990 - 1995	Καρδίτσας (1)
1995 - 2000	Κοζάνης(1)

Πηγή: ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε. 2004, σελ. 17-34

1.2 Νομοθετικό Πλαίσιο [ii]

1.2.1 Εξέλιξη του νομοθετικού πλαισίου

Η ανάπτυξη των είκοσι πέντε (25) πρώτων ΒΙ.ΠΕ. στην Ελλάδα από τη δεκαετία του '60 μέχρι τις αρχές του '90 καλύφθηκε θεσμικά με τους Νόμους 4458/1965 και 742/1977 καθώς επίσης η Ε.Τ.Β.Α. αποτέλεσε το μονοπωλιακό φορέα ίδρυσης και διαχείρισής τους. Όταν το θεσμικό πλαίσιο αυτό θεωρήθηκε ότι δεν καλύπτει πλέον τις ανάγκες της δημιουργίας βιομηχανικών υποδομών, τόσο, όσο αφορά στη χωροθέτησή τους, όσο και στην επιλογή της υποδομής και του κόστους κατασκευής με σαφή αρνητικά αποτελέσματα στη βιωσιμότητά τους, το νομοθετικό πλαίσιο αναθεωρήθηκε. Έτσι, η αλλαγή στα ζητήματα των ΒΕ.ΠΕ. πλέον, ήλθε το 1997 με την εφαρμογή του Ν. 2545.

Ο Ν. 2545/1997 και το Π.Δ. 214/1999 λειτούργησαν ως προωθητικός μηχανισμός δημιουργίας οργανωμένων υποδοχέων και αποτελούν τη βάση της νομοθεσίας περί των Β.Ε.ΠΕ. σήμερα. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί, ότι εδώ και τρία χρόνια, για την ακρίβεια από τις 24 Φεβρουαρίου του 2006, στη συνέχεια το Φεβρουάριο του 2007

[ii] Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί, ότι στην περιγραφή του Νόμου 2545/1997 και του Σχεδίου Νόμου περί “Ανάπτυξης επιχειρηματικών πάρκων” αναφέρονται μόνο τα σημαντικότερα σημεία τους, κατά την κρίση του συγγραφέα και σε καμία περίπτωση το παρόν δεν αποτελεί πιστή απόδοσή τους.

και μόλις πρόσφατα το Μάρτιο του 2009 δίνεται στη δημοσιότητα για διαβούλευση, από το Υπουργείο Ανάπτυξης, το Νομοσχέδιο για τα Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.) που σχεδιάζεται για να αντικαταστήσει το Ν. 2545/1997.

1.2.2 Ισχύον νομοθετικό πλαίσιο – νόμος 2545/1997 [iii]

Το 1997 ψηφίστηκε ο Νόμος 2545/1997 “περί Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών” με τον οποίο διαμορφώθηκε το πλαίσιο για τη δημιουργία Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.). Τα νομοθετήματα των τελευταίων χρόνων που σχετίζονται με τη λειτουργία βιομηχανικών εγκαταστάσεων αφορούν κατά κύριο λόγο, στην εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας με κοινοτικές οδηγίες ή αποτελούν ρυθμίσεις, σχετικά με τη λειτουργία, ίδρυση και οργάνωση τους. Ο έλεγχος της εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις γίνεται με τη διαδικασία της χορήγησης επιμέρους αδειών και εγκρίσεων και τελικώς της άδειας λειτουργίας, η ύπαρξη της οποίας πιστοποιεί την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας. Το σύστημα αυτό έχει το πλεονέκτημα του εύκολου ελέγχου της τήρησης όλου του πλέγματος της βιομηχανικής νομοθεσίας.

1.2.2.1 Μορφές βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών

- **Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.):** Είναι ο χώρος, εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, ο οποίος ιδρύεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας.
- **Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙ.ΠΑ.):** Είναι ο χώρος, εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλης, ο οποίος ιδρύεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας μέσης και χαμηλής όχλησης.
- **Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.):** Είναι ο χώρος, εντός του εγκεκριμένου σχεδίου πόλης ή σε μικρή απόσταση από αυτό, ο οποίος ιδρύεται οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας χαμηλής όχλησης και επαγγελματικών εργαστηρίων.
- **Τεχνόπολη:** Είναι ο χώρος στον οποίο εγκαθίστανται βιομηχανίες νέας και υψηλής τεχνολογίας, ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες καθώς και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Οι χώροι αυτοί χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και μπορούν να περιλαμβάνουν οικιστικά συγκροτήματα, στα οποία ενσωματώνονται οι αναγκαίες αστικές λειτουργίες.

1.2.2.2 Επιτρεπόμενες δραστηριότητες και υπηρεσίες

Στις Β.Ε.ΠΕ. πέραν των κυρίως βιομηχανικών, βιοτεχνικών και λοιπών εγκαταστάσεων επιτρέπεται να περιλαμβάνεται:

[iii] (Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου)

- Κατασκευή κτιρίων για τη στέγαση υπηρεσιακών μονάδων Δημοσίων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), Κοινοφελών Οργανισμών για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές.
- Εγκατάσταση επιστημονικών, ερευνητικών εργαστηρίων και κέντρων τεχνολογικής στήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.
- Κατασκευή δικτύων παροχής υπηρεσιών, μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων και συστημάτων πληροφορικής.
- Ίδρυση ελεύθερων Βιομηχανικών Ζωνών (ΒΙ.ΖΩ.).
- Εγκατάσταση διαμετακομιστικών κέντρων και αποθηκών για την διακίνηση βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων.
- Ίδρυση εκθεσιακών ή συνεδριακών κέντρων.
- Μετεγκατάσταση βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων υψηλής όχλησης σε βιομηχανικά πάρκα, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
 - ❖ Δεν υπάρχει στο Νομό ΒΙ.ΠΕ. ή δεν υπάρχει χώρος στην υπάρχουσα ΒΙ.ΠΕ.
 - ❖ Έχει προηγουμένως εγκριθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Μετεγκατάσταση βιομηχανικών ή βιοτεχνικών δραστηριοτήτων μέσης όχλησης σε Βιοτεχνικό Πάρκο, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
 - ❖ Δεν υπάρχει ΒΙ.ΠΕ. ή ΒΙΟ.ΠΑ. στο Νομό ή δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος σε αυτά.
 - ❖ Το ΒΙΟ.ΠΑ. είναι χωροθετημένο εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως και η μετεγκατάσταση προέρχεται από τον οικιστικό ιστό.
- Βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες υψηλής, μέσης ή χαμηλής όχλησης [iv].

1.2.2.3 Φορέας βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών - προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας

Ο Φορέας κατασκευής και διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ., θα πρέπει να έχει απαραίτητα τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας (Α.Ε.). Οι Ανώνυμες Εταιρίες, θα συστήνονται από Νομικά Πρόσωπα του Δημόσιου και Ιδιωτικού Δικαίου. Ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. είναι υπεύθυνος, για την εφαρμογή της πολεοδομικής μελέτης και του πολεοδομικού κανονισμού, για την εκτέλεση των έργων υποδομής και εγκαταστάσεων υποστήριξης και τέλος για τη διοίκηση και διαχείριση της Β.Ε.ΠΕ.

Ο καθορισμός Β.Ε.ΠΕ. ζητείται με αίτηση που υποβάλλεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης είτε από τους μετόχους του φορέα Β.Ε.ΠΕ. που πρόκειται να ιδρυθεί, είτε από τον ίδιο τον

[iv] Οι βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες διακρίνονται σε υψηλής, μέσης ή χαμηλής όχλησης σύμφωνα με το Άρθρο 1 της Κ.Υ.Α. 10537/1993 (Φ.Ε.Κ. Β' 139) σε συνδυασμό με την Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990 (Φ.Ε.Κ. Β' 678).

φορέα Β.Ε.ΠΕ., εφόσον έχει ήδη ιδρυθεί. Η αίτηση αυτή μεταξύ άλλων, πρέπει να συνοδεύεται απαραίτητα από:

- Μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικής βιωσιμότητας της Β.Ε.ΠΕ.
- Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Με την Κ.Υ.Α. 22303/788 (ΦΕΚ 691 Β /1998) “Καθορισμός τεχνικών και οικονομικών προϋποθέσεων που θα πρέπει να πληροί ο φορέας Β.Ε.ΠΕ.” καθορίζονται:

- Ο τύπος και το περιεχόμενο της αίτησης του υποψήφιου φορέα Β.Ε.ΠΕ.
- Τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνουν οι μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας που υποβάλλονται από τους φορείς Β.Ε.ΠΕ.
- Τα κριτήρια επιλογής της προτεινόμενης θέσης Β.Ε.ΠΕ.
- Τα τέλη και τα παράβολα που συνοδεύουν την αίτηση και την μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικής βιωσιμότητας.

Περιορισμοί και όροι του καθορισμού Β.Ε.ΠΕ. [v]

Ο καθορισμός των Β.Ε.ΠΕ. σε χώρους που βρίσκονται εκτός εγκεκριμένου χωροταξικού, ρυθμιστικού, πολεοδομικού, ή άλλου σχεδίου χρήσης γης και περιλαμβάνει δασικές εκτάσεις επιτρέπεται μόνο αν συντρέχουν σημαντικές ανάγκες της εθνικής οικονομίας, ή άλλοι λόγοι δημόσιου συμφέροντος και υπό τον όρο ότι, η χρήση της δασικής έκτασης αποτελεί το μόνο πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση τέτοιας ανάγκης. Ακόμη, ο καθορισμός των Β.Ε.ΠΕ. απαγορεύεται σε δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά.

Η μεταβολή της έκτασης και των ορίων των Β.Ε.ΠΕ. επιτρέπεται με Κ.Υ.Α. των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση του φορέα Β.Ε.ΠΕ., ή του φορέα διαχείρισης της Β.Ε.ΠΕ.

Τέλος, κατά το στάδιο οριοθέτησης της Β.Ε.ΠΕ. αν διαπιστωθεί ότι, από τα όμορα γήπεδα κάποιο περιλαμβάνεται στα όρια της κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75 %) τουλάχιστον, της συνολικής του έκτασης, τότε ολόκληρο θεωρείται ότι εμπίπτει μέσα στα όρια της Β.Ε.ΠΕ.

Πολεοδόμηση

Μετά την έγκριση καθορισμού της, η Β.Ε.ΠΕ. πολεοδομείται. Η πολεοδομική μελέτη μεταξύ άλλων περιλαμβάνει:

- Το ρυμοτομικό σχέδιο και τον πολεοδομικό κανονισμό.
- Έκθεση που να περιγράφει και να αιτιολογεί τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, τους όρους δόμησης, τις χρήσεις γης και τους σχετικούς περιορισμούς ή απαγορεύσεις ή υποχρεώσεις και κάθε άλλη ρύθμιση που επιβάλλεται από πολεοδομικούς λόγους.

[v] Από αυτούς τους περιορισμούς και όρους δεν επηρεάζονται οι ειδικοί όροι του Πολ.Δ. 84/1984 (Φ.Ε.Κ. Α' 33) που αφορούν στο νομό Αττικής.

Ο Συντελεστής Δόμησης (Σ.Δ.) για τις Β.Ε.ΠΕ. ορίζεται σε 1,6. Ακόμη, στη μελέτη πολεοδομικής πρέπει να προβλέπεται περιμετρική ζώνη πρασίνου που θα καλύπτει τουλάχιστον το πέντε τοις εκατό (5 %) της συνολικής έκτασης. Τελικά, η πολεοδομική μελέτη εγκρίνεται από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος.

1.2.2.4 Ίδρυση βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών - εγκατάσταση επιχειρήσεων σε αυτές

Με Κ.Υ.Α. των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και τη γνώμη του κατά τόπου αρμόδιου Νομαρχιακού Συμβουλίου εγκρίνεται η ίδρυση της Β.Ε.ΠΕ. και ο φορέας αυτής.

Μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης και μέχρι την έγκριση της πράξης εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης, αναστέλλεται η έκδοση οικοδομικών αδειών και οικοδομικών εργασιών μέσα στα όρια της Β.Ε.ΠΕ., εκτός εκείνων που αφορούν στην κατασκευή των έργων υποδομής [vi]. Μετά την έκδοση της πράξης εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης αίρεται αυτοδίκαια η παραπάνω αναστολή.

Στην παραπάνω Κ.Υ.Α. πρέπει να ορίζονται επιπλέον και τα εξής:

- Η θέση, η έκταση και τα όρια της Β.Ε.ΠΕ.
- Οι κατηγορίες βιομηχανιών, βιοτεχνιών αποθηκών και λοιπών δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να εγκατασταθούν σε αυτή, καθώς και εκείνες που δεν επιτρέπεται να εγκατασταθούν.
- Οι ειδικότεροι όροι και μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από την ίδρυση και τις οχλήσεις στις λοιπές εγκαταστάσεις και στους εργαζόμενους της περιοχής.
- Η έγκριση ίδρυσης της Β.Ε.ΠΕ. και του φορέα της τελεί υπό την αίρεση σύστασης του φορέα Β.Ε.ΠΕ.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης που εκδίδεται αφού, δημοσιευθούν ο κανονισμός λειτουργίας, η ολοκλήρωση των έργων και ύστερα από αυτοψία και πιστοποίηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης διαπιστώνεται η ίδρυση και η δυνατότητα λειτουργίας της Β.Ε.ΠΕ.

Η εγκατάσταση στις Β.Ε.ΠΕ. γίνεται είτε με τη μεταβίβαση από τον ιδιοκτήτη στον εγκαθιστάμενο, της κυριότητας οικοπέδων και οικοδομημάτων που βρίσκονται στη Β.Ε.ΠΕ. είτε με την εκμίσθωση αυτών ή με άλλη σχέση.

- Η εγκατάσταση ή μετεγκατάσταση επιχειρήσεων στις Β.Ε.ΠΕ. γίνεται με τους όρους, οι οποίοι συμφωνούνται μεταξύ του φορέα Β.Ε.ΠΕ. και της εγκαθιστάμενης επιχείρησης, στα πλαίσια του Κανονισμού Λειτουργίας της Β.Ε.ΠΕ.
- Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων σε Β.Ε.ΠΕ. μπορεί να διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα με τα στάδια οικονομικής ανάπτυξης σε κάθε διαμέρισμα της χώρας. Οι εγκαθιστάμενες

[vi] Προβλέπονται από το Ν. 3631/2008 (ΦΕΚ 6 / Α').

επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται να μεταβάλουν τον παραγωγικό τους σκοπό, εκτός αν η μεταβολή του σκοπού βρίσκεται στα πλαίσια του Κανονισμού Λειτουργίας.

1.2.2.5 Διοίκηση, διαχείριση και κανονισμοί λειτουργίας βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών

Η διοίκηση και διαχείριση της Β.Ε.ΠΕ. ασκείται από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. μέχρι την έκδοση της διαπιστωτικής απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, ενώ με την έκδοση της διαπιστωτικής απόφασης ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τη διοίκηση και διαχείριση της Β.Ε.ΠΕ. σε τρίτο νομικό πρόσωπο (φορέα διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ.), το οποίο θα έχει τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας. Υποχρέωση συμμετοχής [vii] στο μετοχικό κεφάλαιο του φορέα διαχείρισης έχουν οι ιδιοκτήτες γης στη Β.Ε.ΠΕ., στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και ο φορέας Β.Ε.ΠΕ., εφόσον είναι ιδιοκτήτης γης. Ακόμη ο φορέας διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ. έχει όλα τα προνόμια (φοροαπαλλαγές κ.λπ.), όλα τα λοιπά δικαιώματα, καθώς και όλες τις υποχρεώσεις που παρέχονται στο φορέα Β.Ε.ΠΕ.

Η διοίκηση, η διαχείριση και η εν γένει λειτουργία της Β.Ε.ΠΕ. ρυθμίζεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας της, που καταρτίζεται από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. και υποβάλλεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης μαζί με την μελέτη πολεοδόμησης. Ο Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης που δημοσιεύεται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως και μεταγράφεται στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο. Με την ίδια διαδικασία τροποποιείται ο παραπάνω κανονισμός μετά από πρόταση του φορέα Β.Ε.ΠΕ. ή του φορέα διαχείρισης της Β.Ε.ΠΕ.

Με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Β.Ε.ΠΕ. ρυθμίζονται:

- Οι όροι και οι προϋποθέσεις εγκατάστασης επιχειρήσεων στη Β.Ε.ΠΕ.
- Οι όροι διάθεσης ακινήτων που βρίσκονται στη Β.Ε.ΠΕ. σε τρίτους για την εγκατάσταση επιχειρήσεων.
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ιδιοκτητών και οι περιορισμοί της ιδιοκτησίας τους.
- Το ποσοστό συνιδιοκτησίας επί των κοινόκτητων ακινήτων κτισμάτων και εγκαταστάσεων.
- Τα δικαιώματα και οι περιορισμοί στη χρήση των κοινοτικών χώρων, έργων και υπηρεσιών.
- Ο τρόπος και το είδος της εκμετάλλευσης των προηγούμενων από τον φορέα Β.Ε.ΠΕ. τα κοινά βάρη, οι δαπάνες της συνιδιοκτησίας και η κατανομή τους.
- Ο τρόπος αναθέσεως της διοίκησης και διαχείρισης σε τρίτο φορέα Β.Ε.ΠΕ.
- Η διαχειριστική περίοδος, τα δικαιώματα του φορέα Β.Ε.ΠΕ. έναντι των εγκατεστημένων επιχειρήσεων και οι υποχρεώσεις του, όπως και κάθε σχετική λεπτομέρεια που έχει σχέση με τη διοίκηση, με τη διαχείριση και με την εν γένει λειτουργία των Β.Ε.ΠΕ.

[vii] Ν. 3325/2005 (Φ.Ε.Κ. Α' 68) Άρθρο 30, παράγραφος 2.

Πριν τη δημοσίευση του Κανονισμού Λειτουργίας Β.Ε.ΠΕ. και την μεταγραφή του στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο απαγορεύεται η έκδοση αδείας λειτουργίας στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.

1.2.2.6 Εποπτεία βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών

Η εποπτεία, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της διαχείρισης και λειτουργίας των Β.Ε.ΠΕ. και των φορέων Β.Ε.ΠΕ. ασκείται από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Μετά από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης εκδίδεται Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) με το οποίο καθορίζονται:

- Ο τρόπος, η διαδικασία και τα όργανα ελέγχου των εγκατεστημένων επιχειρήσεων και του φορέα Β.Ε.ΠΕ.
- Τα πρόστιμα και οι λοιπές διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται από τον υπουργό ανάπτυξης σε περίπτωση που διαπιστώνεται παράβαση των διατάξεων του κανονισμού λειτουργίας Β.Ε.ΠΕ. και του παρόντος Νόμου.

Ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. είναι υποχρεωμένος να παρέχει στο Υπουργείο Ανάπτυξης κάθε πληροφορία και οποιοδήποτε στοιχείο του ζητηθεί για την διευκόλυνση του παραπάνω ελέγχου.

1.2.3 Σχέδιο νόμου “Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων”, έκδοση Μαρτίου 2009 [viii]

Το Νομοσχέδιο για τα Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.) που προβλέπεται να αντικαταστήσει την υπάρχουσα νομοθεσία, συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας, καθώς αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την ελλιπή οργάνωση του χωροταξικού σχεδιασμού στη χώρα και τα κενά ή ασάφειες του Ν. 2545/1997, όπως αυτά εκδηλώνονται με τις συνεχείς προσφυγές σε νομικές γνωμοδοτήσεις, τις πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες, την απουσία ουσιαστικών μηχανισμών διαχείρισης των Β.Ε.ΠΕ. μετά την ολοκλήρωση των έργων, την μονομερή επικέντρωση στη μεταποίηση και την απουσία κινήτρων για ενασχόληση με την ίδρυση Β.Ε.ΠΕ. (Ιστοσελίδα Υπουργείου Ανάπτυξης). Στις υποενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα σημαντικότερα σημεία του Σχεδίου Νόμου.

1.2.3.1 Ορισμοί και μορφές επιχειρηματικών πάρκων

Επιχειρηματικό Πάρκο (Ε.Π.): είναι ένα οργανικά ολοκληρωμένο σύνολο δομών, υπηρεσιών και υποδομών που ιδρύεται και λειτουργεί για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων του Άρθρου 3 του Σχεδίου Νόμου (βλέπε υποενότητα 1.2.3.2). Τα επιχειρηματικά πάρκα διακρίνονται στους παρακάτω τύπους:

- **Επιχειρηματικό Πάρκο Τύπου Α:** είναι ο χώρος που καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, για να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής δραστηριοτήτων, κάθε βαθμού όχλησης.

[viii] (Ιστοσελίδα Υπουργείου Ανάπτυξης)

- **Επιχειρηματικό Πάρκο Τύπου Β:** είναι ο χώρος που καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, για να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής δραστηριοτήτων μέσης και χαμηλής όχλησης, καθώς και δραστηριοτήτων που δεν υπάγονται σε συγκεκριμένη κατηγορία όχλησης.
- **Επιχειρηματικό Πάρκο Τύπου Γ:** είναι ο χώρος που καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, για να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης, καθώς και δραστηριοτήτων που δεν υπάγονται σε συγκεκριμένη κατηγορία όχλησης.
- **Επιχειρηματικό Πάρκο Ειδικού Τύπου:** είναι ο χώρος που οριοθετείται και πολεοδομείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, για να λειτουργήσει αποκλειστικά ως χώρος υποδοχής επιχειρήσεων ειδικών κλάδων, όπως:
 - ❖ Ε.Π. που καταλαμβάνουν δραστηριότητες του ίδιου ή συναφούς κλάδου.
 - ❖ Τεχνοπόλεις, ή χώροι, όπου εγκαθίστανται βιομηχανίες νέας και υψηλής τεχνολογίας, ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και οι οποίοι χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος.
 - ❖ Ε.Π. πολιτιστικού και θεματικού χαρακτήρα.
 - ❖ Ε.Π. περιβαλλοντικού χαρακτήρα και πράσινης επιχειρηματικότητας.

1.2.3.2 Επιτρεπόμενες δραστηριότητες

Στα Επιχειρηματικά Πάρκα μπορούν να εγκαθίστανται και να λειτουργούν:

- Δραστηριότητες του Ν. 3325/2005 και του Ν. 1575/1985, όπως ισχύουν.
- Επιχειρηματικές δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα και δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα.
- Εμπορευματικά κέντρα (*logistics*), αποθήκες και συγκροτήματα αποθηκών οι οποίες δεν αποτελούν τμήματα των βιομηχανικών βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.
- Δραστηριότητες πολιτιστικού και θεματικού χαρακτήρα σε Ειδικού Τύπου θεματικά πάρκα.
- Ερευνητικά κέντρα και εργαστήρια που σχετίζονται με εφαρμοσμένη βιομηχανική, ενεργειακή, μεταλλευτική έρευνα, κέντρα τεχνολογικής υποστήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, εργαστήρια παροχής υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και ποιότητας, καθώς και εγκαταστάσεις που αξιοποιούν ή συνδέονται με τα αποτελέσματα των εργασιών των ερευνητικών κέντρων ή των εργαστηρίων και σχολές τεχνικής κατεύθυνσης.
- Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων.

- Δραστηριότητες υποστηρικτικές ή υποβοηθητικές της λειτουργίας των επιχειρήσεων του Ε.Π., καθώς και παραρτήματα, υποσταθμοί ή υπηρεσιακές μονάδες δημοσίων υπηρεσιών, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), κοινωφελών οργανισμών, υπηρεσίες υγείας και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.
- Δραστηριότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) ή φυσικό αέριο.

Με εξαίρεση τα Επιχειρηματικά Πάρκα Ειδικού Τύπου, οι δραστηριότητες του Ν. 3325/2005 καταλαμβάνουν τουλάχιστον το ήμισυ (50 %) της συνολικής έκτασης των γηπέδων του Ε.Π. Μετά την πρώτη δεκαετία λειτουργίας του Ε.Π., ο εκάστοτε Φορέας Διοίκησης και Διαχείρισης αυτού διαχειρίζεται τα οικόπεδα του Ε.Π. χωρίς τον ανωτέρω περιορισμό.

Σε Ε.Π. τύπου Β, επιτρέπεται η μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων υψηλής όχλησης, εφόσον δεν υπάρχει στον ίδιο Νομό Ε.Π. τύπου Α, ή δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος σε υφιστάμενο πάρκο τύπου Α. Επίσης σε Ε.Π. τύπου Γ, επιτρέπεται η μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων μέσης όχλησης, εφόσον δεν υπάρχει στον ίδιο Νομό Ε.Π. τύπου Β ή δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος σε υφιστάμενο Ε.Π. τύπου Β καθώς και η μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων υψηλής όχλησης, εφόσον δεν υπάρχει στον ίδιο Νομό Ε.Π. τύπου Α και Β ή δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος σε υφιστάμενο Ε.Π. τύπου Α και Β. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται προηγούμενη έγκριση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

1.2.3.3 Χώροι οργάνωσης επιχειρηματικών πάρκων

Τα Επιχειρηματικά Πάρκα αναπτύσσονται σε εκτάσεις που προσδιορίζονται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις γενικών ή ειδικών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης ή περιφερειακών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης του Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ Α' 207), ή ρυθμιστικών σχεδίων του Άρθρου 2 του Ν. 2508/1997 (ΦΕΚ Α' 124). Ε.Π. μπορούν να αναπτύσσονται και σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί από ειδικές διατάξεις ή από Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, ως περιοχές στις οποίες επιτρέπεται η εγκατάσταση δραστηριοτήτων που υπάγονται στον παρόντα Νόμο.

Απαγορεύεται η οργάνωση Ε.Π. εντός ζώνης προστασίας αρχαιολογικών χώρων, τόπων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή προστατευόμενων από τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για την πολιτιστική κληρονομιά και το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, όπως αυτά ορίζονται από τις οικείες διατάξεις και γενικά, σε χώρους ή θέσεις όπου, από άλλες διατάξεις, απαγορεύονται οι αντίστοιχες χρήσεις του Τύπου του Επιχειρηματικού Πάρκου. Για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων σε δασικές εκτάσεις έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Ν. 998/1979 (ΦΕΚ Α' 289) και του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ Α' 303).

Ο χώρος που προορίζεται για την ανάπτυξη Ε.Π. πρέπει:

- Να είναι κατάλληλος για το αντίστοιχο είδος του Ε.Π., λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων νόμιμων δραστηριοτήτων.
- Να είναι ευχερής η μεταφορά πρώτων υλών και εμπορευμάτων.
- Να μην υπάρχει αυξημένος κίνδυνος για πλημμύρες ή άλλες φυσικές καταστροφές.

- Να υπάρχει προσβασιμότητα στα οδικά, ενεργειακά, τηλεπικοινωνιακά και λοιπά δίκτυα.

Η ελάχιστη έκταση για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία Ε.Π. προσδιορίζεται σε:

- 250 στρέμματα για Ε.Π. τύπου Α.
- 100 στρέμματα για Ε.Π. τύπου Β.
- 50 στρέμματα για Ε.Π. τύπου Γ και για Ε.Π. Ειδικού Τύπου.

1.2.3.4 Εταιρίες ανάπτυξης επιχειρηματικών πάρκων

Η πρωτοβουλία ανάπτυξης Ε.Π. ανήκει σε Εταιρία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου (Ε.Α.Ε.Π.), η οποία έχει τη νομική μορφή Ανώνυμης Εταιρίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 (ΦΕΚ Α' 37). Σκοπός της Εταιρίας είναι η ανάπτυξη Ε.Π. για την εγκατάσταση των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων. Στο μετοχικό κεφάλαιο της Ε.Α.Ε.Π. μπορούν να μετέχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα [ix], Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α' και Β' βαθμού, νομαρχιακές ή δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί, επιμελητήρια, καθώς και ενώσεις, σύνδεσμοι ή κοινοπραξίες αυτών.

Η Εταιρία είναι ειδικού σκοπού και το μετοχικό της κεφάλαιο δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 10 % του αρχικού προϋπολογισμού των έργων υποδομής. Η Ε.Α.Ε.Π. είναι υπεύθυνη:

- Για τη σύνταξη του Επιχειρηματικού Σχεδίου.
- Για τη συγκέντρωση και προώθηση των απαραίτητων στοιχείων στις αρμόδιες αρχές.
- Για τη λήψη των σχετικών εγκρίσεων και την υλοποίηση του Επιχειρηματικού Σχεδίου.

1.2.3.5 Διαδικασία ίδρυσης επιχειρηματικών πάρκων

Για την ίδρυση του Επιχειρηματικού Πάρκου υποβάλλεται στην αρμόδια διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης αίτηση, από την ενδιαφερόμενη εταιρία η οποία συνοδεύεται από Επιχειρηματικό Σχέδιο που περιλαμβάνει:

- Τεχνοοικονομική μελέτη σκοπιμότητας - βιωσιμότητας.
- Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης που εκπονείται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Μελέτη χωροταξικής θεώρησης που τεκμηριώνει την προτεινόμενη θέση και τη συμβατότητα με τις χρήσεις γης της γύρω περιοχής του Ε.Π.
- Τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:5000 και 1:10.000 του υπό ίδρυση Ε.Π.
- Μελέτη τεχνικής οργάνωσης της προτεινόμενης έκτασης.

[ix] Όπως αυτός οριοθετείται με την παράγραφο 1 του Άρθρου 14 στο Ν. 2190/1994 (ΦΕΚ Α' 28).

- Σχέδια, όπου αποτυπώνονται οι τυχόν υφιστάμενες εξωτερικές υποδομές και δίκτυα και τα τυχόν απαιτούμενα πρόσθετα έργα υποδομής και η σύνδεση με αυτά.
- Έγγραφα και στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η εταιρία έχει διασφαλίσει σε ποσοστό, τουλάχιστον 51 % της έκτασης που θα καταλάβει το Ε.Π. Εναλλακτικά ή συμπληρωματικά μπορεί να υπάρχει συναίνεση των ιδιοκτητών γης για τη δημιουργία του Ε.Π., ώστε συνολικά να καλύπτεται το 51 % της έκτασης του υπό ίδρυση Ε.Π.

1.2.3.6 Έγκριση της ανάπτυξης επιχειρηματικών πάρκων

Με απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού που εκδίδεται ύστερα από γνωμοδότηση του, κατά τόπον αρμόδιου, Νομαρχιακού Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ορίζεται η ενδιαφερόμενη εταιρία ως “Εταιρία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου” (Ε.Α.Ε.Π.), προσδιορίζονται η θέση και τα όρια του Ε.Π., τα έργα που απαιτούνται για την ανάπτυξη αυτού και εγκρίνεται η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.

Στην απόφαση έγκρισης ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου ορίζονται, ειδικότερα, τα εξής:

- Η θέση, η έκταση και τα όρια του Ε.Π. με αναφορά σε τοπογραφικό διάγραμμα κλίμακας 1:5.000 και 1:10.000 με συντεταγμένες κορυφών.
- Ο τύπος του Ε.Π. και οι κατηγορίες επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να εγκατασταθούν.
- Τα προβλεπόμενα έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένων των κοινόχρηστων και κοινωφελών έργων, καθώς και ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός τους.
- Το χρονοδιάγραμμα οργάνωσης και λειτουργίας του Ε.Π.
- Οι ειδικότεροι όροι και τα ειδικότερα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από την ίδρυση και τη λειτουργία του Ε.Π.

Μετά την έκδοση της απόφασης για την έγκριση ανάπτυξης του Ε.Π. και μέχρι την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης ή της πράξης εφαρμογής, όπου απαιτείται, αναστέλλεται η έκδοση οικοδομικών αδειών και η εκτέλεση οικοδομικών εργασιών μέσα στα όρια του Ε.Π.

1.2.3.7 Πολεοδόμηση των επιχειρηματικών πάρκων

Για την πολεοδόμηση του Ε.Π., καταρτίζεται από την Ε.Α.Ε.Π. πολεοδομική μελέτη. Η πολεοδομική μελέτη περιλαμβάνει το πολεοδομικό - ρυμοτομικό σχέδιο, τον πολεοδομικό κανονισμό, έκθεση που περιγράφει και αιτιολογεί τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, τους όρους δόμησης, τις χρήσεις γης και τους σχετικούς περιορισμούς ή απαγορεύσεις ή υποχρεώσεις και κάθε άλλη ρύθμιση που επιβάλλεται από πολεοδομικούς λόγους.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι προδιαγραφές των πολεοδομικών μελετών,

οι όροι δόμησης για κάθε Τύπο Επιχειρηματικού Πάρκου και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Σε κάθε περίπτωση τηρούνται τα παρακάτω όρια:

- Συντελεστής κάλυψης μέχρι 70 %.
- Συντελεστής δόμησης μέχρι 1,6.

1.2.3.8 Εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων

Προϋπόθεση της εγκατάστασης επιχειρήσεων στο Ε.Π. αποτελεί η χορήγηση από την Ε.Α.Ε.Π., βεβαίωσης συμβατότητας της δραστηριότητας, της προς εγκατάσταση επιχείρησης, με τον τύπο του Ε.Π. Όμοια βεβαίωση απαιτείται σε περίπτωση εκσυγχρονισμού του παραγωγικού εξοπλισμού και επέκτασης των δραστηριοτήτων των εγκατεστημένων στο Ε.Π. επιχειρήσεων.

Για τις επιχειρήσεις με δραστηριότητες χαμηλής όχλησης, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες, δεν απαιτείται έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Στην άδεια λειτουργίας που χορηγείται σε αυτές δύναται, κατά περίπτωση να επιβάλλονται ειδικοί όροι και προϋποθέσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Εάν στα όρια του Νομού λειτουργεί οργανωμένος χώρος υποδοχής επιχειρήσεων, που μπορεί να υποδεχτεί δραστηριότητες μέσης ή υψηλής όχλησης και στον οποίο υπάρχει ικανή διαθεσιμότητα βιομηχανικών γηπέδων άνω του 20 % του συνόλου, η χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας δραστηριοτήτων μέσης ή υψηλής όχλησης έξω από το χώρο αυτό, επιτρέπεται μόνον ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της Διεύθυνσης Ανάπτυξης της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Τα κτήρια για την εγκατάσταση δημοσίων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων του Επιχειρηματικού Πάρκου παρέχονται από την Ε.Α.Ε.Π. ή από τον φορέα Διοίκησης και Διαχείρισης του Επιχειρηματικού Πάρκου δωρεάν.

1.2.3.9 Διοίκηση και διαχείριση επιχειρηματικών πάρκων

Η διοίκηση, η διαχείριση και η εν γένει λειτουργία του Ε.Π. ρυθμίζονται από τον Κανονισμό Λειτουργίας που καταρτίζεται από την Ε.Α.Ε.Π. Στον κανονισμό λειτουργίας του Ε.Π. καταγράφονται οι όροι και οι περιορισμοί που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος σύμφωνα με την αρχική έγκριση, τους οποίους πρέπει να τηρούν οι εγκατεστημένες επιχειρήσεις.

Μετά την ολοκλήρωση των έργων υποδομής, την έκδοση της απόφασης και εφόσον το ζητήσουν οι κάτοχοι ποσοστού γης άνω του 50 %, η διοίκηση και διαχείριση μπορεί να μεταβιβάζεται στους κατόχους γης. Η μεταβίβαση της διοίκησης και διαχείρισης στους κατόχους γης γίνεται υποχρεωτικά όταν μεταβιβαστεί ποσοστό γης που αντιστοιχεί στο εβδομήντα τοις εκατό (70 %) της συνολικής έκτασης των γηπέδων του Ε.Π. που προορίζονται για επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Οι κοινόχρηστοι χώροι και εγκαταστάσεις του Ε.Π. μεταβιβάζονται με σύμβαση άνευ ανταλλάγματος, εντός τριών μηνών από τη μεταβίβαση της διοίκησης και της διαχείρισης στο φορέα διοίκησης και διαχείρισης. Οι κοινωφελείς χώροι, κτίρια και εγκαταστάσεις μεταβιβάζονται στο φορέα διοίκησης και διαχείρισης εντός τριών ετών από τη μεταβίβαση της διοίκησης και διαχείρισης.

1.2.3.10 Εξωτερικές υποδομές

Οι εξωτερικές υποδομές που απαιτούνται, σύμφωνα με το Επιχειρηματικό Σχέδιο, να κατασκευαστούν για την απρόσκοπτη λειτουργία του Ε.Π. καταγράφονται στην απόφαση έγκρισης ανάπτυξης αυτού.

Τα έργα που αφορούν στις εξωτερικές υποδομές και η αρμοδιότητα κατασκευής τους ανήκει σε δημόσιους φορείς ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εντάσσονται, κατά προτεραιότητα, στα προγράμματα των αντίστοιχων φορέων και υλοποιούνται εντός του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης των έργων του Ε.Π. Έγγραφο εκτίμηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των έργων αυτών, καθώς και του κόστους κατασκευής τους αποστέλλεται στον εποπτεύοντα τους, ως άνω Οργανισμούς φορέα και κοινοποιείται στο Υπουργείο Ανάπτυξης εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης έγκρισης ανάπτυξης του Επιχειρηματικού Πάρκου. Τα έργα της παραγράφου αυτής χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Σε κάθε περίπτωση, οι υποδομές του Επιχειρηματικού Πάρκου, οι κοινωφελείς χώροι και οι εγκαταστάσεις διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία τη δυνατότητα προσανατολισμού και πρόσβασης.

1.2.3.11 Διαδικασία λειτουργικής - περιβαλλοντικής εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων

Περιοχές που παρουσιάζουν αυξημένη συγκέντρωση δραστηριοτήτων, έλλειψη υποδομών και έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα μπορεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. να κηρύσσονται περιοχές προς λειτουργική - περιβαλλοντική εξυγίανση.

Η έκδοση της απόφασης αυτής γίνεται ύστερα από αίτημα των επιχειρήσεων που αντιπροσωπεύουν το 50 % των εγκατεστημένων στην υπό εξυγίανση έκταση επιχειρήσεων ή ύστερα από αίτημα του οικείου Ο.Τ.Α. ή με πρωτοβουλία των αρμόδιων για την έκδοση της απόφασης αρχών και εφόσον συντρέχουν, σωρευτικά, οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Η έκταση έχει εμβαδό τουλάχιστον 100 στρεμμάτων.
- Στην έκταση είναι εγκατεστημένες τουλάχιστον 20 επιχειρήσεις.
- Το άθροισμα των επιφανειών κάλυψης των δομημένων γηπέδων των παραπάνω περιοχών υπερβαίνει το 20 % της συνολικής έκτασης της υπό εξυγίανση έκτασης.
- Υπάρχει έλλειψη έργων υποδομής όπως δικτύων ύδρευσης, οδικού δικτύου, αποχέτευσης όμβριων ή ακαθάρτων, κοινόχρηστος φωτισμός, μονάδες καθαρισμού αποβλήτων, χώροι για κοινωφελείς εγκαταστάσεις, με αποτέλεσμα τη δημιουργία λειτουργικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.

1.2.3.12 Υφιστάμενοι οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων

Υφιστάμενοι κατά τη δημοσίευση του παρόντος Νόμου οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων που ιδρύθηκαν με το προϊσχύον θεσμικό πλαίσιο οφείλουν να

ολοκληρώσουν τις υποδομές τους και τα υπόλοιπα έργα σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο εγκρίθηκε η υλοποίηση αυτών.

Φορείς διοίκησης και διαχείρισης οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων που έχουν ήδη συσταθεί εξακολουθούν να ασκούν τη διοίκηση και διαχείριση. Η υπαγωγή των χώρων αυτών στις διατάξεις του παρόντος Νόμου γίνεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ύστερα από αίτημα του φορέα διαχείρισης. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται και εγκρίνεται νέος Κανονισμός Λειτουργίας σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου.

1.2.4 Βασικές Διαφοροποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας με την εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου “Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων”

Το νέο Νομοσχέδιο αφενός περιέχει συμπληρώσεις του Ν. 2545/1997, διευκρινίζοντας μία σειρά θεμάτων, τα οποία παρέμεναν αρρυθμιστα με αυτόν και αφετέρου ενσωματώνει διατάξεις με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του αλλά και τις παρατηρήσεις των εμπλεκόμενων φορέων μετά από την ανοικτή δημόσια διαβούλευση που προηγήθηκε.

Τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται με το νέο Νομοσχέδιο, σε σύγκριση με ότι ισχύει μέχρι σήμερα καθώς και τις διαφοροποιήσεις που θα επέλθουν από τον νέο Νόμο κωδικοποιούνται σε δέκα σημεία (Ιστοσελίδα Υπουργείου Ανάπτυξης):

1. **Διευρύνεται το φάσμα κατηγοριών των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να εγκατασταθούν εντός των Επιχειρηματικών Πάρκων:** πλέον εντός των Επιχειρηματικών Πάρκων επιτρέπεται να εγκαθίστανται εκτός των μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα όπως τα *logistics*, οι ερευνητικές δραστηριότητες και το εμπόριο.
2. **Απλοποιούνται οι διαδικασίες αδειοδότησης** των Ε.Π. με μείωση του απαιτούμενου χρόνου μέσω της θέσπισης υπηρεσιών μίας στάσης (*one stop shop*). Πλέον το σύνολο των διαδικασιών ίδρυσης, ανάπτυξης των έργων υποδομής και λειτουργίας του Επιχειρηματικού Πάρκου ολοκληρώνεται μέσω μιας μόνο υπηρεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, αντίθετα με ότι ίσχυε στο παρελθόν.
3. **Διακρίνεται η διαδικασία θεσμοθέτησης των Ε.Π. σε δύο διακριτά στάδια:**
 - a. Την Αρχική Έγκριση ανάπτυξης Ε.Π.
 - b. Την Τελική Έγκριση ανάπτυξης Ε.Π. ώστε να αποφεύγονται τυχόν καθυστερήσεις στις διοικητικές διαδικασίες.
4. **Μειώνεται η εισφορά σε γη από 30 % σε 25 % και αυξάνεται η εισφορά σε χρήμα από 10 % σε 15 % για την πολεοδόμηση.** Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η ρευστότητα και διευκολύνεται η χρηματοδότηση υλοποίησης του έργου.
5. **Μειώνεται ο χρόνος υλοποίησης μελετών και κατασκευής έργων,** με την επίβλεψη των μελετών και των έργων από τον ίδιο τον Φορέα Ανάπτυξης.
6. **Ρυθμίζονται θέματα κυριότητας χώρων, εγκαταστάσεων και υποδομών στα Ε.Π.** τα οποία δεν προβλέπονταν στο Ν. 2545/1997. Με το παρόν Σχέδιο Νόμου η

κυριότητα των κοινοχρήστων χώρων και υποδομών δίδεται μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής τους στο φορέα διοίκησης και διαχείρισης.

7. **Θεσμοθετείται η δυνατότητα ίδρυσης Ε.Π. νέων κατηγοριών:** Στις περιοχές βιομηχανικών συγκεντρώσεων που παρουσιάζουν αυξημένη συγκέντρωση δραστηριοτήτων, έλλειψη υποδομών, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά προβλήματα. Με τους νέους τύπους επιχειρηματικών Πάρκων επιχειρείται η εξυγίανση των περιοχών όπου υπάρχουν άτυπες βιομηχανικές συγκεντρώσεις, όπως και ο χαρακτηρισμός περιοχών εγκατάστασης μεγάλων βιομηχανικών μονάδων ως Ε.Π., γεγονός που παρέμενε αρρυθμιστο με τον προηγούμενο Νόμο.

8. **Εκσυγχρονίζονται οι διαδικασίες διοίκησης και διαχείρισης των Ε.Π.:** Οι διαδικασίες που προέβλεπε ο Νόμος 2545/1997 οδήγησαν στην απαξίωση των υποδομών των Β.Ε.ΠΕ. λόγω έλλειψης συντήρησης καθώς και σε πολλά λειτουργικά προβλήματα. Το Σχέδιο Νόμου προβλέπει τη δυνατότητα ανάληψης της διοίκησης και διαχείρισης τόσο των νεοϊδρυόμενων Ε.Π. όσο και των παλαιών ΒΙ.ΠΕ. από φορέα των εγκατεστημένων επιχειρήσεων ή και από τρίτο νομικό πρόσωπο ή ΟΤΑ Α΄ βαθμού της περιοχής, ο οποίος κατέχει και την απαραίτητη τεχνογνωσία.

9. **Πρωθείται η εγκατάσταση των επιχειρήσεων σε Ε.Π.** μέσω της κατάργησης των παρεκκλίσεων σε όρους δόμησης προκειμένου να αποθαρρυνθεί σταδιακά η εκτός σχεδίου δόμηση και να ωθηθούν οι επιχειρήσεις στην εγκατάσταση σε Ε.Π., σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τη βιομηχανία.

10. **Προβλέπεται περίοδος ένταξης** για τις Βιομηχανικές Περιοχές που έχουν οργανωθεί στο πλαίσιο του Ν. 2545/1997 και του Ν. 4458/1965, αλλά και για όσες επρόκειτο να οργανωθούν με βάση τον προηγούμενο Νόμο, με στόχο την ομαλή μετάβαση.

1.2.5 Ιστορική ανασκόπηση του νομοθετικού πλαισίου για τις βιομηχανικές περιοχές

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα σημαντικότερα νομοθετήματα, κατά την κρίση του συγγραφέα, που καθόρισαν την εξέλιξη των Βιομηχανικών Περιοχών στην Ελλάδα από την ίδρυση τους μέχρι σήμερα, όπως και η τροποποίηση ή κατάργηση μερικών εξ αυτών. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα νομοθετήματα έχουν υποστεί περισσότερες τροποποιήσεις, αναφέρονται όμως μόνο οι σημαντικότερες εξ αυτών.

Πίνακας 1-2: Τα σημαντικότερα νομοθετήματα που αφορούν στις ΒΙ.ΠΕ. από την ίδρυσή τους, μέχρι σήμερα

Νομοθετήματα / Φ.Ε.Κ.	Αφορούν / (Τ) → Τροποποιήθηκαν από / (Κ) → Καταργήθηκαν από
N. 4458/1965	Περί Βιομηχανικών Περιοχών (Τ) N. 742/1977 (Κ) N. 2545/1997
ΦΕΚ 33/Α`/1965	
N. 742/1977	Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 4458/65 “περί Βιομηχανικών Περιοχών” και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων (Κ) N. 2545/1997 (Τ) N. 3010 2002
ΦΕΚ 319/Α`/1977	
N. 1650/1986	Για την προστασία του περιβάλλοντος
ΦΕΚ 160/Α`/1986	
Πολ. Δ. του 1987	Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης
ΦΕΚ 166/Δ`/1987	
N. 2545/1997	Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις (Τ) N. 3325/2005 (Τ) N. 3631/2008
ΦΕΚ 254/Α`/1997	
N. 2742/1999	Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη & άλλες διατάξεις (Άρθρο 10, § 3)
ΦΕΚ 207/Α`/1999	
Πολ.Δ. /1999	Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας
ΦΕΚ 580/Δ`/1999	
N. 2919/2001	Σύνδεση έρευνας και τεχνολογίας με την παραγωγή και άλλες διατάξεις (Άρθρο 15) (Τ) N. 2919/2001
ΦΕΚ 128/Α`/2001	
Υ.Α. οικ. 29091/1462/2001	Τροποποίηση του Κανονισμού με αριθ. 10392/426/98 “Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας εκταμίευσης επιχορήγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων που υπάγονται στις διαδικασίες του Ν. 2545/97 Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές”
ΦΕΚ 1724/Β`/2001	
Υ.Α. οικ. 2584/99 Φ.Ν.2545/2003	Καθορισμός νέας μορφής Βιομηχανικής Επιχειρηματικής Περιοχής (Β.Ε.ΠΕ.), σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του Άρθρου 1 του Ν. 2545/97 “περί βιομηχανικών και επιχειρηματικών περιοχών”
ΦΕΚ 139/Β`/2003	
N. 3325/2005	Ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών, βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις
ΦΕΚ 68/Α`/2005	
N. 3631/2008	Σύσταση Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής και άλλες διατάξεις (Άρθρο 13)
ΦΕΚ 6/Α`/2008	

Πηγή: Ιστοσελίδες ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.

2 ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

2.1 Συνοπτική Επισκόπηση της Περιφέρειας Κρήτης

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα και το δεύτερο μεγαλύτερο (μετά την Κύπρο) της ανατολικής Μεσογείου. Οι βασικότεροι παράμετροι που προσδιορίζουν τη θέση της, στο ευρύτερο περιβάλλον της, είναι ο νησιωτικός χαρακτήρας, η γεωγραφική της θέση και οι ιδιαίτερα πλούσιοι φυσικοί πόροι της. Η γεωγραφική της θέση προσδιορίζεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους σε απόσταση περί τα 160 χιλιόμετρα νότια της ηπειρωτικής Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης με πληθυσμό 601.131 ανθρώπους (απογραφή 2001), αποτελείται από τους Νομούς Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων και έχει έδρα το Ηράκλειο. Συνολικά αριθμεί εξήντα οκτώ (68) Δήμους και δύο κοινότητες. Η συνολική της έκταση είναι 8.335 km² και καλύπτει το 6,3 % της συνολικής έκτασης της χώρας. Στην Περιφέρεια ανήκουν επίσης και αρκετά μικρά νησιά όπως η Γαύδος, η Ντία, το Κουφονήσι, το Γαϊδουρονήσι ή Χρυσή, οι Διονυσάδες, η Σπιναλόγκα και το Παξιμάδι, εκ των οποίων τα περισσότερα είναι ακατοίκητα.

Ο εξαγωγικός προσανατολισμός της οικονομίας του νησιού είναι ιδιαίτερα εμφανής. Ένα μεγάλο τμήμα της αγροτικής παραγωγής καθώς και του τουρισμού απευθύνονται στις διεθνείς αγορές, ενώ η ανάπτυξη του νησιού, τα τελευταία χρόνια, στηρίχθηκε στη ραγδαία ανάπτυξη του τουριστικού τομέα. Η γεωργία και η κτηνοτροφία κατέχουν σημαντικό ποσοστό των οικονομικών δραστηριοτήτων σήμερα, λόγω του κλίματος και της έκτασης του νησιού, επίσης διαπιστώνεται μια πτώση στον τομέα των κατασκευών και μια μεγάλη αύξηση στην παροχή υπηρεσιών (κυρίως σχετική με τον τουρισμό). Οι τρεις τομείς της κρητικής οικονομίας (γεωργία, επεξεργασία-συσσκευασία, υπηρεσίες), συνδέονται άμεσα και είναι αλληλοεξαρτώμενοι. Η Κρήτη έχει ένα μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα που είναι κοντά στο 100 % του ελληνικού μέσου όρου και η ανεργία στο νησί κυμαίνεται περίπου στο 7 % (2006) (Ιστοσελίδες Περιφέρειας Κρήτης α, Περιφέρειας Κρήτης β, Βικιπαίδεια).

2.2 Φυσικό Περιβάλλον

2.2.1 Μορφολογία – ανάγλυφο

Το νησί έχει μήκος (Α-Δ) περίπου 260 χιλιόμετρα και ποικίλλει στο πλάτος από 60 χιλιόμετρα (μεταξύ των ακρωτηρίων Δίον στα βόρεια και Λίθινο στα νότια), σε μόνο 12 χιλιόμετρα στον ισθμό της Ιεράπετρας στην ανατολική Κρήτη. Η ακτογραμμή της παρουσιάζει βαθύ γεωγραφικό διαμελισμό, προσθέτοντάς της πάνω από 1.000 χιλιόμετρα ακτών. Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό και καθορίζεται από μια υψηλή σειρά βουνών που το διασχίζει την από τη δύση έως την ανατολή, διαμορφωμένη από τρεις διαφορετικές ομάδες βουνών. Αυτές είναι τα Λευκά Όρη (2.452 m), η οροσειρά Ίδη (2.456 m) και το όρος Δίκη (2.148 m). Κατηγοριοποιώντας τη μορφολογία της Κρήτης θα μπορούσαν να διαχωριστούν τρεις βασικές υψομετρικές ζώνες, αυτή με υψόμετρο 400 μέτρων και άνω (υψηλή ή ορεινή), η ζώνη από 200 έως 400 μέτρα (μέση) και η χαμηλή ζώνη που αφορά στις περιοχές που εκτείνονται από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι το υψόμετρο των 200 μέτρων. Οι δύο πρώτες ζώνες καταλαμβάνουν σχεδόν τα τρία πέμπτα (3/5) της νήσου και αποτελούν μια συνεχή οροσειρά. Τα βουνά αυτά σχηματίζουν στην Κρήτη εύφορα

οροπέδια όπως το οροπέδιο Λασιθίου (850 m), ο Ομαλός (1.080 m) και η Νίδα (1.400 m), σπήλαια όπως το Δικταίο Άντρο, το Ιδαίο Άντρο κ.ά. και φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι, το φαράγγι στην Κάτω Ζάκρο Λασιθίου κ.ά. (Ιστοσελίδες Περιφέρειας Κρήτης β, Crete TOURnet).

2.2.2 Κλίμα

Η Κρήτη ανήκει στη μεσογειακή κλιματολογική ζώνη που δίνει τον εύκρατο χαρακτήρα στο κλίμα της. Η υγρασία κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα και εξαρτάται άμεσα από την εγγύτητα των περιοχών με τη θάλασσα, στις πιο απομακρυσμένες από τη θάλασσα περιοχές, όπως τα οροπέδια, το κλίμα παρουσιάζει ηπειρωτικές αποκλίσεις. Τα βουνά που διασχίζουν το νησί προκαλούν αρκετές φορές την ταυτόχρονη ύπαρξη διαφορετικών κλιματολογικών συνθηκών ανάμεσα στο βόρειο και το νότιο τμήμα του νησιού. Ο χειμώνας είναι αρκετά ήπιος με μεγάλα ποσοστά υγρασίας και με αρκετές βροχοπτώσεις, οι περισσότερες εξ αυτών στα δυτικά τμήματα της Κρήτης, ενώ ελαττώνονται σταδιακά προς τα ανατολικά, σε αυτό συντελεί η συχνή άφιξη στην περιοχή των θερμών και υγρών ΝΔ αερίων μαζών. Η χιονόπτωση είναι σπάνια στις πεδινές εκτάσεις, αλλά αρκετά συχνή στις ορεινές περιοχές. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού οι μέσες θερμοκρασίες είναι 25 με 30 βαθμοί της κλίμακας Κελσίου, αρκετά χαμηλότερες από αυτές της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Οι επικρατέστεροι άνεμοι είναι οι βόρειοι και οι βορειοδυτικοί, η ψυχρότητα των οποίων το χειμώνα μετριάζεται καθώς κατέρχονται προς τα νότια. Το καλοκαίρι, τα μελέμια εξασφαλίζουν στο νησί το ήπιο κλίμα του, ενώ πολλές φορές πλήττεται από τους νότιους και νοτιοδυτικούς θερμούς ανέμους που πνέουν από την Αφρική, όπως ο λίβας, που προκαλούν ζημιές στις καλλιέργειες. Συμπερασματικά ο τύπος κλίματος της Κρήτης είναι ένας μεταβατικός ενδιάμεσος τύπος μεταξύ του χερσαίου μεσογειακού και του ερημοειδούς μεσογειακού, στο οποίο υπάγεται κυρίως η νοτιοανατολική Κρήτη (Ιστοσελίδες Περιφέρειας Κρήτης β, Βικιπαίδεια).

2.2.3 Βιότοποι – οικότοποι, γλωρίδα και πανίδα

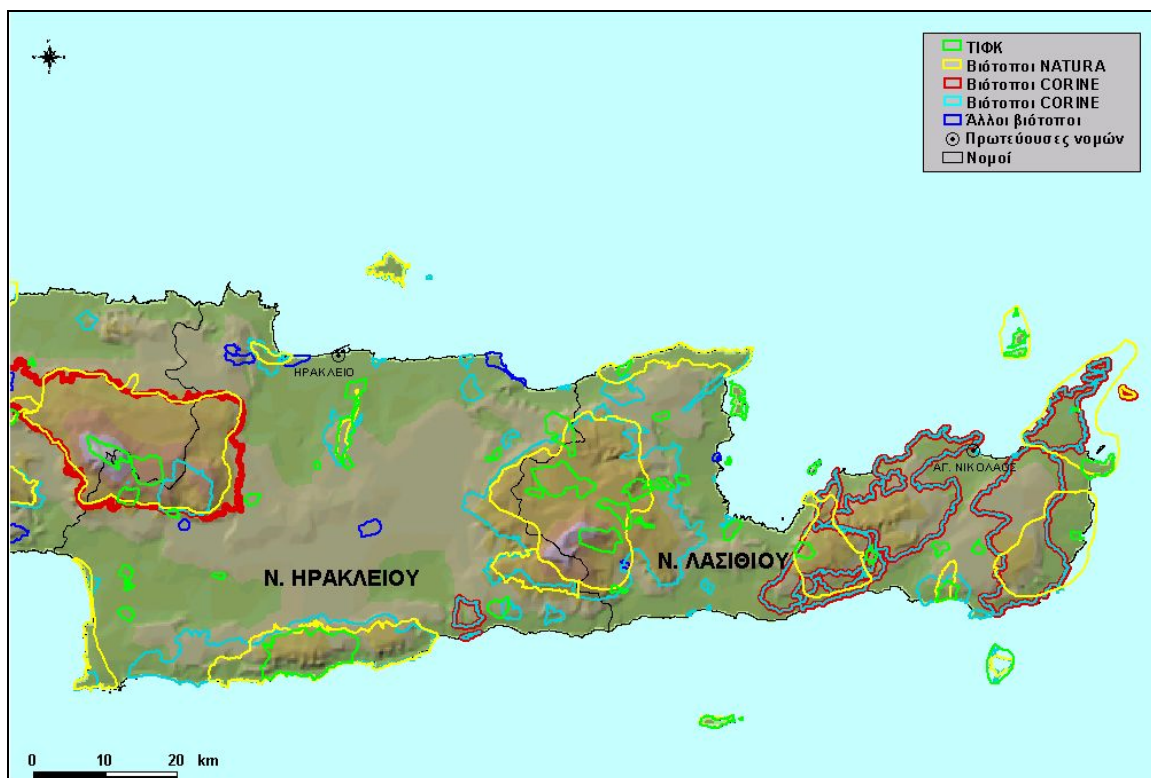
Η κρητική γλωρίδα είναι ιδιαίτερος πλούσια, αποτελείται από 1.706 φυτά (αυτοφυή) εκ των οποίων 178 θεωρούνται αποκλειστικά ενδημικά του νησιού και 38 ανήκουν στην ευρύτερη περιοχή Κρήτης - Καρπάθου. Η πανίδα της Κρήτης διαθέτει εξίσου μεγάλη ποικιλία, με πολλά σπάνια είδη ζώων, πολλά από τα οποία συναντώνται μόνο στην Κρήτη. Η βιοποικιλότητα αυτή, αποδίδεται στη γεωγραφική θέση, στη γεωλογική ιστορία και στην ποικιλία των βιοτόπων (οικοτόπων) του νησιού.

Πολλές από τις περιοχές αυτές είναι ενταγμένες στο δίκτυο *Natura* 2000. Το Δίκτυο αυτό, αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έχει ως στόχο τη διασφάλιση της βιολογικής ποικιλομορφίας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοσυστημάτων, καθώς και της άγριας πανίδας και γλωρίδας στο έδαφος των κρατών μελών. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις “Ζώνες Ειδικής Προστασίας” (SPA) για την Ορνιθοπανίδα και τους “Τόπους Κοινοτικής Σημασίας” (SCI), στην Κρήτη συναντώνται και οι δύο τύποι (Ιστοσελίδες Μ.Α.Ι.Χ., Φιλότης, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

Στη συνέχεια παρατίθενται χάρτες της Περιφέρειας, από τη βάση δεδομένων φιλότης [i] του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου για την Ελληνική φύση, που περιλαμβάνουν:

- Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ).
- Ελληνικούς βιοτόπους, του ευρωπαϊκού προγράμματος *Corine*.
- Βιοτόπους, του προγράμματος *Natura 2000*.
- Πρόσθετους βιότοπους, σημαντικούς για απειλούμενα είδη της Ελληνικής χλωρίδας και πανίδας (Άλλοι Βιότοποι).

Χάρτης 2-1: Περιοχές υπό προστασία στους Νομούς Ηρακλείου και Λασιθίου

Πηγή: Ιστοσελίδα Φιλότης

[i] Η βάση δεδομένων φιλότης δημιουργήθηκε από ερευνητικά προγράμματα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, με αντικείμενο τη δημιουργία μιας Τράπεζας Στοιχείων για την Ελληνική Φύση. Τα στοιχεία του προγράμματος έχουν ερευνητικό χαρακτήρα και πολλοί από τους τόπους που επισημούνται δεν έχουν επίσημα κηρυχθεί υπό προστασία.

Χάρτης 2-2: Περιοχές υπό προστασία στους Νομούς Ρεθύμνης και Χανίων

Πηγή: Ιστοσελίδα Φιλότης

2.3 Πληθυσμιακά Δεδομένα και Στατιστικά Στοιχεία

2.3.1 Πληθυσμός

Ο πραγματικός [ii] πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 601.159 κατοίκους για το 2001, που αντιστοιχούν στο 5,5 % του συνολικού πληθυσμού της χώρας, ενώ η πυκνότητα του πληθυσμού αντιστοιχεί περίπου σε 72 κατοίκους / km². Με βάση τα στοιχεία των απογραφών του 1991 και του 2001 προκύπτει μια αύξηση του πληθυσμού της Κρήτης της τάξης του 11,3 % μέσα σε μια δεκαετία, ποσοστό κατά πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο για το σύνολο του πληθυσμού της χώρας.

Πίνακας 2-1: Στατιστικά στοιχεία των Νομών της Περιφέρειας Κρήτης για το 2001

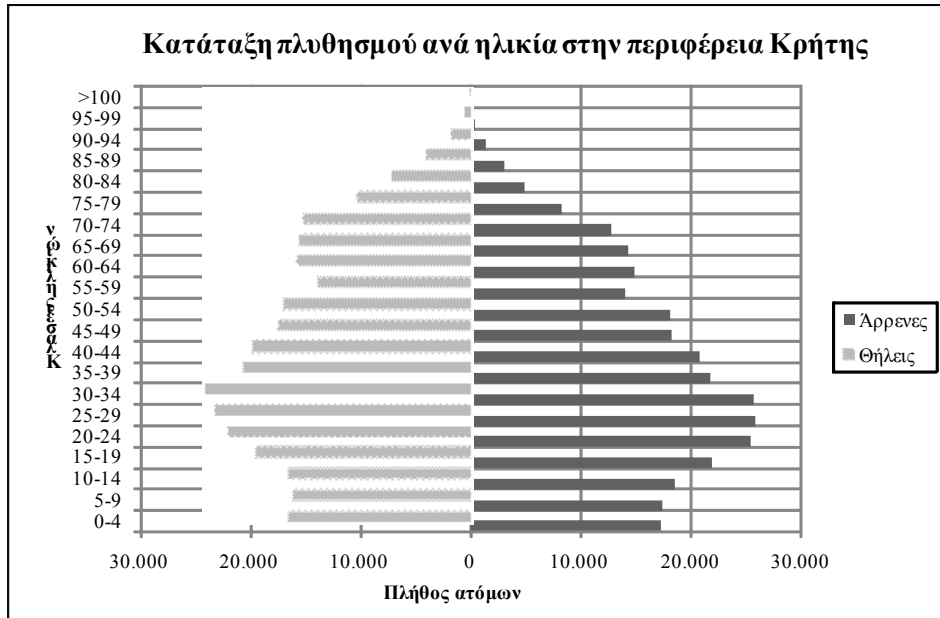
Νομός	Πληθυσμός	Πυκνότητα πληθ. (κάτοικοι / km ²)	Έκταση (km ²)	Πρωτεύουσα	Πληθυσμός Πρωτεύουσας
Ηρακλείου	292.489	110,7	2.641	Ηράκλειο	137.711
Χανίων	150.387	63,3	2.376	Χανιά	53.373
Ρεθύμνης	81.936	54,8	1.496	Ρέθυμνο	31.687
Λασιθίου	76.319	41,9	1.823	Αγ. Νικόλαος	19.593

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

[ii] Τα στατιστικά στοιχεία της ενότητας αυτής αναφέρονται στον Πραγματικό πληθυσμό. Πραγματικός πληθυσμός: είναι ο αριθμός των ατόμων που βρέθηκαν παρόντα κατά την ημέρα της απογραφής, σε κάθε περιφέρεια, νομό, δήμο/κοινότητα, δημοτικό / κοινοτικό διαμέρισμα (Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.).

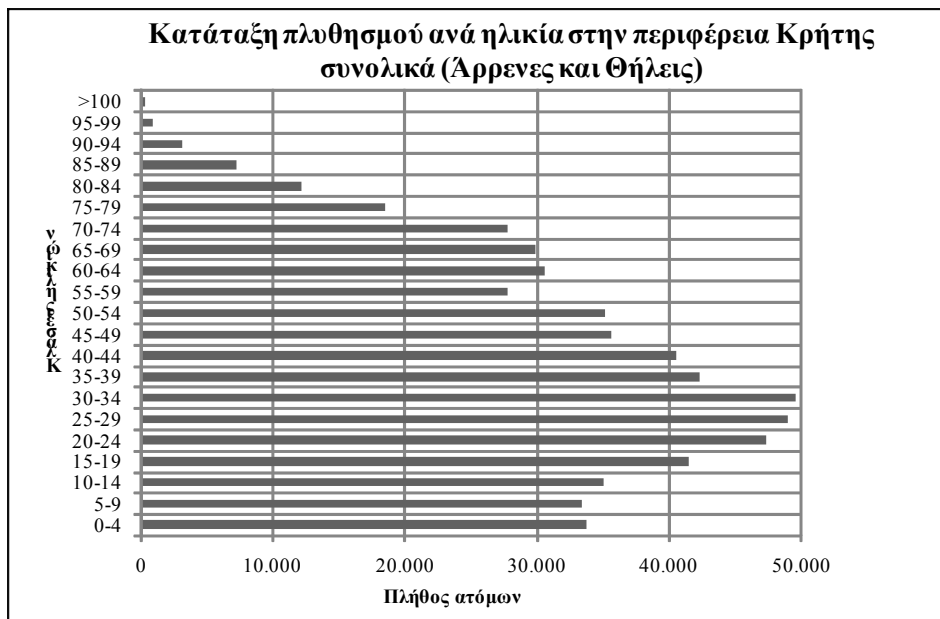
Όσο αφορά στην πληθυσμιακή σύνθεση της Περιφέρειας, με κριτήριο τον τόπο διαμονής σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001 (Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.), ο αστικός και ημιαστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 57,6 % του συνολικού πληθυσμού και παρουσιάζει μια τάση αύξησης σε σχέση με το 1991 (42 %). Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 42,4 % του συνολικού και παρουσιάζει μια σχετική μείωση για την ίδια περίοδο.

Γράφημα 2-1: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στην Περιφέρεια Κρήτης, με διάκριση των δύο φύλων για το 2001

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Γράφημα 2-2: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στην Περιφέρεια Κρήτης (Αρρενες και Θήλειες) για το 2001

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

2.3.2 Απασχόληση

Η αύξηση της απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης σε απόλυτα νούμερα από το 1999 έως το 2006 είναι της τάξης του 2,22 % με μέση ετήσια αύξηση 0,28 %.

Πίνακας 2-2: Στοιχεία απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης σε σχέση με το σύνολο της χώρας

Στην	1999 (χιλιάδες)	2006 (χιλιάδες)	Ποσοστιαία διαφορά 1999 - 2006	Μέση ποσοστιαία αλλαγή ανά έτος 1999 - 2006	Δείκτης διαφοράς με βάση την επικράτεια
Ελλάδα	40.314	44.523	10,44 %	1,31 %	1.00
Κρήτη	2.521	2.577	2,22 %	0,28 %	0,21 %

Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης – Ετήσια έκθεση Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης 2008

Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο 21 % (δείκτης με βάση την επικράτεια 0,21) του εθνικού μέσου όρου και φέρνει την Περιφέρεια Κρήτης στη δέκατη θέση ανάμεσα στις Ελληνικές περιφέρειες στο δείκτη αυτό, υψηλότερα μόνο από τα Ιόνια Νησιά (0,0), την Ανατολική Μακεδονία Θράκη (0,07) και την Δυτική Μακεδονία (0,12).

Για την ορθότερη κρίση της επίδοσης στην απασχόληση πρέπει να εξεταστεί παράλληλα και ο δείκτης της ανεργίας. Σε αυτό το δείκτη, η Κρήτη αν και έχει από τους μικρότερους δείκτες μείωσης της ανεργίας με βάση την επικράτεια, μόλις στο 16 % του εθνικού μέσου όρου είναι η Περιφέρεια με το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (7 %) στο τέλος του έτους 2006. Επομένως, η σχετικά χαμηλή επίδοση της Κρήτης στην αύξηση της απασχόλησης δεν έχει συνοδευτεί από αύξηση της ανεργίας. Οι χαμηλοί ρυθμοί αύξησης της απασχόλησης και μείωσης της ανεργίας κατά την περίοδο 2000 - 2006 υποδεικνύουν ότι η αγορά εργασίας του νησιού ήδη από το 2000 βρισκόταν σε υψηλά επίπεδα συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας και έτσι η Κρήτη είχε συγκριτικά αρκετά μικρότερα περιθώρια βελτίωσης σε αυτόν τον τομέα από την υπόλοιπη επικράτεια (Ιστοσελίδα Η.Κ.Ε.Κ., Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης).

Πίνακας 2-3: Ανεργία στην Περιφέρεια Κρήτης

Στοιχεία / Έτος	2005	2006	2007
Άνεργοι	19.973	33.623	40.203
Άνεργοι πάνω από 12 μήνες	-	3.123	4.266
Άνεργοι επί του εργατικού δυναμικού (%)	7,1	7	5,3

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Ένας τομέας στον οποίο υστερεί η Περιφέρεια αφορά στην έντονη εποχικότητα της εργασίας, για το έτος 2005 η μερική απασχόληση στην Κρήτη αγγίζει το 7 % σε σχέση με το 4,2 % του εθνικού μέσου όρου (Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης). Το γεγονός αυτό παρατηρείται επίσης (Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε. - Έρευνα Εργατικού Δυναμικού) για την χρονική περίοδο 1999 – 2005, όπου η ανεργία στην Κρήτη παρότι είναι χαμηλότερη του Ελληνικού μέσου όρου για το ίδιο διάστημα, παρουσιάζει πιο έντονα εποχικά χαρακτηριστικά στο πρώτο και στο τελευταίο τρίμηνο κάθε χρόνου. Η προφανής εξήγηση του φαινομένου είναι η έντονη εποχικότητα που παρουσιάζει ο τουρισμός και οι άμεσα εξαρτώμενες από αυτόν υπηρεσίες.

Σύμφωνα με έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. για το δεύτερο τρίμηνο του 2004 της αγοράς εργασίας σε ηλικίες μεταξύ 15 και 64 ετών, που αφορούν στην Περιφέρεια Κρήτης παρατίθενται τα ακόλουθα στοιχεία:

Πίνακας 2-4: Στοιχεία της αγοράς εργασίας στην Κρήτη (15 - 64 ετών), με διάκριση των δύο φύλων για το 2004

Στοιχεία	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	380.404	193.562	186.842
Εργατικό Δυναμικό	264.521	155.486	109.035
Απασχολούμενοι	248.353	148.819	99.534
Άνεργοι	16.168	6.667	9.501
Μακροχρόνια άνεργοι	5.819	2.104	3.715
Μη ενεργοί	115.883	38.076	77.807
Αντίστοιχα Ποσοστά (%)			
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	100	50,9	49,1
Εργατικό Δυναμικό	100	58,8	41,2
Απασχολούμενοι	100	59,9	40,1
Άνεργοι	100	41,2	58,8
Μακροχρόνια άνεργοι	100	36,2	63,8
Μη ενεργοί	100	32,9	67,1
Στοιχεία Ποσοστά (%)			
Συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό	69,5	80,3	58,4
Απασχόληση στον πληθυσμό	65,3	76,9	53,3
Απασχόληση στο εργατικό δυναμικό	93,9	95,7	91,3
Ανεργία στο εργατικό δυναμικό	6,1	4,3	8,7
Μακροχρόνια άνεργοι στο σύνολο των ανέργων	36,0	31,6	39,1
Μη ενεργοί στον πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία	30,5	19,7	41,6

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

2.4 Οικονομική Δομή

Η οικονομική διάρθρωση της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από σταδιακό περιορισμό του τομέα της μεταποίησης και από διόγκωση συγκεκριμένων κλάδων του τριτογενούς τομέα (κατά βάση του τουρισμού). Βέβαια, δυναμική συμμετοχή εμφανίζει και ο πρωτογενής τομέας, με την παραδοσιακή γεωργική παραγωγή και με τα αγροτικά προϊόντα ποιότητας. Βασικό πρόβλημα για την Περιφέρεια αποτελεί η έντονη κυκλικότητα και εποχικότητα των δραστηριοτήτων της τοπικής οικονομίας. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται ενδεικτικά κάποιοι δείκτες ευημερίας Περιφέρειας.

Πίνακας 2-5: Δείκτες ευημερίας Περιφέρειας Κρήτης

Δείκτης	Έτος αναφοράς	Περιφέρεια Κρήτης	Μ.Ο. Ελλάδας	Κατάταξη στο σύνολο των περιφερ.
Κατά κεφαλή Α.Ε.Π.	2003	13,5 χιλ. €	13,9	8 ^η
Αποταμιευτικές καταθέσεις / κάτ.	2002	6,17 χιλ. €	8,32	9 ^η
Δηλ. Εισόδημα / φορολογούμενο	2003	11,4 χιλ. €	12,5	3 ^η
Φόρος εισοδ. / φορολογούμενο	2003	0,78 χιλ. €	1,08	6 ^η
Φυσική αύξηση πληθ. / 1000 κατ.	2002	1,66	-0,03	2 ^η
Ποσοστό ανεργίας	2004	7,6	10,5	13 ^η
Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας	Έτος αναφοράς	Επί του συνόλου της Ελλάδας (%)		Κατάταξη στο σύνολο των περιφερ.
ΑΕΠ	2003	5,3		6 ^η
Φορολογούμενοι	2003	5,0		6 ^η
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	2003	4,5		5 ^η
Φόρος εισοδήματος	2003	3,6		5 ^η
Αποταμιευτικές καταθέσεις	2003	4,2		5 ^η

Πηγή: Ιστοσελίδα Economics

2.4.1 Οικονομική προσέγγιση με βάση το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) [iii] αποτελεί το κατεξοχήν μετρήσιμο στοιχείο της οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης μιας γεωγραφικής περιοχής. Στον ακόλουθο πίνακα φαίνεται η συγκριτική αύξηση του Α.Ε.Π. της Περιφέρειας Κρήτης σε σχέση με το σύνολο της Ελληνικής επικράτειας και την Περιφέρεια Αττικής κατά την πενταετία 2001 - 2005.

Πίνακας 2-6: Πραγματική αύξηση Α.Ε.Π. της Κρήτης σε σύγκριση με την επικράτεια για την περίοδο 2001- 2005

Αύξηση ΑΕΠ	2001	2002	2003	2004	2005	Ετήσιος Μ.Ο. (%)	Σχετική αύξηση Α.Ε.Π. με βάση την επικράτεια
Περιφέρεια	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)		
Επικράτεια	5,3	3,7	4,3	3,6	4,1	4,20	1,00
Αττική	5,9	6,4	5,5	3,7	6,9	5,68	1,34
Κρήτη	6,4	5,3	1,3	5,4	-0,9	3,50	0,83

Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης - Ετήσια έκθεση Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης 2008

Το Α.Ε.Π. της Περιφέρειας Κρήτης έχει ένα μέσο όρο πραγματικής αύξησης κατά την τετραετία 2001- 2004 της τάξεως του 3,5 % που είναι μικρότερο κατά 0,7 % από τον μέσο όρο της χώρας (4.2 %). Η συγκριτική αύξηση του Α.Ε.Π. της Περιφέρειας με δείκτη 0,83

[iii] Α.Ε.Π. (G.D.P.) είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Με άλλα λόγια είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών (υλικών και άυλων) που παράχθηκαν εντός μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού.

βάση του εθνικού μέσου όρου την τοποθετεί στην πέμπτη περιφερειακή θέση μετά από την Αττική (1.34), τη Θεσσαλία (0.93), το Βόρειο Αιγαίο (0.91) και τα Ιόνια Νησιά (0.9). Άξιο αναφοράς είναι το ότι με βάση το δείκτη αυτό, μόνο η Αττική ξεπερνάει τον μέσο όρο της επικράτειας από το σύνολο των περιφερειών. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί, ότι η πραγματική αύξηση του πανελλήνιου μέσου όρου του Α.Ε.Π. κατά την περίοδο 2001 - 2005 είχε ως άξονα ανάπτυξης κυρίως την Περιφέρεια της Αττικής, κατά συνέπεια η αύξηση του Α.Ε.Π. στην Κρήτη κρίνεται ικανοποιητική αφού είναι σχετικά κοντά στον πανελλήνιο μέσο όρο.

Η Κρήτη το 2000 συνεισέφερε το 5,018 % του Α.Ε.Π. της επικράτειας, ενώ το 2005 το 4,616 %, παρατηρείται δηλαδή μια μείωση της τάξης του 0,4 % στη συνεισφορά της, για την πενταετία. Η μείωση αυτή, σύμφωνα με στοιχεία της μελέτης του Κέντρου Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Τ.Α.) Κρήτης είναι μια γενική τάση σχεδόν όλων των περιφερειών της Ελλάδας. Παράλληλα, το Α.Ε.Π. της Περιφέρειας Κρήτης αυξήθηκε από 6860,6 εκατομμύρια ευρώ το 2000 σε 9167 εκατομμύρια ευρώ το 2005.

Η ποσοστιαία περιφερειακή κατανομή του Α.Ε.Π. εντός της Περιφέρειας κατά την περίοδο 2000 - 2005 ενισχύει τη θέση του Νομού Ηρακλείου που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση από 49,25 % του κρητικού Α.Ε.Π. το 2000 σε 50,61 % το 2005. Οι άλλοι τρεις νομοί του νησιού παρουσιάζουν μείωση του μεριδίου στην κατανομή του κρητικού Α.Ε.Π. (Ιστοσελίδα Ο.Ε.Ε. / Τ.Α.Κ.).

Πίνακας 2-7: Ποσοστιαία ενδοπεριφερειακή κατανομή του Α.Π.Π. κατά την περίοδο 2000 – 2005

Νομός / Περιφέρεια	Ποσοστιαία κατανομή 2000 (%)	Ποσοστιαία κατανομή 2005 (%)	Μεταβολή (%)
Σύνολο Κρήτης	100	100	
Ηράκλειο	49,254	50,616	1,362
Χανιά	24,554	24,359	-0,195
Ρέθυμνο	13,732	13,298	-0,434
Λασιθί	12,460	11,727	-0,733

Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης - Ετήσια έκθεση Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης 2008

Σύμφωνα με στοιχεία της μελέτης του Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης, η Περιφέρεια Κρήτης είχε τον έκτο μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. [iv] για την περίοδο 2000-2005 με 6,38 %, που αντιστοιχεί στα επίπεδα του 74 % του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. στην επικράτεια.

Όσο αφορά το κατά κεφαλή Α.Ε.Π. σε νομαρχιακό επίπεδο για την Περιφέρεια Κρήτης, το 2000 ο Νομός Ρεθύμνης έχει την πρωτιά και ακολουθούν ο Νομός Ηρακλείου, ο Νομός Χανίων και τέλος ο Νομός Λασιθίου. Το 2005 στην πρώτη θέση βρίσκεται ο Νομός Ηρακλείου και εν συνεχεία ο Νομός Ρεθύμνης, ο Νομός Χανίων και ο Νομός Λασιθίου. Η νομαρχιακή κατανομή του κατά κεφαλή Α.Ε.Π. την περίοδο 2000 - 2005 δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες ανισότητες σε σύγκριση με το κατά κεφαλή Α.Ε.Π. σε όλο το νησί,

[iv] Το Κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ορίζεται ως το πηλίκιο του Α.Ε.Π. μιας περιοχής προς τον συνολικό πληθυσμό αυτής.

το μόνο αξιοσημείωτο στοιχείο είναι η ποσοστιαία πτώση του δείκτη στο Νομό Λασιθίου από 97 % το 2000 στο 94 % το 2005 σε σύγκριση με το Α.Ε.Π. της Περιφέρειας (Ιστοσελίδα Ο.Ε.Ε. / Τ.Α.Κ., Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης).

Πίνακας 2-8: Κατά κεφαλή Α.Ε.Π. σε Νομαρχιακό επίπεδο στην Κρήτη κατά την περίοδο 2000 – 2005

Νομός	Δείκτης σύγκρισης κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. με βάση την Περιφέρεια το 2000	Κατάταξη Νομών 2000	Δείκτης σύγκρισης κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. με βάση την Περιφέρεια το 2005	Κατάταξη Νομών 2005
Ηρακλείου	1,00	2 ^{ος}	1,03	1 ^{ος}
Χανίων	0,99	3 ^{ος}	0,98	3 ^{ος}
Ρεθύμνου	1,03	1 ^{ος}	1,00	2 ^{ος}
Λασιθίου	0,97	4 ^{ος}	0,94	4 ^{ος}

Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης

Πίνακας 2-9: Διάρθρωση Α.Ε.Π. ανά τομέα παραγωγής στους Νομούς της Κρήτης για το 2001

Τομέας	Νομός				
	Ηρακλείου	Χανίων	Ρεθύμνου	Λασιθίου	Κρήτη
Πρωτογενής (%)	11,2	9,0	11,9	12,0	10,8
Δευτερογενής (%)	11,0	8,9	14,1	9,8	10,7
Τριτογενής (%)	77,8	82,1	74,1	78,2	78,4

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

2.4.2 Οικονομική διάρθρωση της περιφέρειας με βάση τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας

Ένα μέτρο σύγκρισης της συμβολής των τομέων της παραγωγής στην οικονομία είναι το ποσοστό των εργαζομένων που απασχολούν. Στην Κρήτη, ο τριτογενής τομέας παραγωγής κατέχει με μεγάλη διαφορά την πρώτη θέση στην απασχόληση εργαζομένων, αλλά είναι και αυτός που παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία μείωση των απασχολομένων στην ύπαιθρο, η οποία αν και συγκρατεί ένα μεγάλο μέρος εργαζομένων, σταδιακά παρουσιάζει μείωση. Τέλος ο δευτερογενής τομέας της παραγωγής παρουσιάζει μια στασιμότητα, με μικρή αύξηση.

Πίνακας 2-10: Απασχολούμενοι ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Κρήτης

Τομείς οικ. δραστηριότητας	1991	Αντίστοιχα ποσοστά (%)	2001	Αντίστοιχα ποσοστά (%)	Μεταβολή (%)
Πρωτογενής	63.950	32,0	54.170	24,8	-7,2
Δευτερογενής	35.148	17,6	37.213	16,9	-0,7
Τριτογενής	100.377	50,3	128.555	58,5	+8,2

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Οι αυξομειώσεις αυτές εντείνονται ακόμη περισσότερο στην πιο πρόσφατη χρονική περίοδο, όπως φαίνεται και από την ετήσια έκθεση του Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης για το έτος 2008.

Πίνακας 2-11: Στοιχεία απασχόλησης στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας της Κρήτης, σε σχέση με το σύνολο της χώρας για την περίοδο 1999 – 2006

Τομείς οικ. δραστηριότητας	Μεταβολή στην Κρήτη (%)	Μεταβολή στην Επικράτεια (%)	Δείκτης διαφοράς με βάση την επικράτεια (1)
Πρωτογενής	-34,44	-26,19	1,32
Δευτερογενής	2,39	-2,37	-1,01
Τριτογενής	17,67	22,95	0,77

Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης - Ετήσια έκθεση Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης 2008

Η σημαντική μείωση στον πρωτογενή τομέα (της τάξης του 34,44 %) με δείκτη διαφοράς με βάση την επικράτεια 1,32 είναι και η δεύτερη μεγαλύτερη στην επικράτεια μετά από αυτήν του Νοτίου Αιγαίου (1,51). Παρόλη τη μείωση, η Κρήτη παραμένει μια από τις περιφέρειες με τα μεγαλύτερα ποσοστά συνεισφοράς στο εθνικό σύνολο των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, με ποσοστό 9,96 % το 2006, που είναι και η πέμπτη σε σειρά επίδοση στην Ελλάδα. Συμπερασματικά λοιπόν, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας του νησιού μειώνεται σημαντικά, την ίδια στιγμή όμως ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να συντελεί σημαντικά στην απασχόληση, τόσο στην κρητική, όσο και στην εθνική οικονομία (22 % της συνολικής απασχόλησης στην Κρήτη).

Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει μια μικρή αύξηση (της τάξης του 2,39 %) με δείκτη διαφοράς με βάση την επικράτεια 1,01 και αποτελεί την έκτη μεγαλύτερη επίδοση στην επικράτεια. Άξιο αναφοράς είναι και το ότι είναι μια από τις έξι ελληνικές περιφέρειες στις οποίες ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει αύξηση της απασχόλησης σε απόλυτα νούμερα. Παρά τη μικρή αύξηση, η Κρήτη παραμένει μια από τις περιφέρειες με πολύ μέτρια ποσοστά συνεισφοράς στο εθνικό σύνολο των απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα, με ποσοστό 3,45 % το 2006, πάνω μόνο από τις υπόλοιπες νησιωτικές περιφέρειες και την Ήπειρο. Συμπερασματικά λοιπόν, η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα της οικονομίας του νησιού παραμένει ουσιαστικά σταθερή, όπως σταθερή επίσης και σε χαμηλά επίπεδα παραμένει η σπουδαιότητα του τομέα αυτού στην απασχόληση για την κρητική οικονομία (9,1 % της συνολικής απασχόλησης στην Κρήτη).

Τέλος ο τριτογενής τομέας παραγωγής παρουσιάζει μια μεγάλη αύξηση (της τάξεως του 17,69 %) με δείκτη διαφοράς με βάση την επικράτεια (0,77) όπου αποτελεί μόλις τη δέκατη μεγαλύτερη στη χώρα. Σε αυτό βέβαια είναι πολύ πιθανή η συμβολή της πολύχρονης ανάπτυξης του τουρισμού στην Κρήτη, πολύ νωρίτερα από άλλες περιοχές της Ελλάδος, έτσι τα συγκριτικά περιθώρια αύξησης είναι μικρότερα. Πιθανότατα λόγω των ίδιων παραγόντων και άλλες περιφέρειες, που βασίζονται στον τουρισμό κατατάσσονται στις τελευταίες θέσεις. Η Κρήτη παραμένει μια από τις περιφέρειες με τα μεγαλύτερα ποσοστά συνεισφοράς στο εθνικό σύνολο των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα με ποσοστό 5,44 % κατά το 2006, που είναι και η τρίτη επίδοση στην Ελλάδα. Συμπερασματικά επομένως, η απασχόληση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας του νησιού αυξάνει σημαντικά, λιγότερο όμως, του εθνικού μέσου όρου. Αποτελεί τον πιο σπουδαίο σε απασχόληση τομέα για την κρητική οικονομία και είναι πολύ σημαντικός επίσης σε εθνικό επίπεδο (68,2 % της απασχόλησης στην Κρήτη) (Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης).

Αναφορικά με την τομεακή κατανομή των επιχειρήσεων, με νομική μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε. [v], ο τουρισμός κατέχει τα πρωτεία. Η κατανομή του συνόλου των επιχειρήσεων της μορφής αυτής, φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 2-12: Τομεακή κατανομή των επιχειρήσεων, νομικής μορφής Α.Ε. και Ε.Π.Ε., της Κρήτης για το 2002

Τομέας	Ποσοστό των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. (%)
Τουρισμός	47,5
Εμπόριο	19
Βιομηχανία	15
“λοιπές υπηρεσίες”	18,5
Σύνολο	100

Πηγή: Ιστοσελίδα Icar

Όπως προκύπτει από την υπάρχουσα κατάσταση της Περιφέρειας, η οικονομική βάση του νησιού στηρίζεται, κυρίως στις ακόλουθες μορφές επιχειρήσεων.

- Ξενοδοχειακές (τουριστικές) επιχειρήσεις.
- Εμπορικές επιχειρήσεις.
- Λοιπές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (πλην του εμπορίου).
- Αγροτικές επιχειρήσεις.
- Μεταποιητικές επιχειρήσεις.

2.4.2.1 Πρωτογενής τομέας παραγωγής

Ο αγροτικός τομέας χάρη στη μορφολογική και κλιματική ποικιλομορφία της Κρήτης καλύπτει ένα μεγάλο εύρος των μεσογειακών προϊόντων, ωστόσο επικεντρώνεται περισσότερο στις ελαιοκαλλιέργειες, στα παράγωγα του αμπελιού, στα πρώιμα οπωροκηπευτικά, στα εσπεριδοειδή και στην τυροκομία. Η Κρήτη κατέχει το 50 % των θερμοκηπίων της Ελλάδας, με σημαντικά πλεονεκτήματα στην παραγωγή οπωροκηπευτικών και φυτών. Η κτηνοτροφία βασίζεται κυρίως σε ένα μικρό αριθμό κτηνοτροφικών μονάδων, ενώ η παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων καλύπτει το 25 % της συνολικής εγχώριας παραγωγής. Όσο αφορά τις καλλιέργειες στην Περιφέρεια αναδεικνύεται η εξειδίκευση σε παραδοσιακές καλλιέργειες, όπως η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελοργία. Η Κρήτη είναι η δεύτερη παραγωγός Περιφέρεια της χώρας σε ελαιόλαδο. Τα κηπευτικά καλύπτουν μόλις το 3 % της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης, ενώ στα εσπεριδοειδή συμμετέχει κατά 11 % στην εγχώρια παραγωγή.

Παρά την ουσιαστική του συνεισφορά στα μακροοικονομικά μεγέθη (Α.Ε.Π. κλπ.), ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από μακροχρόνια αδυναμία υποδομών λόγω του μικρού και πολυτεμαχισμένου γεωργικού κλήρου, χαρακτηριστικό είναι ότι η Κρήτη

[v] Εξετάζονται μόνο οι επιχειρήσεις αυτού του εταιρικού τομέα, διότι διαθέτουν ισολογισμούς και αποτελέσματα χρήσεως.

υπολείπεται αρκετά του μέσου όρου της χώρας σε αρδευόμενες εκτάσεις. Επίσης, το ποσοστό της καλλιεργήσιμης γης της Κρήτης είναι χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο.

Η αλιεία δεν είναι ανεπτυγμένη σε ικανοποιητικά επίπεδα, λόγω προβλημάτων που εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη υποδομών, διαχείρισης και εμπορίας των αλιευμάτων και αναδιάρθρωσης του αλιευτικού στόλου. Τέλος, η Κρήτη παρουσιάζει πλεονέκτημα στη μελισσοκομία λόγω του κλίματος της και της υπάρχουσας μελισσοκομικής χλωρίδας (Ιστοσελίδες Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α., Η.Κ.Ε.Κ.).

Πίνακας 2-13: Κύρια παραγόμενα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα για το 2001

Προϊόν	Ποσότητα (τόνοι)		Μερίδιο επί της εθνικής παραγωγής (%)
	Κρήτη	Ελλάδα	
Ελαιόλαδο	159.409	430.000	37
Γάλα	53.803	427.500	13
Εσπεριδοειδή	125.862	1.123.000	11
Πατάτες	80.972	997.803	8
Τομάτες	134.569	1.863.687	7

Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

2.4.2.2 Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας στην Κρήτη δεν είναι ικανοποιητικά ανεπτυγμένος σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, βασίζεται κυρίως στην επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα, καθώς και στη δημιουργία υλικών και ιδιαίτερα των πλαστικών. Οι κατασκευαστικές εταιρείες είναι σχετικά μικρού μεγέθους με εξαίρεση κάποιες συνεταιριστικές. Στην Κρήτη εντοπίζεται μόνο το 1,8 % (στο σύνολο της χώρας) των μονάδων της βαριάς βιομηχανίας και παράλληλα υπάρχουν προβλήματα που έχουν να κάνουν με την οργάνωση, την ποιότητα, το σχεδιασμό αλλά και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών παραγωγής. Επίσης, διαπιστώνονται δυσκολίες στην ανάπτυξη εμπορικών δικτύων για την προώθηση των τοπικών προϊόντων σε διεθνείς αγορές. Υπάρχουν επίσης προβλήματα διασύνδεσης μεταξύ του τομέα της παραγωγής και των ερευνητικών κέντρων. Σημαντικότερος κλάδος του δευτερογενή τομέα είναι η μεταποίηση η οποία συνδέεται κύρια με την επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή τομέα, αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών. Στην έκταση της Περιφέρειας συναντάται πλήθος κυρίως μικρών (εκτός των συνεταιριστικών) μεταποιητικών επιχειρήσεων που επεξεργάζονται αγροτικά προϊόντα (παραγωγή σταφίδας, τυριού κλπ.) (Ιστοσελίδες Περιφέρειας Κρήτης α, Ε.Α.Σ.Η., Αναπτυξιακής Ηρακλείου).

2.4.2.3 Τριτογενής τομέας

Οι υπηρεσίες αποτελούν τον μεγαλύτερο και δυναμικότερο τομέα της κρητικής οικονομίας και συμβάλλουν στο Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν (Α.Π.Π.) κατά περίπου 70 %. Κινητήριος μοχλός είναι φυσικά ο τουρισμός και οι συνδεδεμένες με αυτόν υπηρεσίες. Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών είναι συγκεντρωμένες κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα. Λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της τοπικής οικονομίας και του εξαγωγικού προσανατολισμού της, έχουν αναπτυχθεί ισχυρότατες εταιρίες μεταφορών και ναυτιλιακές εταιρείες (7,6 %

του συνολικού κύκλου εργασιών της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας) (Ιστοσελίδες Η.Κ.Ε.Κ., ΚΕ.ΠΕ.ΑΝ.).

Διακρίνοντας μερικά εκ των σημαντικότερων χαρακτηριστικών του τριτογενούς τομέα, μπορούν να αναφερθούν:

- Η υψηλή θέση του εμπορίου και των υπηρεσιών στην οικονομική δραστηριότητα.
- Η υψηλή συμμετοχή και απασχόληση στον κλάδο των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Η έντονη εποχικότητα της τουριστικής δραστηριότητας.
- Η μεγάλη συγκέντρωση ξενοδοχειακού δυναμικού.

Το 1980 ιδρύθηκαν στην Κρήτη πανεπιστημιακά, πολυτεχνικά και τεχνολογικά ιδρύματα καθώς και ένα ερευνητικό κέντρο παγκόσμιας εμβέλειας (Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας – Ι.Τ.Ε). Οι ερευνητικές δραστηριότητες εντοπίζονται κυρίως στο Ηράκλειο και λιγότερο στα Χανιά και στο Ρέθυμνο. Η συμμετοχή της Κρήτης στη βασική έρευνα είναι αρκετά μεγαλύτερη από άλλες περιφέρειες της Ελλάδας και κατατάσσεται στη δεύτερη θέση με 14 % (1993). Τα ερευνητικά ιδρύματα έχουν αναπτύξει συνεργασίες με βιομηχανίες εκτός Κρήτης, αλλά ο προσανατολισμός στην τοπική οικονομία παραμένει ακόμα σε χαμηλά επίπεδα. Επιπρόσθετα, έχει επιτευχθεί ικανοποιητικό επίπεδο συνέργειας, μεταξύ του συνόλου των ερευνητικών και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Περιφέρειας. Οι υποδομές που έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια του Τεχνολογικού Πάρκου Ηρακλείου, δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς, αφού η προσέλκυση επιχειρήσεων είναι μικρής κλίμακας. Στον τομέα των υπηρεσιών υγείας έχει αναπτυχθεί σημαντική ερευνητική δραστηριότητα σε διεπιστημονική βάση, με την ανάπτυξη συστημάτων τηλεϊατρικής που μπορεί να έχει σημαντική συμβολή στην αποτελεσματική διαχείριση και αξιοποίηση των υποδομών υγείας (Ιστοσελίδα Ι.Τ.Ε.).

Τουρισμός

Πίνακας 2-14: Δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ στην Κρήτη για το 2007

Νομός / Περιφέρεια	Σύνολο καταλυμάτων	Σύνολο κλινών	Ποσοστό (%) επί της Περιφέρειας	
			Καταλυμάτων	Κλινών
Ηρακλείου	509	63768	33,4	42,6
Λασιθίου	216	20850	14,2	13,9
Ρεθύμνου	304	29605	19,9	19,8
Χανίων	496	35547	32,5	23,7
Κρήτης	1525	149770	100	100

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Παρατηρώντας τα στατιστικά στοιχεία του αριθμού των καταλυμάτων και κλινών κάθε Νομού συγκριτικά με την Περιφέρεια, συμπεραίνεται ότι ο Νομός Ηρακλείου

παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά. Αν και στον αριθμό των καταλυμάτων δεν παρατηρείται υπερμεγέθης διαφορά, από τον αριθμό των κλινών διαπιστώνεται ότι το μέγεθος, κυρίως των ξενοδοχειακών μονάδων, διαφέρει αρκετά.

Ο τουριστικός τομέας στην Κρήτη είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος της τοπικής οικονομίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 20 % - 25 % των επισκεπτών στη χώρα κατευθύνεται στην Κρήτη. Από την πλευρά του αριθμού των επιχειρήσεων, όσο και από την πλευρά του ύψους κεφαλαίων, ο τουριστικός τομέας αντιπροσωπεύει το 43,2 % του συνόλου των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. και το 30,8 % των συνολικών κεφαλαίων της Περιφέρειας.

Στην Κρήτη πραγματοποιείται το πιο σημαντικό ποσοστό της τουριστικής κίνησης της χώρας συγκριτικά με τις άλλες περιοχές, το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας αφορά αλλοδαπούς επισκέπτες. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται αναλυτικά για την περίοδο 2000 - 2007 και για κάθε Νομό του νησιού η κίνηση του συνόλου των τουριστών, καθώς και τα αντίστοιχα ποσοστά. (Ιστοσελίδες Π.Α.Ε.Π., Περιφέρειας Κρήτης α).

Πίνακας 2-15: Διανυκτερεύσεις τουριστών (ημεδαπών & αλλοδαπών) σε ξενοδοχειακά καταλύματα (εκτός των κάμπινγκ) επί του συνόλου της Ελλάδας

Περιοχή / Νομός	Ποσοστά (%) επί του συνόλου της Ελλάδας							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Σύνολο Κρήτης	20	21	22	22	25	23	24	24
Ν. Ηρακλείου	10	9	9	9	10	10	10	12
Ν. Λασιθίου	3	3	3	3	3	3	3	4
Ν. Ρεθύμνου	3	3	4	4	4	4	4	5
Ν. Χανίων	4	4	4	4	5	4	5	5

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο τουριστικός κλάδος ωστόσο αντιμετωπίζει και σήμερα αρκετά προβλήματα. Πέρα από τον έντονο και συνεχώς αυξανόμενο ανταγωνισμό σε μεσογειακό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, οι τουριστικοί φορείς και οι επιχειρήσεις καλούνται να δώσουν λύσεις σε ζητήματα όπως:

- Η εποχικότητα που οδηγεί σε αδράνεια το κεφαλαιουχικό και ανθρώπινο δυναμικό.
- Η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.
- Η ανάπτυξη νέων τουριστικών υπηρεσιών (π.χ. αγροτουρισμός).
- Η μη ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού στο νότιο και στο βόρειο άξονα του νησιού και η περαιτέρω ανάπτυξη των κρατικών υποδομών μεταφορών (λιμάνια, αεροδρόμια).

Εξαγωγικό εμπόριο

Το Δεκέμβριο του 1994 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος Εξαγωγέων Κρήτης (Σ.Ε.Κ.) (ως Ν.Π.Ι.Δ. - μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα), με πρωτοβουλία των επιχειρηματιών και εξαγωγέων της

Κρήτης με τη συνεργασία και την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης, του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου, του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος και των Επιμελητηρίων της Κρήτης. Αριθμεί ήδη 180 κρητικές εξαγωγικές επιχειρήσεις – μέλη, που δραστηριοποιούνται στους ακόλουθους κλάδους:

- Τροφίμων και Ποτών.
- Βιομηχανικών προϊόντων.
- Αγροτικών προϊόντων.
- Προϊόντων Μεταποίησης και Λαϊκής Τέχνης.
- Δομικών υλικών.

Ο Σ.Ε.Κ. συμβάλει σημαντικά στην ώθηση του εξαγωγικού εμπορίου της Κρήτης μέσα από ενημερωτικές ενέργειες προς τα μέλη του, αναφορικά με εκθέσεις, ημερίδες, συνέδρια, δελτία ζήτησης προϊόντων από χώρες της αλλοδαπής, καθώς επίσης και μέσα από την υποστήριξη των μελών του που επιθυμούν να λάβουν μέρος σε κάποια διεθνή έκθεση υπό την αιγίδα του συνδέσμου (Ιστοσελίδες Σ.Ε.Κ., *K&B Analysis*).

Πίνακας 2-16: Χώρες στις οποίες αντιστοιχούν τα μεγαλύτερα ποσοστά εξαγωγών των κρητικών προϊόντων

Χώρα	Ποσοστό εξαγωγών (%)
Ιταλία	35,36
Γερμανία	21,18
Ισπανία	4,79
Αγγλία	4,77
Ρουμανία	4,16
Ολλανδία	4,13

Πηγή: Ιστοσελίδα *K&B Analysis*

2.4.3 Κλαδικές τάσεις νέων επιχειρήσεων

Σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Τ.Α.) Κρήτης για τη διετία 2007 – 2008, όσο αφορά στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων [vi], σημαντική ενίσχυση παρατηρείται στο ποσοστό των μεταποιητικών επιχειρήσεων. Μια αντίστοιχη αύξηση ποσοστιαίας συμμετοχής στο σύνολο των νέων επιχειρήσεων καταγράφεται, μόνο από τον τομέα της παροχής (λοιπών) υπηρεσιών. Μια πιο αντιπροσωπευτική εικόνα δίνεται μελετώντας το λόγο των εγγραφών προς τις διαγραφές των επιχειρήσεων.

[vi] Τα στοιχεία της μελέτης αφορούν αποκλειστικά στις επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια της Κρήτης.

Πίνακας 2-17: Εγγραφές - Διαγραφές νέων επιχειρήσεων ανά τμήμα, στο σύνολο της Κρήτης

Εγγραφές ανά τμήμα (%)				
Τμήμα	2007	2006	Μ.Ο.: 2005 - 2006	Μ.Ο.: 2002 - 2004
Επαγγελματίες	43,95	37,40	38,10	40,30
Εμπορικό	30,50	43,60	42,80	38,60
Βιοτεχνικό	24,75	17,70	17,90	21,10
Τουριστικό	0,81	1,20	1,20	Μη διαθέσιμα
Σύνολα	100	100	100	100
Διαγραφές ανά τμήμα (%)				
Τμήμα	2007	2006	Μ.Ο. 2005 - 2006	Μ.Ο.: 2002 - 2004
Επαγγελματίες	40,89	34,40	34,80	Μη διαθέσιμα
Εμπορικό	37,20	43,80	43,70	
Βιοτεχνικό	20,89	19,00	18,80	
Τουριστικό	1,01	2,80	2,60	
Σύνολα	100	100	100	

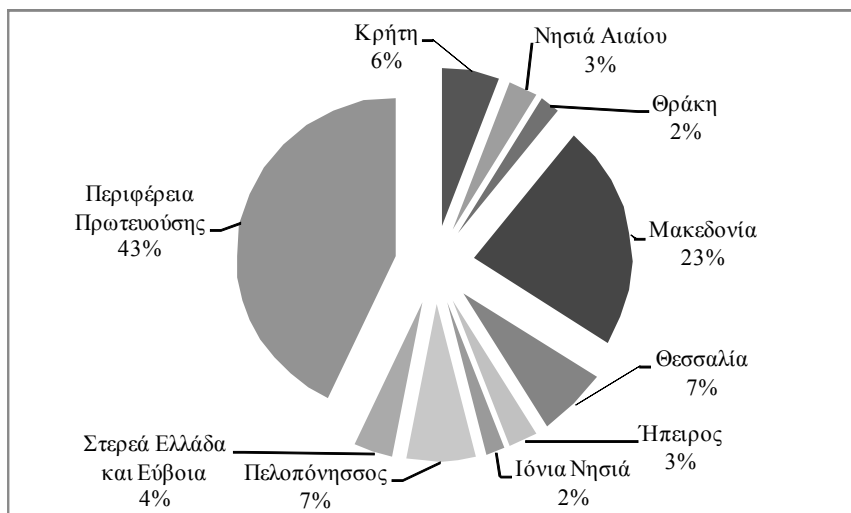
Πηγή: Ιστοσελίδα Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης

Τα ποσοστά των διαγραφών κατά τομέα ακολουθούν κατά προσέγγιση τα ποσοστά των εγγραφών. Ο τομέας που παρουσιάζει μια αύξηση του ποσοστού που αντιπροσωπεύουν οι διαγραφές του επί του συνόλου των διαγραφών σε σχέση το προηγούμενο έτος, είναι αυτός των επιχειρήσεων παροχής λοιπών υπηρεσιών, ο οποίος και εμφανίζει σχεδόν το ίδιο μέγεθος με την αύξηση του ποσοστού εγγραφών του, δείχνοντας μια σημαντική κινητικότητα.

2.5 Κοινωνικός Εξοπλισμός

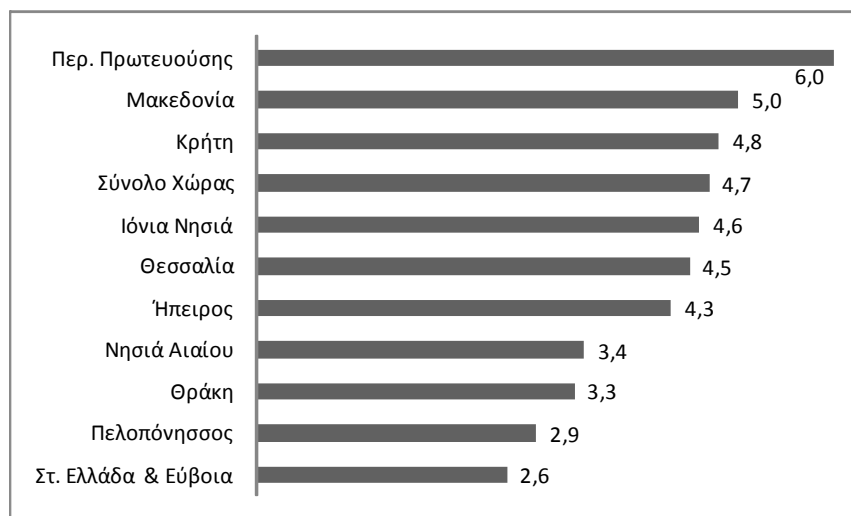
2.5.1 Υποδομές υγείας – πρόνοιας

Όπως προκύπτει από στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.), το έτος 2004 λειτουργούσαν σε ολόκληρη τη χώρα 319 θεραπευτήρια με συνολικό αριθμό 51.871 κλινών (163 κλίνες ανά θεραπευτήριο κατά μέσο όρο), εκ των οποίων 35.808 κλίνες (69 %) αντιστοιχούσαν σε 141 θεραπευτήρια του δημοσίου και 14.515 κλίνες (28 %) σε 172 ιδιωτικά θεραπευτήρια, ενώ ήταν καταγεγραμμένες και 1.548 κλίνες σε 6 θεραπευτήρια τα οποία λειτουργούσαν ως Ν.Π.Ι.Δ.

Γράφημα 2-3: Κατανομή κλινών κατά γεωγραφική Περιφέρεια για το 2004

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή του συνόλου των κλινών με βάση τα στοιχεία του παραπάνω γραφήματος, η Κρήτη βρίσκεται στην πέμπτη θέση πίσω από την Περιφέρεια της πρωτεύουσας, της Μακεδονίας, της Πελοποννήσου και της Θεσσαλίας.

Γράφημα 2-4: Κλίνες ανά 1000 κατοίκους στην Ελληνική επικράτεια για το 2004

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω γραφήματα, η Περιφέρεια Κρήτης έχει να επιδείξει ικανοποιητικούς δείκτες σε ότι αφορά στις υποδομές υγείας. Ο ενδεικτικότερος δείκτης που αφορά στον αριθμό των κλινών ανά 1.000 κατοίκους είναι υψηλότερος από τον εθνικό δείκτη. Οι σημαντικές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία εικοσαετία και αυτές που ολοκληρώνονται στον τομέα της υγείας καθιστούν την Κρήτη μια υγειονομικά αυτοδύναμη Περιφέρεια.

Πίνακας 2-18: Υποδομές υγείας στην Περιφέρεια Κρήτης

Στοιχεία / Έτος	2005	2006
Κλίνες θεραπευτηρίων	2.866	2.841
Αριθμός δημόσιων νοσοκομείων	9	9
Αριθμός ιδιωτικών κλινικών	9	9
Κλίνες ιδιωτικών κλινικών	494	474
Αριθμός ιατρών	3.030	-

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Αντίθετα, στον τομέα της πρόνοιας υπάρχουν ακόμη σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, όπως βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, σχολεία για άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ., οι οποίες διαπιστώνονται κυρίως στους Νομούς Ρεθύμνου και Λασιθίου. Ο τομέας της πρωτοβάθμιας προ-νοσοκομειακής ιατρικής και προνοιακής φροντίδας, δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς, γεγονός που έχει σοβαρές επιπτώσεις στις συνθήκες λειτουργίας του συστήματος υγείας και κατ'επέκταση στο επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας στον πληθυσμό (Ιστοσελίδες Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου, Επιχειρησιακού Προγράμματος “Υγεία & Πρόνοια 2000 – 2008” και Ε.Τ.Ε.Π. Κρήτης).

2.5.2 Υποδομές εκπαίδευσης

Στην Περιφέρεια Κρήτης, οι υποδομές εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες τόσο σε επίπεδο δευτεροβάθμιας, όσο και σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης σε αρκετά καλό επίπεδο, βρίσκονται και οι υποδομές επαγγελματικής κατάρτισης.

Στην Κρήτη λειτουργούν:

- Το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε. - *FORTH*) ένα από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα της χώρας. Το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε.) είναι ένα από τα μεγαλύτερα και τα πιο άρτια οργανωμένα, εξοπλισμένα και στελεχωμένα ερευνητικά κέντρα της χώρας. Λειτουργεί κάτω από την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και αποτελείται από επτά ερευνητικά ινστιτούτα που λειτουργούν σε κομβικά σημεία της Ελληνικής Περιφέρειας, ένα από αυτά που αποτελεί και την έδρα του βρίσκεται στο Ηράκλειο της Κρήτης.
- Το Πανεπιστήμιο Κρήτης με έτος ίδρυσης το 1973. Η λειτουργία του ξεκίνησε από το ακαδημαϊκό έτος 1977 – 78 και η έδρα του βρίσκεται στο Ρέθυμνο. Στο Ηράκλειο λειτουργεί η Σχολή Θετικών Επιστημών που περιλαμβάνει τα τμήματα Βιολογίας, Χημείας, Επιστήμης Υπολογιστών, Μαθηματικών και Φυσικής, ενώ η Σχολή Επιστημών Υγείας περιλαμβάνει το Τμήμα Ιατρικής.
- Το Πολυτεχνείο Κρήτης που είναι το δεύτερο μεγαλύτερο τεχνολογικό ίδρυμα της χώρας. Ιδρύθηκε το 1977 και άρχισε να λειτουργεί το 1984. Σκοπός του είναι η ανάπτυξη σύγχρονων ειδικοτήτων που δεν υπάρχουν σε άλλα ιδρύματα, η ανάπτυξη της έρευνας σε προηγμένες τεχνολογίες, καθώς και η στενή συνεργασία με τις βιομηχανικές και τις υπόλοιπες παραγωγικές μονάδες

της χώρας. Τα τμήματα που περιλαμβάνει είναι: το Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης, το Τμήμα Μηχανικών Ορυκτών Πόρων, το Τμήμα Ηλεκτρονικών Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών και το Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος.

- Το Τ.Ε.Ι. Κρήτης, που ιδρύθηκε το 1983, περιλαμβάνει τέσσερις σχολές και διαθέτει παραρτήματα σε Ηράκλειο, Χανιά κ.ά. για τις σχολές που λειτουργούν σε αυτό περιλαμβάνει σχολές όπως αυτές των Τεχνολογικών Εφαρμογών, Διοίκησης και Οικονομίας, Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας κ.ά.

Εκτός των παραπάνω σχολών στην Περιφέρεια λειτουργεί η Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών με έδρα το Ηράκλειο και υπάγεται στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Τέλος, λειτουργούν ακόμη δημόσια ΙΕΚ και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ινστιτούτα (Ιστοσελίδες Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Ε.Τ.Ε.Π. Κρήτης και Ι.Τ.Ε.).

2.6 Παραγωγικές – Τεχνικές Υποδομές και Δίκτυα

2.6.1 Παραγωγική υποδομή

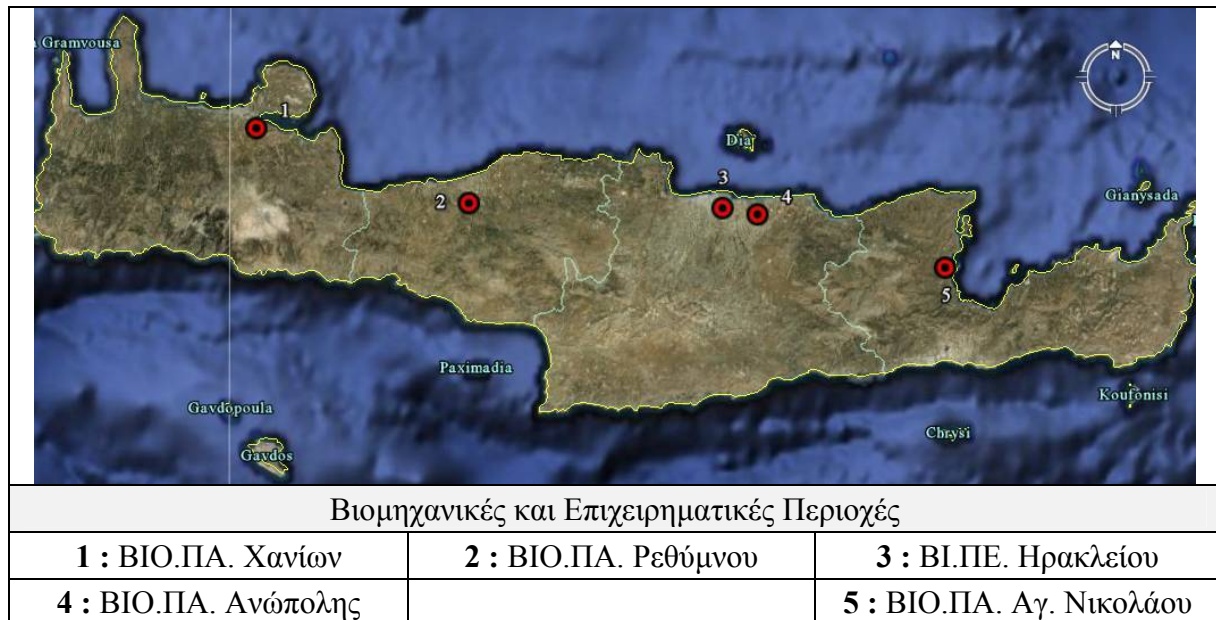
Στην Περιφέρεια υφίστανται η Βιομηχανική Περιοχή Ηρακλείου και το Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.) Χανίων, ενώ με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π.Ε.Π.) 1994-99 προετοιμάστηκε η υλοποίηση των ΒΙΟ.ΠΑ. Λασιθίου, Ρεθύμνου και Ηρακλείου που βρίσκονται ακόμη στα αρχικά στάδια της λειτουργίας τους (Ιστοσελίδες ΒΙΟ.ΠΑ. Ρεθύμνου, ΒΙΟ.ΠΑ. Χανίων, Υπουργείου Ανάπτυξης, ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.).

- Η Βιομηχανική Περιοχή Ηρακλείου, βρίσκεται νοτιοανατολικά της πόλης, σε απόσταση τριών χιλιομέτρων από το κέντρο της, στη θέση «Δύο Αοράκια». Η ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου, κατασκευάστηκε από την Ε.Τ.Β.Α. και από κεφάλαια που αντλήθηκαν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, αλλά και με τη συμβολή της Ε.Ο.Κ. Η ΒΙ.ΠΕ. καταλαμβάνει μια έκταση 1700 περίπου στρεμμάτων, μετά την επέκτασή της. Αρχικά, κάλυπτε έκταση 1500 στρεμμάτων, όμως λόγω της μεγάλης ζήτησης επεκτάθηκε το 1981, κατά 200 στρέμματα. Η έκταση αυτή χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον για την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων.
- Η υλοποίησή του Βιοτεχνικού Πάρκου Χανίων (ΒΙΟ.ΠΑ.) από την Ε.Τ.Β.Α. και τον Ελληνικό Οργανισμό Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) ολοκληρώθηκε το 1994. Συνολικά καταλαμβάνει 136 στρέμματα και βρίσκεται στα Τσικαλαριά Σούδας, στον κόμβο της εθνικής οδού Χανίων Ρεθύμνου. Φορέας ίδρυσης του Βιοτεχνικού Πάρκου είναι σύμφωνα με το Ν. 2545/1997 (ΦΕΚ 254 Α΄) ο ΕΟΜΜΕΧ.
- Το Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.) Ρεθύμνου είναι η πρώτη βιομηχανική επιχειρηματική περιοχή (Β.Ε.ΠΕ.) που εγκρίθηκε στην Κρήτη. Η έγκριση του ΒΙΟ.ΠΑ. Ρεθύμνου, ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 1999 με τη δημοσίευση της κοινής υπουργικής απόφασης με αριθμό 8433/395 (ΦΕΚ 304 Β΄/1999). Με την εγκριτική αυτή απόφαση των Υπουργείων Ανάπτυξης και Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. καθορίζεται φορέας ίδρυσης του έργου η 'ΒΙΟ.ΠΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΑΕ', το έργο χωροθετείται στη θέση 'Φούσκαλη - Λάκκος', σε μια έκταση 285

στρεμμάτων περίπου στα διοικητικά όρια του Δήμου Αρκαδίου. Τον Αύγουστο του 2007 πραγματοποιήθηκε η έναρξη των εργασιών κατασκευής του Βιοτεχνικού Πάρκου Ρεθύμνου, ενώ το Μάιο του 2009 εγκαινιάστηκε η λειτουργία του.

- Το ΒΙΟ.ΠΑ. Αγ. Νικολάου, οριοθετήθηκε το 2003 με την υπ αριθμό 14722/808 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ενώ το Δεκέμβριο του 2005 εγκρίθηκε η χρηματοδότηση του επενδυτικού σχεδίου για τα έργα ίδρυσής του. Υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, με χρηματοδότηση από το Π.Ε.Π. Κρήτης και με τη συνεργασία του Επιμελητηρίου Λασιθίου, ενώ εγκαινιάστηκε το Νοέμβριο του 2008.
- Ακόμη, έχει ολοκληρωθεί και λειτουργεί το Βιοτεχνικό Πάρκο Ανάπολης Ηρακλείου, σε έκταση 71 στρεμμάτων περίπου, υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και με τη χρηματοδότηση από το Π.Ε.Π. Κρήτης.

Σχήμα 2-1: Οργανωμένοι υποδοχείς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Λογισμικό Google Earth 2009

2.6.2 Οδικό δίκτυο

Ο χαρακτήρας του κύριου οδικού δικτύου της Κρήτης δεν μπορεί παρά να στηρίζεται σε λειτουργικά και όχι σε γεωμετρικά χαρακτηριστικά, εξ αιτίας του αυτόνομου νησιώτικου χαρακτήρα της. Το οδικό δίκτυο της Κρήτης αποτελείται από το Βόρειο Οδικό Άξονα (Β.Ο.Α.Κ.), την παλαιά εθνική οδό, την επαρχιακή οδοποιία, την δημοτική οδοποιία και την αγροτική οδοποιία. Αυτό είναι όλο το πλέγμα που καλύπτει την νησιωτική Περιφέρεια της Κρήτης. Ο Βόρειος Οδικός Άξονας, ένα μεγάλο αναπτυξιακό έργο για το νησί, σχεδιάστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 60 και είχε σαν σκοπό την σύνδεση των μεγάλων αστικών κέντρων.

Ο Β.Ο.Α.Κ. εκτείνεται σε όλη την βόρεια Κρήτη από την Κίσαμο μέχρι την Σητεία και έχει συνολικό μήκος περίπου 312 χιλιόμετρα, ενώ άρχισε να κατασκευάζεται το 1968.

Από το 1968, κατασκευάστηκαν 155 χιλιόμετρα από εθνικούς πόρους, 63 χιλιόμετρα από το Β Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και την κοινοτική πρωτοβουλία Interreg, 48 χιλιόμετρα από το Γ Κοινοτικό Πλαίσιο, ενώ υπολείπονται άλλα 47 για την ολοκλήρωση του. Μέσω του Βόρειου Οδικού Άξονα εξυπηρετείται όλη η βόρεια παραλιακή ζώνη, όπου παράγεται το 79 % του ακαθάριστου εισοδήματος από τον τουρισμό στην Κρήτη και εξυπηρετείται το 74 % του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Παράλληλα προς τον Βόρειο Οδικό Άξονα λειτουργεί ο Νότιος Οδικός Άξονας ο οποίος δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη και αποτελεί το αδύναμο σημείο του οδικού δικτύου.

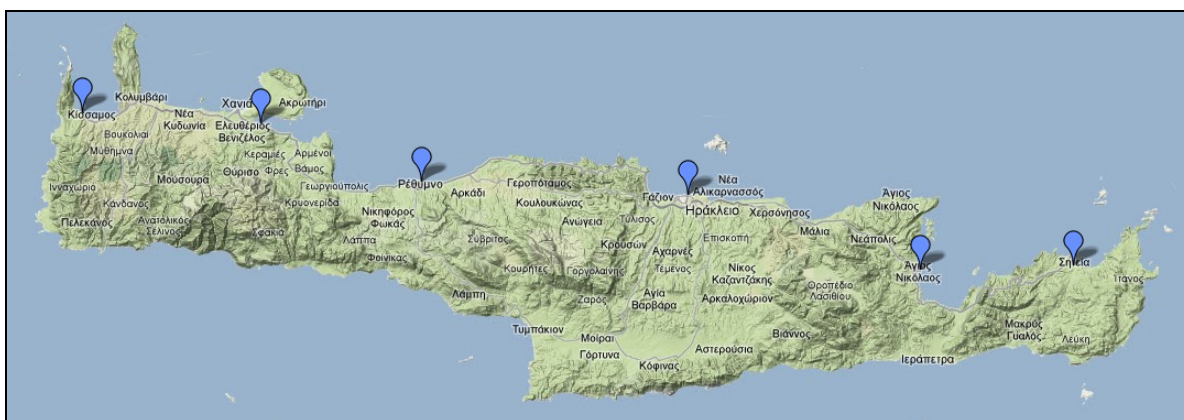
Ο Βόρειος οδικός άξονας της Κρήτης προσφέρει πρόσβαση στην πόλη του Ηρακλείου, καθώς και στις άλλες μεγάλες πόλεις του νησιού. Οι εθνικές οδοί Ηρακλείου-Μοιρών και Ηρακλείου-Αρκαλοχωρίου συνδέουν την πόλη με το εσωτερικό του Νομού. Το επαρχιακό οδικό δίκτυο του Νομού εξελίσσεται διαρκώς την τελευταία δεκαετία (Ιστοσελίδα Περιφέρειας Κρήτης α).

2.6.3 Λιμάνια

Στην Περιφέρεια Κρήτης έχει αναπτυχθεί σημαντική λιμενική υποδομή. Κατά μήκος της ακτογραμμής του νησιού δημιουργήθηκαν μικρά και μεγάλα λιμάνια, καθώς και αγκυροβόλια, τα οποία παρέχουν όλες τις αναγκαίες διευκολύνσεις στους ιδιοκτήτες ταχύπλοων και ιστιοπλοϊκών σκαφών που επισκέπτονται το νησί. Στην Κρήτη υπάρχουν έξι λιμάνια που δέχονται επιβατικά πλοία:

- Λιμάνι στον Κίσσαμο (Καστέλλι), λίγο έξω από την πόλη. Από αυτό γίνονται δρομολόγια μόνο προς Κύθηρα και Αντικύθηρα.
- Λιμάνι στη Σούδα, 14 χιλιόμετρα από τα Χανιά.
- Λιμάνι στο Ρέθυμνο.
- Λιμάνι στο Ηράκλειο.
- Λιμάνι στον Άγιο Νικόλαο.
- Λιμάνι στη Σητεία.

Χάρτης 2-3: Λιμάνια της Κρήτης που δέχονται επιβατικά πλοία

Πηγή: Ιστοσελίδα Google maps

Τα σημαντικότερα λιμάνια είναι αυτά του Ηρακλείου, των Χανίων και της Σητείας. Τα λιμάνια του Καστελλίου, Ρεθύμνου και Αγίου Νικολάου βρίσκονται στα βόρεια παράλια και συνδέουν την Κρήτη με τα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας. Τα λιμάνια της Παλαιοχώρας, Χώρας Σφακιών, Αγίας Γαλήνης, Καλών Λιμένων, Κόκκινου Πύργου και Ιεράπετρας βρίσκονται στα νότια παράλια και έχουν κυρίως αλιευτικό χαρακτήρα.

Το λιμάνι του Ηρακλείου βρίσκεται σε σπουδαία γεωπολιτική θέση, στο κέντρο σχεδόν της ανατολικής Μεσογείου και στην τομή των διεθνών ναυτιλιακών γραμμών Γιβραλτάρ - Σουέζ και Μαύρης Θάλασσας. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της γεωγραφικής θέσης του ενδυναμώνεται με την ύπαρξη και λειτουργία της “Ελεύθερης ζώνης”^[vii] έκτασης 66 στρεμμάτων, η οποία είναι σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη σύγχρονου διαμετακομιστικού – μεταμορφωτικού κέντρου (Ιστοσελίδες Ο.Λ.Η., Crete TOURnet).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις αποστάσεις του λιμένα Ηρακλείου από τα υπόλοιπα κύρια λιμάνια της Ελλάδας και από τις Πύλες της Μεσογείου.

Πίνακας 2-19: Αποστάσεις του λιμένα Ηρακλείου από τα λιμάνια της Ελλάδας και τις πύλες της Μεσογείου

	Λιμάνι	Απόσταση (μίλια)
Ηρακλείου	Εσωτερικού	
	Πειραιά	181
	Θεσσαλονίκης	345
	Πάτρας	269
	Βόλου	276
	Αγίου Νικολάου	35
	Εξωτερικού	
	Στενά Βοσπόρου – Κωνσταντινούπολη	636
	Διώρυγα Σουέζ	635
	Γιβραλτάρ	1.832

Πηγή: Ιστοσελίδα Ο.Λ.Η.

2.6.4 Αεροδρόμια

Η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει τρία αεροδρόμια, τα οποία βρίσκονται στα Χανιά (Ι. Δασκαλογιάννης), το Ηράκλειο (Ν. Καζαντζάκης) και τη Σητεία από το οποίο εκτελούνται πτήσεις σε επιλεγμένες περιοχές στην Ελλάδα (Ιστοσελίδες ΕΝ.Η.Μ.Α.Ε.Κ. Υ.Π.Α., Crete TOURnet).

- Το κρατικό αεροδρόμιο τού Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης» βρίσκεται τέσσερα χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης. Είναι η μεγαλύτερη τουριστική και εμπορική πύλη του νησιού και συνδέει το νησί με την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό, αφού εκτός από τις πτήσεις εσωτερικού πραγματοποιούνται και διεθνείς, καθώς και πτήσεις *charter*. Από τη μετεγκατάσταση του το 1971

[vii] Ελεύθερη ζώνη: είναι ο χώρος εντός των λιμένων που διατίθεται ειδικά για εμπορεύματα προερχόμενα από το εξωτερικό με προορισμό πάλι το εξωτερικό και τα οποία δεν υπόκεινται σε τελωνειακές διατυπώσεις, παρά μόνο όταν μέρος αυτών ή όλα εισαχθούν και χρησιμοποιηθούν στη χώρα όπου βρίσκεται ο λιμένας και η ζώνη.

έχουν εκτελεστεί έργα επέκτασης της κτιριακής υποδομής του αεροδιαδρόμου για την κάλυψη των αναγκών λόγω της αυξημένης αεροπορικής κίνησης. Η σημαντικότητα του αερολιμένα γίνεται εμφανής από το γεγονός ότι είναι το δεύτερο σε κίνηση αεροδρόμιο της χώρας (με 2,7 εκατ. επιβάτες ετησίως) και παρουσιάζει ετήσια αύξηση επιβατικής κίνησης της τάξεως του 9 % την τελευταία δεκαετία.

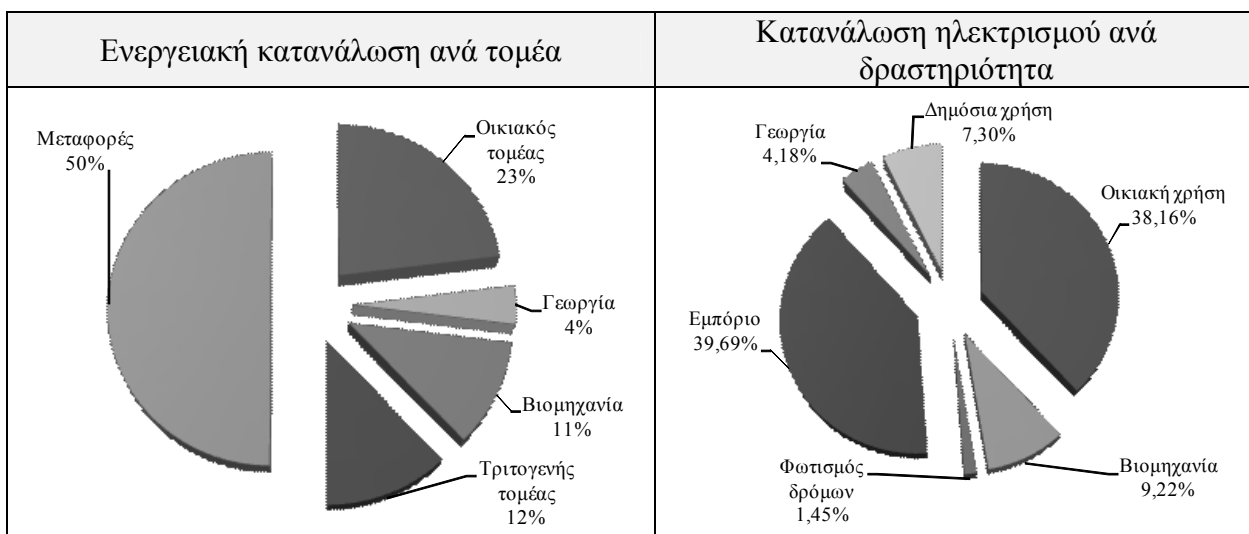
- Το αεροδρόμιο Χανίων βρίσκεται στη χερσόνησο του Ακρωτηρίου (ή Σούδα), περίπου δεκατέσσερα χιλιόμετρα από τα Χανιά σε μια έκταση περίπου 15 στρεμμάτων. Το 2005 έγινε η ολοκλήρωση επέκτασης του αεροδρομίου που έλαβε επίσημα την ονομασία Κρατικός Αερολιμένας Χανίων "Ιωάννης Δασκαλογιάννης". Στο αεροδρόμιο των Χανίων πραγματοποιούνται πτήσεις εσωτερικού από και προς το αεροδρόμιο Αθηνών, το αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης και άλλα αεροδρόμια στην Ελλάδα. Από τον Απρίλιο μέχρι τις αρχές Νοεμβρίου κάθε χρόνου γίνονται επίσης πολλές απευθείας πτήσεις *charter* για το αεροδρόμιο των Χανίων από τη Βρετανία, τη Γερμανία, τη Σκανδιναβία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η κίνηση των επιβατών στο αεροδρόμιο Χανίων είναι περίπου της τάξης των 2.500.000 επιβατών το χρόνο.

2.6.5 Ενέργεια – δίκτυα ενέργειας

Το ενεργειακό πρόβλημα είναι ένα από οξύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια Κρήτης. Οι ενεργειακές ανάγκες του νησιού δεν καλύπτονται από τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ την καλοκαιρινή περίοδο το ισοζύγιο παραγωγής και ζήτησης σε ηλεκτρική ενέργεια είναι αρνητικό, λόγω της αυξημένης κατανάλωσης. Η συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη ανέρχεται περίπου στο 5 % του συνόλου της χώρας, με πρόβλεψη το ποσοστό αυτό να παρουσιάζει συνεχώς αυξητικές τάσεις. Τα κυριότερα ενεργειακά προβλήματα της Κρήτης σύμφωνα με το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (I.E.N.E.) είναι:

- Η μεγάλη ενεργειακή εξάρτηση από το πετρέλαιο, της τάξης του 86 %, σε σύγκριση με το 61 % του εθνικού μέσου όρου.
- Το μεγάλο ποσοστό ανεκμετάλλετων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), σε σχέση με το υψηλό δυναμικό τους.
- Τα χαμηλά ποσοστά ορθολογικής χρήσης και εξοικονόμησης ενέργειας.
- Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της ενεργειακής ζήτησης.
- Το υψηλό κόστος ενέργειας.
- Οι μεγάλες εποχιακές διακυμάνσεις ζήτησης ηλεκτρικού φορτίου (διπλασιασμός της ζήτησης κατά τους θερινούς μήνες).

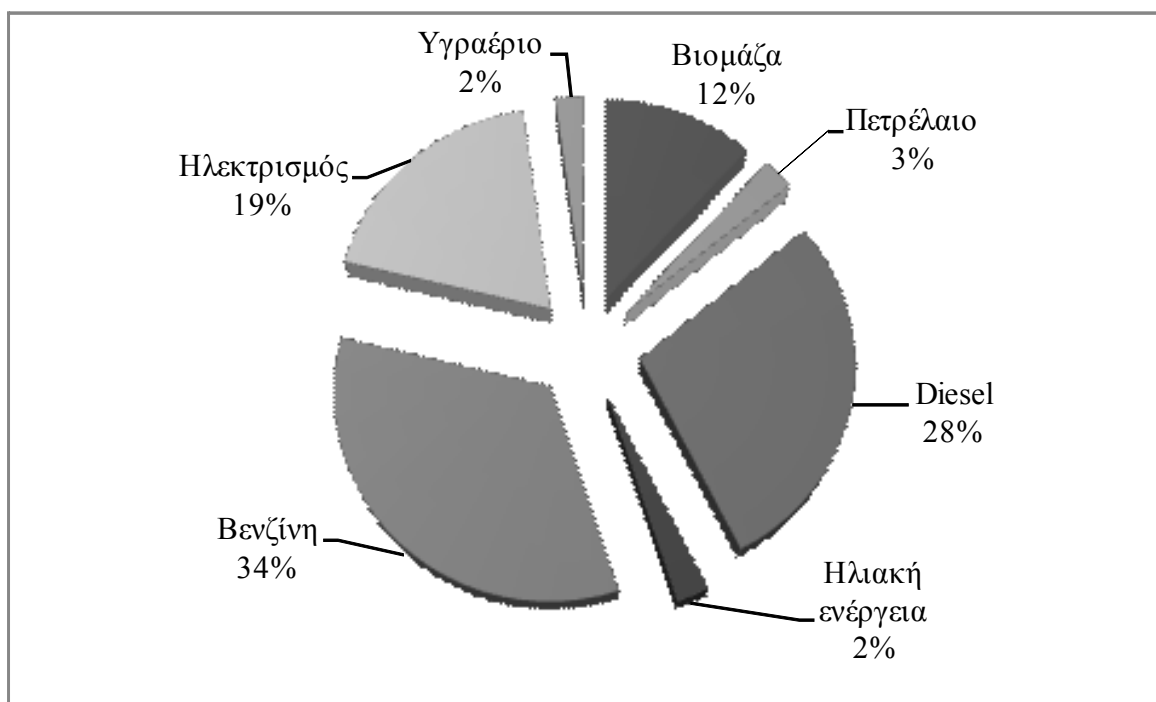
Γράφημα 2-5: Ενεργειακή κατανάλωση ανά τομέα και κατανάλωση ηλεκτρισμού ανά δραστηριότητα στην Κρήτη για το 2006

Πηγή: Ιστοσελίδα Ι.Ε.Ν.Ε. – Μελέτη “ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ” 2006

Από τα γραφήματα παρατηρείται, ότι στον τομέα των μεταφορών καταναλώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό ενέργειας (50 %), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας καταναλώνεται από τις εμπορικές δραστηριότητες.

Γράφημα 2-6: Μερίδια Ενεργειακών Πηγών στην Περιφέρεια Κρήτης για το 1997

Πηγή: Ενεργειακό Κέντρο Περιφέρειας Κρήτης

Άξιο αναφοράς, είναι το ποσοστό συμβολής της βιομάζας στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κρήτης που φτάνει στο δώδεκα τοις εκατό (12 %) επί του συνόλου, όπως επίσης το πολύ χαμηλό ποσοστό συμβολής της ηλιακής ενέργειας (2 %) σε ένα νησί με πολύ μεγάλα ποσοστά ηλιοφάνειας.

Πίνακας 2-20: Παραγόμενη ενέργεια από Α.Π.Ε. στην Κρήτη για 2005

Δράσεις Α.Π.Ε.	Παραγόμενη ενέργεια (MW)
Αιολικά πάρκα	200
Μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης αγροτικών παραπροϊόντων	40
Μικρά υδροηλεκτρικά έργα	6
Συστήματα αντλήσιωταμείωσης	125
Φωτοβολταϊκά	2

Πηγή: Ιστοσελίδα Ι.Ε.Ν.Ε.

Το ενεργειακό σύστημα της Κρήτης είναι πλήρως απομονωμένο από το αντίστοιχο σύστημα της ηπειρωτικής Ελλάδας και επομένως η λειτουργία του εξαρτάται απόλυτα από τις εισαγωγές πετρελαίου. Επίσης περί τα μέσα του παρόντος έτους (2009) αναμένεται να ξεκινήσει μελέτη για την εγκατάσταση φυσικού αερίου στην Κρήτη (Ιστοσελίδα Ι.Ε.Ν.Ε.).

Ηλεκτρική ενέργεια

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη γίνεται κυρίως:

- Με δύο σταθμούς παραγωγής στο Νομό Χανίων (στη Ξυλοκαμάρα, ισχύος 209,6 MW) και στο Νομό Ηρακλείου (στα Λινοπεράματα, ισχύος 192,8 MW) που χρησιμοποιούν συμβατικά καύσιμα (πετρέλαιο).
- Με διάφορα αιολικά πάρκα που βρίσκονται στην ανατολική πλευρά του νησιού.
- Με δύο μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς που βρίσκονται στο Νομό Χανίων.

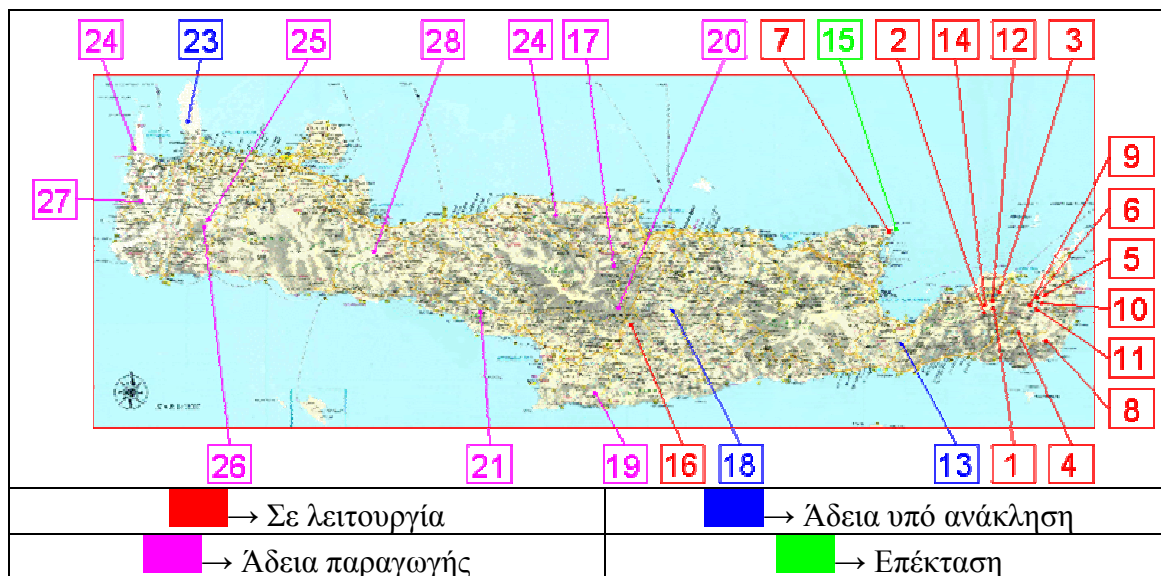
Σε όλη την έκταση του νησιού έχει εγκατασταθεί, τα τελευταία χρόνια, πλήθος μικρών αυτόνομων συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία προορίζονται στην τροφοδοσία μικρών, μεμονωμένων και απομακρυσμένων καταναλωτών. Παράλληλα, λειτουργούν δύο μικρά υδροηλεκτρικά εργοστάσια συνολικής ισχύος 0,6 MW από τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.) καθώς και ανεμογεννήτριες εγκατεστημένης ισχύος 17,4 MW. Ο Νομός Ηρακλείου καταναλώνει τη μισή περίπου (49,1 %) παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια, ενώ ο Νομός Χανίων το 25 % περίπου και το υπόλοιπο μοιράζεται στους άλλους δύο Νομούς (Ιστοσελίδα Ι.Ε.Ν.Ε.).

Αιολικά Πάρκα

Η σύγχρονη ανάπτυξη αιολικών πάρκων στην Κρήτη ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν η Δ.Ε.Η. εγκατέστησε τα πρώτα αιολικά πάρκα στην περιοχή της μονής

Τοπλού στη Σητεία. Η Κρήτη έχει την πρωτοπορία στις αιολικές εφαρμογές στο χώρο της Ευρώπης και γενικά της Μεσογείου. Δεκάδες αιολικά πάρκα, αρκετά ικανοποιητικής ισχύος, καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της ετήσιας ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη, ενώ νέα αιολικά πάρκα βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης (Ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Κρήτης Ε.Α.Ε.).

Σχήμα 2-2: Θέσεις Αιολικών Πάρκων στην Κρήτη για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, έως το 2004

Πηγή: Ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Κρήτης Ε.Α.Ε.

Στον πίνακα 1 του παραρτήματος, παρουσιάζονται τα αιολικά πάρκα της Περιφέρειας Κρήτης για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.

2.6.6 Επικοινωνίες

Στον τομέα των επικοινωνιών η Κρήτη έχει συγκριτικό πλεονέκτημα λόγω θέσης και υφιστάμενης τεχνολογικής υποστήριξης, έναντι των άλλων περιφερειών. Έτσι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως τηλεπικοινωνιακό κέντρο. Η συγκέντρωση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και τεχνολογικών ιδρυμάτων δημιουργούν θετικές προϋποθέσεις για την ανάδειξη του νησιού, ως Κέντρο Τηλεματικών Εφαρμογών και Υπηρεσιών, διασυνδέοντας την Ε.Ε. με την ανατολική Μεσόγειο.

Συνολικά στην Περιφέρεια Κρήτης θα αναπτυχθούν περισσότερα από 100 χιλιόμετρα δικτύων οπτικών ινών, για τη δημιουργία δικτύων ευρυζωνικών υπηρεσιών, στα πλαίσια του Ε.Π. Κοινωνία της Πληροφορίας. Στα πλαίσια επίσης του ίδιου προγράμματος, προβλέπεται η κατασκευή Μητροπολιτικών Ευρυζωνικών Δικτύων Οπτικών Ινών, σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας. Ειδικά για την Κρήτη έχουν εγκριθεί προτάσεις για δημιουργία τέτοιων δικτύων σε 6 πόλεις, το Ηράκλειο, τα Χανιά, το Ρέθυμνο, τον Άγιο Νικόλαο, τη Σητεία και την Ιεράπετρα. Η διαθεσιμότητα και η αξιοπιστία του συστήματος αυτού, αυξάνεται από τη συμπληρωματική υποστήριξη των ραδιοφωνικών δικτύων που είναι εγκατεστημένα στο βόρειο τμήμα του Νομού.

Η σύνδεση του νησιού υλοποιείται διαμέσου οπτικών ινών που συνδέουν το νησί με την Αθήνα. Επίσης ένα σύστημα οπτικών ινών συνδέει την Κρήτη με τη Μασσαλία, την Κύπρο καθώς και τη Μέση Ανατολή. Ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.) επίσης έχει ξεκινήσει την εγκατάσταση κατάλληλου τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού για την ανάπτυξη του ψηφιακού τηλεπικοινωνιακού κέντρου (*Euro / ISDN*) στην Κρήτη, ξεκινώντας από το Ηράκλειο (Ιστοσελίδες Ανάπτυξης Μητροπολιτικών Δικτύων στην Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρειας Κρήτης α).

3 ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

3.1 Συνοπτική επισκόπηση του Νομού

Ο Νομός Ηρακλείου, με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη, είναι ο μεγαλύτερος από τους τέσσερις Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης. Συνορεύει δυτικά με το Νομό Ρεθύμνου και ανατολικά με το Νομό Λασιθίου, ενώ, καταλαμβάνει το ομαλότερο και μεγαλύτερο τμήμα ανάμεσα στην Ίδη και στη Δίκτη με συνολική έκταση περί τα 2.641 km². Χωρίζεται σε δύο μέρη από μια χαμηλή οροσειρά, το βόρειο μέρος περιλαμβάνει κατάφυτες κοιλάδες, χαμηλές λοφοπλαγιές, αλλά και πεδιάδες, με σημαντικότερη την πεδιάδα του Καστελλίου, ενώ το νότιο τμήμα του καλύπτεται κυρίως από την πεδιάδα της Μεσσαράς.

Η διοικητική του υποδιαίρεση αρχικά περιλαμβάνει επτά επαρχίες: Μαλεβιζίου, Τεμένους και Πεδιάδος που βρίσκονται στα βόρεια παράλια, Πυργιώτισσας, Καινουρίου, Μονοφατσίου και Βιάννου στο κεντρικό τμήμα καθώς και τα νότια παράλια. Κατά την απογραφή του 2001 είχε 26 Δήμους, 194 δημοτικά διαμερίσματα και 460 οικισμούς. Οι κυριότερες πόλεις της περιοχής είναι το Ηράκλειο, το Τυμπάκι, οι Μοίρες και η Άνω Βιάννος. Στο Νομό ανήκει επίσης η νησίδα Δία, η οποία βρίσκεται στα βόρεια παράλια, ενώ στο Λιβυκό πέλαγος υπάρχουν διάφορα ερημονήσια, όπως η Παπαδόπλακα και το Τραφονήσι.

Ο Νομός Ηρακλείου είναι ο πιο ανεπτυγμένος οικονομικά της Κρήτης και ένας από τους παραγωγικότερους της Ελλάδας. Κύριοι οικονομικοί τομείς είναι ο τουρισμός, η γεωργία και το εμπόριο. Το Ηράκλειο διαθέτει Βιομηχανική Περιοχή (4 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του κέντρου), ένα από τα μεγαλύτερα σε κίνηση αεροδρόμια της χώρας (αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης”) και ένα ανεπτυγμένο εμπορικά λιμάνι (Ιστοσελίδα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου).

3.2 Φυσικό Περιβάλλον

3.2.1 Μορφολογία – ανάγλυφο

Το έδαφος του Νομού Ηρακλείου, καθώς περικλείεται από τη Δίκτη και την Ίδη στις δύο πλευρές του, είναι ορεινό - λοφώδες, με πεδινά τμήματα στο βόρειο και στο νοτιοδυτικό τμήμα του. Από τα 2.641 τετραγωνικά χιλιόμετρα της έκτασής του, τα 1.015 είναι πεδινά, τα 982 ορεινά και τα 644 ημιορεινά. Στο ανατολικό όριο του Νομού απολήγει η Δίκτη, με τις κορυφές (από τα βόρεια προς τα νότια) Αφέντης (1.578 m), Βιργιωμένο (1.414 m), Αφέντης Χριστός (2.141 m) και Μαδάρα (1.783 m). Στο δυτικό όριο απολήγει η Ίδη με τις κορυφές (από τα βόρεια προς τα νότια) Σκίνακας (1.752 m), Κουδούνι (1.860 m), Αλικαδάμ (1.920 m) και Αμπελάκια (1.441 m). Στο νότιο τμήμα του Νομού, παράλληλα προς την ακτή του Λιβυκού πελάγους, εκτείνεται μέχρι το ακρωτήριο Λίθινο ο Κόφινας (1.231 m), που αποτελεί συνέχεια προς τα δυτικά της Δίκτης. Μια σειρά από κορυφές στο μέσο του Νομού με κατεύθυνση ανατολικά προς δυτικά (Μεγάλη Κορυφή, 777 m, Μονοδέντρι, 803 m, Οξύ Κεφάλι, 809 m, Ντάγα, 732 m), ως συνέχεια της Δίκτης και της Ίδης, χωρίζουν το έδαφος του Νομού στα δύο. Βόρεια του Κόφινά βρίσκεται η πεδιάδα της Μεσσαράς, η μεγαλύτερη της Κρήτης, που προέκυψε ως αποτέλεσμα τεκτονικής

καταβύθισης. Η άλλη πεδιάδα του Νομού είναι στη βόρεια παραλιακή ζώνη, η πεδιάδα Ηρακλείου Μαλίων, που απλώνεται σε όλο το παράκτιο τμήμα και σε ορισμένα σημεία συνεχίζεται με κοιλάδες στην ενδοχώρα.

Η ακτή του Νομού στο Κρητικό πέλαγος έχει αρκετούς όρμους (Φόδελε, Αλυκής, Αγίας Πελαγίας, Ρογδιάς) και ακρωτήρια (Σταυρός, Δία, Τρυπητή, Παναγία) στα δυτικά του Ηρακλείου και από εκεί συνεχίζεται μονότονη μέχρι τον κόλπο των Μαλίων. Από την άλλη, η ακτή προς το Λιβυκό πέλαγος, με πιο ήπιο ανάγλυφο, χαμηλή και αραιοκατοικημένη, σχηματίζει μερικούς όρμους (Κερασόκαμπος, Τσούτσουρου, Καλοί Λιμνιώνες) μέχρι το ακρωτήριο Λίθινος [i] και συνεχίζεται χαμηλή στον όρμο της Μεσσαράς. Μεταξύ των ακρωτηρίων Λίθινο (Λιβυκό πέλαγος) και Σταυρός (Κρητικό πέλαγος) βρίσκεται το πλατύτερο σημείο της Κρήτης, με μήκος περί τα εξήντα (60) χιλιόμετρα.

Το νότιο τμήμα του Νομού αποχετεύουν ο Γεροπόταμος, που διαρρέει όλη την πεδιάδα της Μεσσαράς με κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά και εκβάλλει στον κόλπο της, και ο Αναποδάρης, ο μεγαλύτερος ποταμός της Κρήτης, με μήκος περί τα σαράντα (40) χιλιόμετρα, που πηγάζει από τη Δίκτη και τα υψίπεδα του Μονοφατσίου, ενώ εκβάλλει στο Λιβυκό πέλαγος. Το βόρειο τμήμα του Νομού αποχετεύουν οι μικροί ποταμοί Γαζανός, Γιόφυρος, Καρτερός και Αποσελέμης, που εκβάλλουν στο Κρητικό πέλαγος.

Τέλος, λόγω της εύκολης αποσάθρωσης και διάβρωσης των ασβεστολιθικών πετρωμάτων που αφθονούν στο Νομό, αλλά και σε ολόκληρη την Κρήτη, δημιουργήθηκαν αρκετά φαράγγια. Ενδεικτικά, τα κυριότερα εξ αυτών που συναντώνται στο Νομό είναι της Άρβης, το Ποροφάραγγο στο Χόνδρο, η Αρμυρή κάτω από τα Μούλια, τα Φαράγγια στο Αντισκάρι, το Στενό Φαράγγι στη Βασιλική, του Ρούβα στη Γέργερη, ο Βουλόγκρεμος στον Κρότο, το Αγιοφάραγγο και η Γούλα στα Πηγαϊδάκια. Άξια αναφοράς είναι επίσης και η ύπαρξη πληθώρας σπηλαίων στο Νομό (Ιστοσελίδα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου).

3.2.2 Κλίμα

Το κλίμα του Νομού χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, με ήπιο χειμώνα και ζεστά καλοκαίρια. Αναλυτικότερα, παρουσιάζει σχετικά μεγάλες διαφορές μεταξύ των βόρειων παραλίων, του κεντρικού ορεινού συγκροτήματος και των νότιων παραλίων. Τα παράκτια τμήματα έχουν γενικά εύκρατο κλίμα, με ετήσιο θερμομετρικό εύρος περίπου δεκατριών βαθμών της κλίμακας Κελσίου (13 °C). Στην πόλη του Ηρακλείου η μέση θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα (Ιανουαρίου) είναι 12,4 °C, του θερμότερου (Ιουλίου) 25,8 °C και η ελάχιστη θερμοκρασία που έχει παρατηρηθεί είναι κοντά στο μηδέν της ίδιας κλίμακας. Οι θερμοκρασίες είναι μεγαλύτερες στα νότια παράλια, όπου δεν φτάνει η επίδραση των μελτεμιών και μεταβάλλονται προς τα ορεινά συγκροτήματα. Το χειμώνα, στις περιοχές με μεγάλο υψόμετρο, η θερμοκρασία κατεβαίνει, αρκετά χαμηλότερα και από το μηδέν της κλίμακας Κελσίου.

Όσο αφορά στην υγρασία, το κλίμα της περιοχής μπορεί να θεωρηθεί ξηρό. Η νέφωση παρουσιάζεται μεγάλη, περιορίζεται όμως τους μήνες της ψυχρής εποχής και έτσι ο ετήσιος αριθμός των αίθριων ημερών υπερβαίνει τις εκατόν είκοσι (120). Μεγαλύτερη

[i] Το ακρωτήριο Λίθινος ή Κεφάλι είναι το νοτιότερο άκρο της Κρήτης.

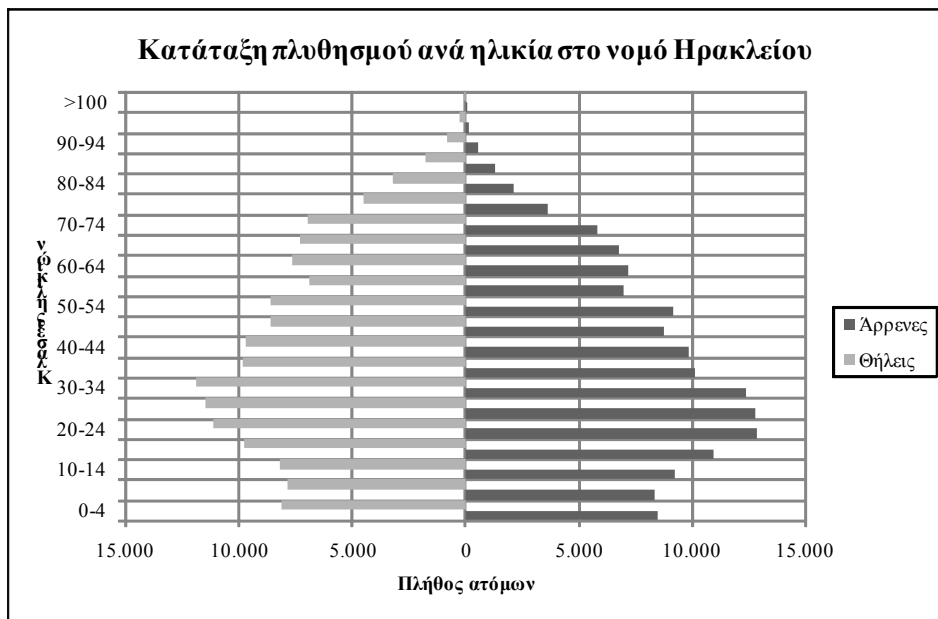
συχνότητα παρουσιάζει στην περιοχή ο βορειοδυτικός άνεμος και ιδίως κατά τους θερινούς μήνες, όταν στο Αιγαίο επικρατούν τα μελέμια. Χαρακτηριστικοί της περιοχής είναι οι άνεμοι που δημιουργούνται στις βόρειες και νότιες πλαγιές της Ίδης και πνέουν προς τις ακτές. Το ετήσιο ύψος βροχής μόλις υπερβαίνει τα πεντακόσια χιλιοστά (500mm) στα παράκτια τμήματα, ενώ στην Ίδη φτάνει πάνω από χίλια διακόσια χιλιοστά (1.200mm). Η χιονόπτωση, είναι σπάνιο φαινόμενο στις παράκτιες περιοχές, ενώ συναντάται συχνότερα στα ορεινά, κυρίως στο βουνό Ίδη (Ιστοσελίδα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου).

3.3 Πληθυσμιακά Δεδομένα και Στατιστικά Στοιχεία

3.3.1 Πληθυσμός

Ο πραγματικός πληθυσμός του Νομού Ηρακλείου είναι 292.489 κάτοικοι (απογραφή 2001) και αντιστοιχεί στο 2,6 % του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού κατοικεί στο πολεοδομικό συγκρότημα του Ηρακλείου (137.711 κάτοικοι), ενώ η πυκνότητα του πληθυσμού στο Νομό είναι της τάξης των εκατόν έντεκα κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (111 / km²).

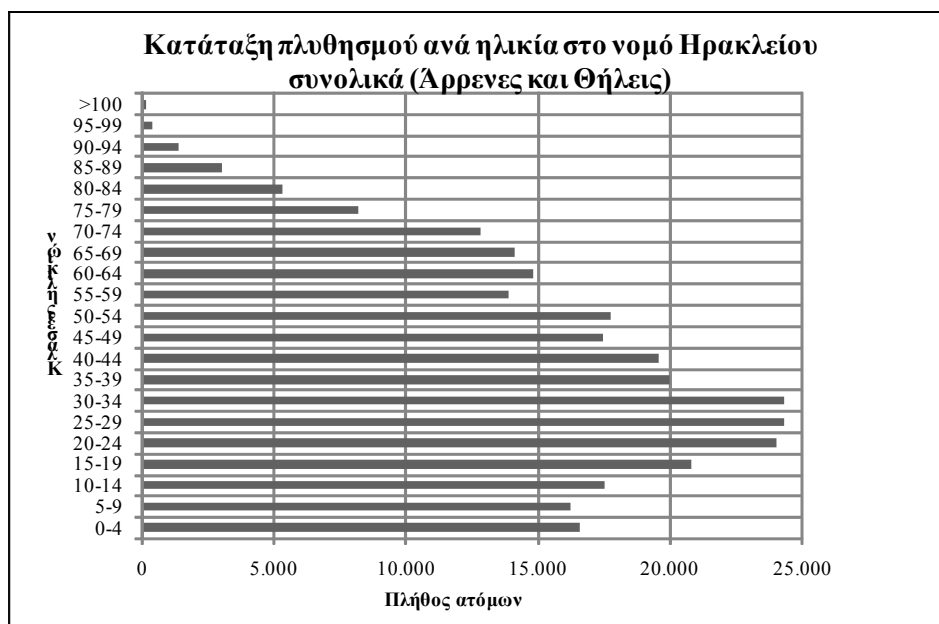
Γράφημα 3-1: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στο Νομό Ηρακλείου, με διάκριση των δύο φύλων για το 2001

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Από τα γραφήματα παρατηρείται, μεγάλο ποσοστό ομοιογένειας του Νομού με όλη την Περιφέρεια Κρήτης. Στο Νομό υπερισχύουν οι ηλικίες μεταξύ δεκαπέντε και εξήντα πέντε ετών, οι οποίες αποτελούν και τον παραγωγικό κορμό του πληθυσμού.

Γράφημα 3-2: Κατάταξη πληθυσμού ανά ηλικία στο Νομό Ηρακλείου (Άρρενες και Θήλεις) για το 2001

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Όσο αφορά, στην πληθυσμιακή σύνθεση του Νομού, με κριτήριο τον τόπο διαμονής διακρίνεται σε αστική, ημιαστική και αγροτική. Το μεγαλύτερο τμήμα του, περίπου το μισό κατοικεί στα αστικά κέντρα και κυρίως σε αυτό του Ηρακλείου.

Πίνακας 3-1: Κατάταξη πληθυσμού με βάση τον τόπο διαμονής για το 1991

Κατηγορίες πληθυσμού	Κάτοικοι	Ποσοστό (%)
Αστικός	132.117	50
Ημιαστικός	29.664	11
Αγροτικός	103.125	39

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3-2: Ποσοστό αλλοδαπού επί του ημεδαπού πληθυσμού στο Νομό Ηρακλείου για το 2001

Περιφέρεια / Νομός	Πραγματικός Πληθυσμός	Αλλοδαποί	Ποσοστό Αλλοδαπών (%)
Κρήτης	601.131	45.495	7,6
Ηρακλείου	292.489	17.658	6

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Τα στοιχεία του τελευταίου πίνακα μπορούν να αποδοθούν κυρίως στο σχετικά μεγάλο αριθμό οικονομικών μεταναστών στο νησί.

3.3.2 Απασχόληση

Στο Νομό Ηρακλείου το οικονομικά ενεργό μέρος του πληθυσμού αντιστοιχεί σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50 %) επί του συνόλου (άνω των δέκα ετών), με το ογδόντα εννέα τοις εκατό (89 %) αυτών να απασχολείται. Τα ποσοστά αυτά είναι όμοια με αυτά, ολόκληρης της Περιφέρειας Κρήτης και λίγο καλλίτερα από αυτά του συνόλου της Ελλάδας. Την ίδια περίπου αναλογία ακολουθούν τα ποσοστά ανεργίας (του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), με το Νομό Ηρακλείου και την Περιφέρεια Κρήτης να έχουν μικρότερο ποσοστό από αυτό του συνόλου της χώρας (Ιστοσελίδα Περιφέρειας Κρήτης β).

Πίνακας 3-3: Μέσα ετήσια ποσοστά ανεργίας στο Νομό Ηρακλείου (επί του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού)

Νομός Ηρακλείου	Ποσοστά (%) επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού		
	2004	2005	2006
	8,2	7,6	7,3

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3-4: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, στο σύνολο πληθυσμού άνω των 10 ετών για το 2001

Στην / ο	Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (>10 ετών)	Οικονομικά Ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
		Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
				Σύνολο	Ποσοστό	
Ελλάδα	9.859.593	4.615.470	4.102.091	513.379	11,1 %	5.244.123
Κρήτη	527.712	259.094	231.333	27.761	10,7 %	268.618
N. Ηρακλ.	258.286	129.088	115.228	13.860	10,7 %	129.198

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3-5: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, ηλικίας 15 έως 24 ετών για το 2001

Στην / ο	Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (>15 & <24)	Οικονομικά Ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
		Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
				Σύνολο	Ποσοστό	
Ελλάδα	1.561.637	612.390	433.502	178.888	29,2 %	949.247
Κρήτη	88.098	36.534	27.071	9.463	25,9 %	51.564
N. Ηρακλ.	44.838	18.108	13.318	4.790	26,5 %	26.730

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3-6: Οικονομικά Ενεργός και μη πληθυσμός, ηλικίας άνω των 24 ετών για το 2001

Στην / ο	Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (>24 ετών)	Οικονομικά Ενεργοί				Οικονομικά μη ενεργοί
		Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		
				Σύνολο	Ποσοστό	
Ελλάδα	7.711.561	2.997.739	3.668.447	329.292	8,3 %	3.713.822
Κρήτη	404.723	222.193	204.246	17.947	8,1 %	182.530
Ν. Ηρακλ.	195.929	110.775	101.899	8.876	8,0 %	85.154

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3-7: Κατανομή της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Νομό Ηρακλείου για το 2003

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Αριθμός Απασχολουμένων	Ποσοστό (%) Απασχολουμένων
Υγεία και μέριμνα	8	0
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	62	0,1
Εκπαίδευση	62	0,1
Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας	98	0,1
Γεωργία, κτηνοτροφία	405	0,8
Κατασκευές	2.606	5,3
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου και άλλων υπηρεσιών κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα	4.061	8,2
Μεταποιητικές βιομηχανίες	4.317	8,7
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις, εμπορικές δραστηριότητες	4.429	8,9
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	5.120	10,3
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	10.963	22
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων	17.389	35
Σύνολο	49.521	100

Πηγή: Ιστοσελίδα Π.Α.Ε.Π. - Έρευνα του 2003

3.4 Οικονομική Δομή

Ο Νομός Ηρακλείου αποτελεί τον πόλο της οικονομικής ανάπτυξης στην Κρήτη και η οικονομία του βασίζεται κατά κύριο λόγο στη γεωργία και τον τουρισμό. Το μεγαλύτερο μέρος του Α.Ε.Π. της Περιφέρειας παράγεται στο Νομό Ηρακλείου (46,8 % το 2001).

Αντανάκλαση της οικονομικής ανάπτυξης του Νομού αποτελεί η ανάπτυξη της ίδιας της πρωτεύουσάς του, της πόλης του Ηρακλείου. Το λιμάνι του είναι το τρίτο στη χώρα, σε κίνηση πλοίων και εμπορευμάτων, ενώ το αεροδρόμιό του έρχεται τέταρτο μεταξύ των αεροδρομίων όλης της Ελλάδας σε κίνηση αεροσκαφών και επιβατών. Η διάρθρωση της οικονομίας του Νομού, όπως και ολόκληρου του νησιού, χαρακτηρίζεται από περιορισμό του δευτερογενούς τομέα και από δυσανάλογη αύξηση κάποιων κλάδων του τριτογενούς τομέα (τουρισμός).

Ο αριθμός απασχολουμένων του Νομού ήταν 115.228 άτομα το 2001, ενώ η διάρθρωση της απασχόλησης αναδεικνύει την πρωταρχική σημασία του τριτογενούς τομέα, αφού η συμμετοχή του στο Α.Ε.Π. του Νομού ήταν 76,8 % και στην απασχόληση 59,49 %, με αντίστοιχα ποσοστά για τον πρωτογενή τομέα 12 % και 23,74 %, και για το δευτερογενή τομέα 11,2 % και 16,77 % (2001) (Εγκυκλοπαίδεια Παιδεία 2006, σελ.74-75), (Ιστοσελίδες Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης, Η.Κ.Ε.Κ.).

3.4.1 Πρωτογενής τομέας παραγωγής

Οι σημαντικότεροι κλάδοι του πρωτογενούς τομέα παραγωγής στο Νομό είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία, ενώ η αλιεία και η μελισσοκομία, είναι μικρότερης βαρύτητας. Η αλιεία, χαρακτηρίζεται από ένα μικρό αριθμό σκαφών και την τοπική διάθεση των αλιευμάτων, ενώ σχετικά με τις θαλάσσιες καλλιέργειες, έχει αρχίσει να μπαίνει σταδιακά σε λειτουργία μικρός αριθμός μονάδων παραγωγής. Τα κύρια χαρακτηριστικά της πρωτογενούς παραγωγής της Κρήτης είναι τα ακόλουθα (Ιστοσελίδα Περιφέρειας Κρήτης α):

- Η υψηλή εξάρτηση από τις επιδοτήσεις.
- Η ατελής επιχειρηματική οργάνωση των εκμεταλλεύσεων.
- Η έλλειψη υποστηρικτικών υποδομών.
- Η προσήλωση σε παραδοσιακές πρακτικές καλλιέργειας.
- Η περιορισμένη πληροφόρηση και εκπαίδευση των αγροτών.

3.4.1.1 Γεωργία – κτηνοτροφία

Η συμβολή του αγροτικού τομέα στο Νομό δεν έγκειται αποκλειστικά στη συμβολή του στο συνολικό Ακαθάριστο Εγχώριο ή και Περιφερειακό Προϊόν, αλλά και στη συμβολή του στην κοινωνική συνοχή στην ύπαιθρο όπως και στην απασχόληση των κατοίκων ορεινών περιοχών. Είναι, επίσης, σημαντικός διότι δημιουργεί προϋποθέσεις ανάπτυξης σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες, ιδιαίτερα σε αυτές του τομέα της μεταποίησης. Ενώ, η επιφάνεια του Νομού Ηρακλείου καλύπτει το 31,8 % της συνολικής επιφάνειας της Κρήτης, η καλλιεργούμενη έκτασή του αντιπροσωπεύει το 50 % του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της. Η γεωργία, αποτελεί τη βάση της οικονομίας του Νομού, με καλλιέργειες υψηλών στρεμματικών αποδόσεων. Το κύριο πλεονεκτήματα στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα εστιάζεται κυρίως στο εδαφοκλιματικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής, που δίνει τη δυνατότητα για παραγωγή προϊόντων εκτός εποχής (οπωροκηπευτικών και ανθοκομικών), αλλά και προϊόντων υψηλής ποιότητας, τόσο από τις παραδοσιακές καλλιέργειες, όσο και από τη βιολογική γεωργία.

Η γεωμορφολογία του χώρου, σε συνδυασμό με τις ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες και τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις που κατατάσσονται στις πιο γόνιμες της Ελλάδας, ευνοεί τις γεωργικές καλλιέργειες με υψηλές αποδόσεις. Οι δενδρώδεις καλλιέργειες, κατέχουν υψηλή θέση στην ιεράρχηση του κλάδου, ενώ, την αμέσως επόμενη παίρνουν τα αμπέλια και τα κηπευτικά. Χαρακτηριστικό της γεωργικής παραγωγής είναι η έκταση και ο όγκος των καλλιεργειών του ελαιολάδου, τις οποίες ακολουθούν οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες. Οι περισσότερες καλλιεργήσιμες εκτάσεις βρίσκονται στις πεδιάδες της Μεσσαράς, του Ηρακλείου και του Καστελλίου όπου παράγονται ελιές, σταφίδες, δημητριακά, εσπεριδοειδή και οπωροκηπευτικά. Σε παράλιες περιοχές, όπως η Άρβη, παράγονται μπανάνες και άλλα τροπικά φρούτα. Άξιος αναφοράς είναι και ο μεγάλος αριθμός των θερμοκηπίων, όπου ήδη από το 1960 και εξαιτίας του εύκρατου κλίματος υπήρξε μια μεγάλη αύξηση του αριθμού τους. Τα βασικά προϊόντα τα οποία εξάγονται στην αγορά της υπόλοιπης Ελλάδας και ιδιαίτερα στην Ευρώπη, είναι τα σταφύλια σουλτανίνα και το κρασί που παράγεται από αυτά. Παράγονται, επίσης, ελιές και λάδι ελιάς, εσπεριδοειδή, πεπόνια, καρπούζια, αβοκάντο, φυτοκομικά προϊόντα, μέλι, φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά (δίκταμο, θυμάρι). Τέλος οι δεντροκαλλιέργειες, αποτελούνται από πορτοκαλιές, λεμονιές, χαρουπιές και μπανανιές.

Προϊόντα όπως το κρασί, η σταφίδα, οι ελιές και το ελαιόλαδο έχουν μεγάλη αναγνωσιμότητα σε ολόκληρη τη χώρα, όπως και σε περιοχές του εξωτερικού με αποτέλεσμα να πετυχαίνουν, τα τελευταία χρόνια, μεγάλες εξαγωγικές επιδόσεις. Άξιο αναφοράς, επίσης, αποτελεί το γεγονός ότι παρά τη σταδιακή πληθυσμιακή εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών η δυνατότητα ενασχόλησης με τον αγροτουρισμό, βοήθησε σημαντικά ώστε να μην εγκαταλειφθούν οι γεωργικές καλλιέργειες σε απομονωμένες και μη περιοχές. Η εναλλακτική αυτή μορφή τουρισμού έδωσε νέα ώθηση στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στο Νομό και σε ολόκληρο το νησί (Ιστοσελίδα Η.Κ.Ε.Κ.).

Στον ακόλουθο πίνακα γίνεται διακριτή μια άποψη των εκμεταλλευμένων γεωργικών εκτάσεων ανά κατηγορία χρήσης γης στο Νομό, συγκριτικά με την Περιφέρεια αλλά και ολόκληρη τη χώρα.

Πίνακας 3-8: Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως, απογραφή 1999- 2000, οι εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

Στην /ο	Ετήσιες καλλιέργειες		Αμπέλια και σταφιδάμπελα		Δενδρώδεις καλλιέργειες		Λοιπές εκτάσεις	
	Εκμεταλ.	Εκτάσεις	Εκμεταλ.	Εκτάσεις	Εκμεταλ.	Εκτάσεις	Εκμεταλ.	Εκτάσεις
Ελλάδα	405.034	18.716	171.271	976	564.882	9.031	285.331	7.109
Κρήτη	20.554	222	40.436	225	91.592	1.648	32.944	1.872
Ν. Ηρ.	7.186	100	20.342	171	41.457	745	8.839	382

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Η κτηνοτροφία στην Κρήτη έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων, κυρίως οικογενειακής μορφής με χαμηλό κεφάλαιο και περιορισμένη αποδοτικότητα, ιδιαίτερα στην ορεινή Κρήτη. Το μεγαλύτερο τμήμα ζωικού κεφαλαίου αποτελείται από αιγοπρόβατα ελευθέρως βοσκής. Σημαντικό πλεονέκτημα λόγω της κατάλληλης χλωρίδας και κλίματος παρουσιάζει η μελισσοκομία, αν και μέχρι πρόσφατα δεν έχει προσελκύσει ικανοποιητικό επιχειρηματικό ενδιαφέρον.

3.4.1.2 Αλιεία - δασική εκμετάλλευση

Παρά το νησιωτικό χαρακτήρα όλης της Περιφέρειας, η αλιεία στην Κρήτη και κατ' επέκταση στο Νομό Ηρακλείου χαρακτηρίζεται από μικρό αριθμό αλιευτικών σκαφών και την τοπική διάθεση των αλιευμάτων. Αντιμετωπίζει προβλήματα που εντοπίζονται κυρίως τόσο στην έλλειψη υποδομών, διαχείρισης και εμπορίας των αλιευμάτων, όσο και στον εκσυγχρονισμό και αναδιάρθρωση του αλιευτικού στόλου και των μεθόδων αλιείας. Σε αυτή την κατεύθυνση συμβάλει και η παραδοσιακή αποχή των κατοίκων του νησιού από τις θαλάσσιες δραστηριότητες.

Σχετικά με τις θαλάσσιες καλλιέργειες, παρατηρείται σταδιακή ανάπτυξη μικρού αριθμού μονάδων παραγωγής. Άξιο αναφοράς, είναι το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας Κρήτης (Ι.ΘΑ.ΒΙ.Κ.), η ίδρυση του οποίου έγινε με σκοπό την προώθηση της έρευνας και τεχνολογίας του τομέα της θαλάσσιας βιολογίας. Σε διάστημα μιας δεκαετίας από την ίδρυση του, το Ι.ΘΑ.ΒΙ.Κ. βρέθηκε στην αιχμή της έρευνας στη θαλάσσια βιολογία σε εθνικό, ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Σήμερα είναι εξοπλισμένο με σύγχρονα ερευνητικά εργαστήρια για την υδατοκαλλιέργεια, την αλιεία, τη θαλάσσια οικολογία, τη διαχείριση παράκτιων πόρων κ.ά. Επίσης, σε απόσταση σαράντα πέντε (45) χιλιομέτρων νότια του Ηρακλείου βρίσκεται το χωριό Ζαρός, στην τεχνητή λίμνη του οποίου λειτουργούν δυο ιχθυοτροφεία (πέστροφας και σολομού).

Η Κρήτη γενικά δεν έχει μεγάλες δασικές εκτάσεις. Τα δάση που βρίσκονται στο Νομό Ηρακλείου είναι μικρά και σε δύσβατες περιοχές, με αποτέλεσμα τη σχεδόν ανύπαρκτη δασική εκμετάλλευση (Ιστοσελίδες Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, Η.Κ.Ε.Κ.).

3.4.2 Δευτερογενής τομέας παραγωγής

Στην πόλη του Ηρακλείου είναι συγκεντρωμένο το μεγαλύτερο τμήμα της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας της Κρήτης, κυρίως των ειδών διατροφής. Στο Νομό, η παραγωγική δραστηριότητα εντοπίζεται κυρίως στο αστικό κέντρο της πόλης του Ηρακλείου με εγκατεστημένη οργανωμένη περιοχή τη ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου (εντός των ορίων του Δήμου. Ν. Αλικαρνασσού) και στην περιοχή «Φοινικιά» εντός των ορίων της πόλης Ηρακλείου. Ο σημαντικότερος κλάδος του δευτερογενή τομέα παραγωγής είναι η μεταποίηση, η οποία συνδέεται κατά κύριο λόγο με την επεξεργασία – τυποποίηση προϊόντων του πρωτογενή τομέα (λάδι, κρασί, κ.ά.), αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών. Οι επιχειρήσεις της μεταποίησης στο Νομό, είναι σχετικά μικρού μεγέθους με εξαίρεση τις συνεταιριστικές (Ιστοσελίδα Περιφέρειας Κρήτης α).

Η μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα εμφανίζει αρκετά προβλήματα, κυρίως οργάνωσης, τυποποίησης, καθώς και εκσυγχρονισμού των παραγωγικών υποδομών. Τα προβλήματα συνδέονται επίσης και με την αδυναμία οργάνωσης εμπορικών δικτύων για την προώθηση της τοπικής παραγωγής στις διεθνείς αγορές. Η σύνδεση μεταποίησης και υπηρεσιών, η δικτύωση καθώς και η διασύνδεση με τα ερευνητικά κέντρα βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Ανεπαρκής είναι επίσης η χωροταξική οργάνωση της μεταποίησης, με αποτέλεσμα εκτός του ότι δε συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου, να προκαλεί περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις (Ιστοσελίδα Π.Α.Ε.Π.).

3.4.2.1 Βιομηχανία – μεταποίηση

Η μεταποίηση σε όλη την Κρήτη παραδοσιακά εμφανίζει περιορισμένη ανάπτυξη. Στηρίζεται κυρίως σε μικρές και μικρομεσαίες μονάδες παραγωγής και σε ορισμένες μεγάλες συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Γενικότερα, ο κλάδος της μεταποίησης είναι κυρίως προσανατολισμένος σε τομείς που συνδέονται με την επεξεργασία προϊόντων της γεωργικής παραγωγής, την παραγωγή προϊόντων υποστήριξης της, καθώς και τους κλάδους των πλαστικών και των δομικών υλικών. Το πλήθος των μεταποιητικών επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στους ακόλουθους κλάδους:

- Στον κλάδο της μεταποίησης και τυποποίησης προϊόντων φυτικής παραγωγής, όπως συσκευαστήρια αγροτικών προϊόντων (σταφύλι, κηπευτικά, ελιές κλπ.), εμφιαλωτήρια (κρασιού, λαδιού, αναψυκτικών κλπ.), ελαιοτριβεία κλπ.
- Στον κλάδο των παραδοσιακών επαγγελμάτων της περιοχής, όπως η επεξεργασία της πέτρας σε εξειδικευμένες μορφές, όπως κολωνάκια, τζάκια, κορνίζες, κ.ά. ή στην επεξεργασία χώματος για τη δημιουργία πυλού ως πρώτη ύλη για τα αγγειοπλαστεία.
- Στον κλάδο της μεταποίησης και τυποποίησης προϊόντων ζωικής παραγωγής, όπως τυροκομεία, τυποποίηση μελιού, σαλιγκαριών κ.ά.
- Στον τομέα της αξιοποίησης αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.
- Στον τομέα της παραγωγής ειδών διατροφής, μετά την πρώτη μεταποίηση όπως, πετιμέζι, αρτοσκευάσματα, κ.ά.

Σε ολόκληρη την ύπαιθρο του Νομού υπάρχουν πολλά ελαιουργεία και μονάδες συσκευασίας και τυποποίησης ελαιολάδου. Επίσης, λειτουργούν μονάδες επεξεργασίας του ελαιοπυρήνα, τόσο κοντά στην πόλη του Ηρακλείου, όσο και στο νότο και συγκεκριμένα στα Καστελλιανά του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Αντίστοιχα, μονάδες συσκευασίας νωπών αγροτικών προϊόντων υπάρχουν στις αγροτικές περιοχές, όπως στο Τυμπάκι και τις Μοίρες, στις οποίες συσκευάζονται στη πλειοψηφία τους τα κηπευτικά που καλλιεργούνται στα θερμοκήπια του νότου. Στο Νομό λειτουργούν τέσσερις Αγροτικές Ενώσεις, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ηρακλείου, η Ε.Α.Σ. Πεζών, η Ε.Α.Σ. Μονοφατίου και η Ε.Α.Σ. Μεσσαράς, καθώς και ο Σύλλογος Κτηνοτρόφων Ηρακλείου. Οι μεγαλύτερες σε μέγεθος μονάδες τυποποίησης και επεξεργασίας προϊόντων έχουν δημιουργηθεί από τις ενώσεις αυτές (Ιστοσελίδες Ε.Α.Σ.Η., Αναπτυξιακής Ηρακλείου).

3.4.2.2 Ενέργεια

Ο Νομός του Ηρακλείου είναι ένας από τους Νομούς Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Ευρώπη και στη Μεσόγειο. Στο Νομό λειτουργούν δύο ιδιωτικές επενδύσεις αιολικής ενέργειας και ένα φωτοβολταϊκό πάρκο, καθώς και εγκαταστάσεις εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Νοτιοδυτικά της Μεγάλης Βρύσης στο κέντρο του Νομού Ηρακλείου και σε υψόμετρο επτακοσίων πενήντα μέτρων (750 m) στη θέση “Ντάγα” λειτουργεί το Αιολικό πάρκο της Μεγάλης Βρύσης, το οποίο ανήκει εξ’ ολοκλήρου στην ιδιωτική εταιρία “IVECO Μεγάλη Βρύση Ηρακλείου Α.Β.Ε.Ε.”. Πρόκειται για μια παραγωγική μονάδα, αποτελούμενη από εννέα ανεμογεννήτριες. Η παραγόμενη ενέργεια ισχύος 5 MW μεταφέρεται μέσω μιας ανεξάρτητης γραμμής μεταφοράς στον υποσταθμό της Δ.Ε.Η. στις

Μοίρες και από εκεί προς τους καταναλωτές. Το αιολικό πάρκο Μεγάλης Βρύσης τέθηκε σε λειτουργία το Μάιο του 1999.

Λόγω της μορφολογίας του εδάφους, ο Νομός προσφέρεται για την κατασκευή αιολικών πάρκων, γι' αυτό και πολλοί ιδιωτικοί φορείς, ελληνικών και ξένων συμφερόντων, έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την κατασκευή τους, κυρίως στην περιοχή Αντισκαρίου (νότια των Μοιρών), όπου οι μελέτες δείχνουν ότι υπάρχει η δυνατότητα εγκατάστασής τους. Επιπλέον, μελέτες γίνονται και για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού πάρκου στην περιοχή της Μεσαράς, με πιθανά σημεία εγκατάστασης τις περιοχές του Πύργου Μονοφατσίου, Μοίρες και Βαγιονιά του Δήμου Γόρτυνας (Ιστοσελίδες Η.Κ.Ε.Κ., Ι.Ε.Ν.Ε., Επιμελητηρίου Ηρακλείου).

Ο Νομός Ηρακλείου καταναλώνει τη μισή περίπου παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια της Περιφέρειας (49,1 %).

Πίνακας 3-9: Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος ανά χρήσεις στο Νομό Ηρακλείου

Χρήσεις	Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος (MW)		
	1998	Αυξομειώσεις	
		1999 (%)	2000 (%) ως προς το 1999
Συνολική κατανάλωση	859.263	4	-1
Οικιακή χρήση	267.855	5	4
Εμπορική χρήση	318.392	7	-2
Βιομηχανική χρήση	106.402	0	-2
Γεωργική χρήση	90.264	-5	-8
Δημόσιες αρχές	66.422	8	-6
Φωτισμός οδών	9.928	3	6

Πηγή: Ιστοσελίδα Economics

3.4.3 Τριτογενής τομέας παραγωγής

Στον τριτογενή τομέα συγκεντρώνονται οι δυναμικότεροι κλάδοι της κρητικής οικονομίας (τουρισμός, εμπόριο, τράπεζες, υγεία) και στο σύνολο του ο τομέας παράγει σήμερα τα 2 / 3 του Α.Π.Π. της Κρήτης. Ο τουρισμός, ειδικότερα αποτελεί για την Κρήτη τον κλάδο που εδώ και μερικές δεκαετίες στηρίζει την τοπική ανάπτυξη. Τη δυναμική παρουσία του τουρισμού στην τοπική οικονομία επιβεβαιώνει η ευρεία συμμετοχή του στη διαμόρφωση του Α.Π.Π. και η μαζική προσφορά του στην εξασφάλιση θέσεων εργασίας, τόσο στο ντόπιο πληθυσμό, όσο και σε εργατικό δυναμικό άλλων περιοχών.

3.4.3.1 Τουρισμός

Ο τουριστικός τομέας στην Κρήτη είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος της τοπικής οικονομίας. Η Κρήτη δέχεται ετησίως δυόμιση περίπου εκατομμύρια τουρίστες, αριθμός έντονα δυσανάλογος συγκριτικά με τον ντόπιο πληθυσμό. Η σημασία της αναλογίας αυτής, γίνεται ακόμη εντονότερη, αν αναλογιστεί κανείς, ότι εξαιτίας της

χωρικής ανισοκατανομής της τουριστικής προσφοράς, η μεγαλύτερη πλειοψηφία, συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένες, χωρικά, ζώνες.

Η ανάπτυξη του βόρειου οδικού άξονα του Νομού, είχε ως φυσικό επακόλουθο την έντονη τουριστική ανάπτυξη και αξιοποίηση των ακτών και παραλιών που εκτείνονται σε όλη τη βόρεια ακτογραμμή. Η τουριστική ζώνη των βορείων παραλιών του Νομού Ηρακλείου συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστικών κλινών του Νομού, αλλά και όλου του νησιού. Περιλαμβάνει ξενοδοχεία υψηλών προδιαγραφών, με άρτια οργανωμένες υποδομές και υπηρεσίες. Παράλληλα, ο Νομός συγκεντρώνει τους μεγαλύτερους αρχαιολογικούς θησαυρούς της Κρήτης, όπως οι αρχαιολογικοί χώροι της Κνωσού και της Φαιστού, γεγονός που οδήγησε στη μεγάλη τουριστική ανάπτυξή του. Τα τελευταία χρόνια, μόνο η Ακρόπολη της Αθήνας, οι Δελφοί και το Σούνιο έχουν περισσότερους επισκέπτες από την Κνωσό, ενώ το μουσείο Ηρακλείου έρχεται τρίτο στην Ελλάδα σε αριθμό επισκεπτών μετά το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας και το μουσείο των Δελφών. Στην έντονη τουριστική ανάπτυξη του Νομού έχουν συμβάλει κατά πολύ το αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης” που είναι το μεγαλύτερο αεροδρόμιο της Κρήτης και με τη μεγαλύτερη κίνηση, αλλά και το λιμάνι της πόλης, ένα από τα μεγαλύτερα της χώρας (Ιστοσελίδα Περιφέρειας Κρήτης α).

Την έντονη τουριστική ανάπτυξη του βόρειου άξονα του Νομού δεν ακολουθεί ο νότιος άξονας, φυσικό επακόλουθο του ίδιου του ανάγλυφου του χώρου. Οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι του Κόφινα και των Αστερουσίων στα κέντρα ανατολικά, των Λασιθιώτικων βουνών ανατολικότερα, αλλά και του όρους Ίδη που διεισδύει στη μεσόγεια ζώνη του Νομού δυσκολεύοντας την πρόσβαση στην ακτογραμμή, στάθηκαν εμπόδιο στη μαζική ανθρώπινη δραστηριότητα.

Από τις πιο γνωστές παραλίες του βόρειου τμήματος του Νομού είναι αυτές της Αμμουδάρας, του Καρτερού, του Τομπρούκ, των Μαλλίων και της Χερσονήσου. Στο λιμάνι της Παντάνασσας τέθηκε πρόσφατα σε λειτουργία τουριστικό αγκυροβόλιο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιείται συνδυαστικά με το λιμάνι του Ηρακλείου, κυρίως από ιστιοφόρα σκάφη. Ακολουθώντας το νότιο παραλιακό άξονα από τα ανατολικά, συναντάται η παραλία Τέρτσα και ο ομώνυμος οικισμός, το φαράγγι στην Άρβη, η παραλία του Κερατόκαμπου, κ.ά. Πρόκειται για τις πιο γνωστές παραλίες της Βιάννου, με ψαράδικους οικισμούς και ήπιου χαρακτήρα αλλά επαρκέστατες τουριστικές εξυπηρετήσεις (Ιστοσελίδα ΚΕ.ΠΕ.ΑΝ.).

Στις πρώτες θέσεις των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Νομό (αθλητικός, πολιτιστικός τουρισμός) θα πρέπει να συμπεριληφθεί ο αγροτουρισμός, μία εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία εμφανίζεται κυρίως σε αγροτικές περιοχές που δεν είναι τουριστικά κορεσμένες. Τα τουριστικά καταλύματα της μορφής αυτής είναι εναρμονισμένα με τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι μόνιμοι κάτοικοι των περιοχών όπου ασκείται ο αγροτουρισμός χρησιμοποιούν αυτή τη μορφή τουρισμού ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος. Αγροτουριστικά καταλύματα συναντώνται στους Δήμους Ζαρού, Τυλίσου, Αγίας Βαρβάρας, Κρουσώνα, Αρχανών, κ.ά. (Ιστοσελίδα Τουρισμού Υπαίθρου – Αγροτουρισμού).

Αρνητικά χαρακτηριστικά της τουριστικής δραστηριότητας στο Νομό, αλλά και σε ολόκληρη την Περιφέρεια είναι η έντονη εποχικότητα, η περιορισμένη ανάπτυξη του τουρισμού στην ενδοχώρα (κυρίως περηνγητικός), τα σημάδια κορεσμού που παρουσιάζουν ορισμένες περιοχές καθώς και το χαμηλό κυρίως επίπεδο σχετικά με την ύπαρξη και ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (όπως ο αγροτουρισμός). Επίσης,

πρέπει να προστεθεί, η μη ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού στο νότιο και στο βόρειο άξονα.

3.4.3.2 Εμπόριο – επιχειρήσεις, υπηρεσίες

Ο Νομός Ηρακλείου παρουσιάζει μια εύρωστη εμπορική δραστηριότητα. Η γεωγραφική θέση της Κρήτης είναι προνομιακή με βάση τις ροές μεταφορών και εμπορίου της Μεσογείου. Στο Νομό δραστηριοποιείται πληθώρα επιχειρήσεων παρέχοντας μεγάλο αριθμό υπηρεσιών και προϊόντων, με σημαντικό αριθμό των τελευταίων να εξάγονται στην εθνική και παγκόσμια αγορά. Η ύπαρξη και δραστηριοποίηση μεγάλων ναυτιλιακών εταιρειών στο Νομό (Μινωικές γραμμές) συμβάλλει, εκτός από τη στήριξη του τοπικού πληθυσμού, στην τοπική οικονομία με τη δημιουργία ενός διαύλου εμπορίου με την υπόλοιπη Ελλάδα αλλά και ολόκληρη τη Μεσόγειο. Στο Νομό λειτουργεί και το ομώνυμο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, ένα από τα πρώτα της χώρας, με ημερομηνία ίδρυσης το 1923 (Ιστοσελίδα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου).

Σύμφωνα με μελέτη του Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης για το έτος 2005, το Ηράκλειο βρίσκεται στην τρίτη θέση εγγραφών νέων επιχειρήσεων, αρκετά πίσω από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Από την άποψη του αριθμού των εγγραφών επιχειρήσεων ανά δραστηριότητα, το εμπόριο διαγράφει μια αυξητική πορεία μεταξύ των ετών 2002 – 2006 και βρίσκεται στην πρώτη θέση, ενώ τη διετία 2005 – 2006 καταλαμβάνει το 42,8 % επί του συνόλου των εγγραφών. Ακολουθεί η ίδρυση επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων και των ξενοδοχείων) και τέλος της μεταποίησης το ίδιο χρονικό διάστημα. Ο λόγος των διαγραφών προς τις εγγραφές αυξάνεται την περίοδο αυτή, δείχνοντας σημάδια κάμψης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Οι υπηρεσίες αποτελούν τον μεγαλύτερο και δυναμικότερο τομέα της τοπικής οικονομίας και συμβάλλουν στο Α.Π.Π. περίπου κατά το εβδομήντα τοις εκατό (70 %). Κινητήριοι μοχλός είναι φυσικά ο τουρισμός και οι συνδεδεμένες με αυτόν υπηρεσίες. Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών είναι συγκεντρωμένες κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα. Αντίθετα, οι υπηρεσίες τουρισμού είναι κατανομημένες σε σχεδόν όλες τις παραθαλάσσιες περιοχές και λιγότερο στα αστικά κέντρα, (Ιστοσελίδες Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης, Η.Κ.Ε.Κ.).

3.4.4 Κλαδικές τάσεις νέων επιχειρήσεων

Όσο αφορά στη δημογραφία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, διαπιστώνεται ότι κατά το 2007, αλλά και κατά την προηγούμενη τριετία, περισσότερες από τις μισές εγγραφές νέων επιχειρήσεων στην Κρήτη πραγματοποιούνται στο επιμελητήριο Ηρακλείου. Επίσης, η διαχρονική τάση του ποσοστού που εκπροσωπεί ο Νομός φαίνεται να είναι αυξητική. Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται στατιστικά δεδομένα για τις εγγραφές και διαγραφές επιχειρήσεων [ii], από το μητρώο του επιμελητηρίου Ηρακλείου.

[ii] Εξαιρούνται οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κατηγοριών Γ' και ανώτερων, που είναι εγγεγραμμένες στα ξενοδοχειακά επιμελητήρια, καθώς και επαγγελματικές κατηγορίες που είναι εγγεγραμμένες σε ξεχωριστούς φορείς κατά τον νόμο (όπως οι ιατρικοί σύλλογοι).

Πίνακας 3-10: Δημογραφία νέων επιχειρήσεων ανά τμήμα, στο Νομό Ηρακλείου

Εγγραφές ανά τμήμα				
Τμήμα	Αρ. εγγραφών 2007	2007 (%)	2006 (%)	Μ.Ο. 2005 – 2006 (%)
Τουριστικό	Μη διαθέσιμα	Μη διαθέσιμα	0,50	0,40
Εμπορικό	813	35,42	50,50	50,10
Επαγγελματίες	761	33,16	30,00	30,20
Βιοτεχνικό	721	31,42	19,00	19,30
Σύνολα	2295	100	100	100
Διαγραφές ανά τμήμα				
Τμήμα	Αρ. διαγραφών 2007	2007 (%)	2006 (%)	Μ.Ο. 2005 – 2006 (%)
Τουριστικό	776	Μη διαθέσιμα	1,60	1,80
Εμπορικό	339	43,69	48,70	49,40
Επαγγελματίες	257	33,12	31,80	31,50
Βιοτεχνικό	180	23,20	17,80	17,20
Σύνολα	776	100	100	100

Πηγή: Ιστοσελίδα Επιμελητηρίου Ηρακλείου

Στον τομέα της μεταποίησης και του εμπορίου καταγράφονται για το 2007 σημαντικές ανακατατάξεις όσο αφορά στις εγγραφές, κυρίως ως προς το μέσο ποσοστό που εκπροσωπεί ο αντίστοιχος τομέας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα, μεγάλη (περίπου 50 %) αύξηση του ποσοστού εγγραφών μεταποιητικών επιχειρήσεων ως προς το σύνολο σε σχέση με το 2006. Σχεδόν μία στις τρεις νέες επιχειρήσεις του Ηρακλείου το 2007, είναι μεταποιητικές. Τις 180 επιχειρήσεις του βιοτεχνικού και βιομηχανικού τμήματος που διέκοψαν τη λειτουργία τους, “αντικατέστησαν” 721 νέες, διαμορφώνοντας έτσι το δείκτη των εγγραφών προς τις διαγραφές στο 25 %, ποσοστό που τον ανάγει στον πλέον ευνοϊκό τομεακό δείκτη για όλη την Περιφέρεια.

Αντίθετα στον τομέα του εμπορίου, παρατηρείται μια καθίζηση όπου σε σχέση με το διάστημα 2005 - 2006, το ποσοστό των εγγραφών στο εμπορικό τμήμα μειώνεται κατά πολύ, διακόπτοντας μια αυξητική πορεία των τελευταίων χρόνων. Οι νέες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών παραμένουν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα σαν ποσοστό τόσο σε σχέση με τους άλλους Νομούς, όσο και σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Τα επιμέρους ποσοστά διαγραφών προς εγγραφές κατά τομέα είναι σε κάθε τομέα καλύτερα από το σύνολο της Κρήτης.

3.5 Οδικό Δίκτυο του Νομού

Με εξαίρεση το Βόρειο Οδικό Άξονα Κρήτης (Β.Ο.Α.Κ.) που είναι Εθνική Οδός υψηλής ταχύτητας και συνδέει το Ηράκλειο με το Ρέθυμνο, το υπόλοιπο δίκτυο του Νομού έχει χαρακτηριστεί από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως πρωτεύον και δευτερεύον εθνικό, επαρχιακό και δημοτικό ή κοινοτικό οδικό δίκτυο. Ο Νομός Ηρακλείου διέθετε μέχρι το τέλος της προηγούμενης δεκαετίας 264 Km εθνικών, 1.060 Km επαρχιακών και 5.300 Km δημοτικών και κοινοτικών οδών. Η πυκνότητα (Km οδού / Km² επιφάνειας) των εθνικών

(0.10) και επαρχιακών (0.42) αυτών οδών ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη του εθνικού (0.07) και επαρχιακού (0.23) δικτύου της Ελλάδος.

Σύμφωνα με τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τον προβλεπόμενο αερολιμένα Καστελλίου που διεξήχθη από τις εταιρείες *ENVECO* Α.Ε. και Σύμβουλοι Συγκοινωνιακών Έργων και Περιβάλλοντος Α.Ε., το κύριο οδικό δίκτυο της περιοχής αποτελείται από δρόμους σε ακτινική διάταξη, οι οποίοι συνδέουν τους οικισμούς της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Καστελλίου με το Ηράκλειο (κύριος πόλος έλξης των περισσότερων μετακινήσεων). Η ακτινική σύγκλιση των οδών στο Ηράκλειο, παράλληλα με την έλλειψη ενός ανταγωνιστικού περιφερειακού δικτύου οδικής σύνδεσης των δευτερευόντων οικιστικών κέντρων του Νομού, ενέτεινε την ανάπτυξη του βόρειου τμήματος του Νομού και του αστικού κέντρου του Ηρακλείου. Μικρότερης σημασίας τοπικά κέντρα μπορούν να θεωρηθούν οι Αρχάνες, τα Πεζά, το Αρκαλοχώρι και το Καστέλλι.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της μελέτης - κατασκευής βρίσκονται τα ακόλουθα τμήματα νέων οδικών αξόνων ή σημαντικά βελτιούμενων υφιστάμενων οδών:

- Σύνδεση Ηρακλείου – Μάρθας.
- Σύνδεση Χερσονήσου – Αρκαλοχωρίου.
- Σύνδεση Ηρακλείου – Πύργου διαμέσου της Οδικής Σύνδεσης Ηρακλείου – Μάρθας στο τμήμα από Ηράκλειο μέχρι τον κόμβο Κουνάβων.

3.6 Κοινωνικός Εξοπλισμός

3.6.1 Υποδομές υγείας – πρόνοιας

Στο Νομό λειτουργούν δύο δημόσια νοσοκομεία. Το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου που ιδρύθηκε το 1980 σε μια έκταση ογδόντα τεσσάρων (84) στρεμμάτων που απέχει πέντε χιλιόμετρα από το Ηράκλειο (στην περιοχή της πρώην κοινότητας Βουτών). Σκοπός της ίδρυσής του είναι η κάλυψη και των τριών επιπέδων φροντίδας υγείας της Υγειονομικής Περιφέρειας της Κρήτης, με ιδιαίτερο βάθος στην τριτοβάθμια περίθαλψη. Με την εφαρμογή νέων τεχνολογικών εξελίξεων, πρωτοποριακών θεραπευτικών μεθόδων, τον υψηλής τεχνολογίας εξοπλισμό και το εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που διαθέτει, έγινε ένα από τα πιο γνωστά Νοσοκομεία της χώρας. Στο Νομό επίσης λειτουργεί το Βενιζέλειο - Πανάνειο Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου. Ιδρύθηκε το 1953 και άρχισε να λειτουργεί τρία χρόνια αργότερα, η ίδρυση του οφείλεται στη σύμβαση μεταξύ της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Ένωσης Κρητών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και του Δήμου Ηρακλείου όπου ανέλαβαν τη χρηματοδότηση του έργου. Βρίσκεται κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και λειτουργεί σήμερα ως ανεξάρτητη υπηρεσιακή μονάδα του Προγράμματος Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και στον Προσανατολισμό (Π.Ε.ΣΥ.Π.) Κρήτης. Όσο αφορά στις υπηρεσίες πρόνοιας, όπως τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) και οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, οριακά καλύπτουν τις ανάγκες σε τοπικό επίπεδο, ιδιαίτερα την καλοκαιρινή περίοδο που οι ανάγκες είναι περισσότερο αυξημένες, λόγω της απασχόλησης των γονέων στον τουριστικό τομέα (Ιστοσελίδες Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου, Ε.Τ.Ε.Π. Κρήτης).

Πίνακας 3-11: Στοιχεία του τομέα υγείας στο Νομό Ηρακλείου για το 2000

Στοιχεία	Πλήθος
Δημόσια νοσοκομεία	2
Ιδιωτικές κλινικές	6
Ιατροί	1525
Οδοντίατροι	259
Φαρμακεία	237
Ιατροί ανά 1000 κατοίκους	5,24

Πηγή: Ιστοσελίδα Economics

3.6.2 Υποδομές εκπαίδευσης

Όσο αφορά στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην πόλη του Ηρακλείου, λειτουργούν 75 νηπιαγωγεία, 51 Δημοτικά Σχολεία, 18 Γυμνάσια (ανάμεσα στα οποία 1 Πειραματικό, ένα Εσπερινό και ένα Μουσικό) και 24 Λύκεια και Τ.Ε.Ε.

Επίσης στο Νομό εδρεύουν ακαδημαϊκά ιδρύματα. Στο Ηράκλειο βρίσκονται οι σχολές θετικών επιστημών και επιστημών υγείας του πανεπιστημίου Κρήτης (με 8.000 φοιτητές), εδρεύει το ίδρυμα τεχνολογίας και έρευνας (Ι.Τ.Ε. - *FORTH*) ένα από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα της χώρας, καθώς και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης (με 6.500 φοιτητές). Συνολικά, υπάρχουν 8 σχολές Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και 11 σχολές Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) (Ιστοσελίδα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου).

Πίνακας 3-12: Στοιχεία του τομέα εκπαίδευσης στο Νομό Ηρακλείου για το 2000

Στοιχεία	Πλήθος
Δημοτικά σχολεία	222
Ιδιωτικά δημοτικά σχολεία	2
Γυμνάσια	50
Ιδιωτικά γυμνάσια	1
Λύκεια – Τ.Ε.Ε.	45
Ιδιωτικά λύκεια – Τ.Ε.Ε.	3
Γενικά λύκεια	30
Μαθητές 2ο Βάθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους	77,02

Πηγή: Ιστοσελίδα Economics

3.7 Δήμος Καστελλίου

Ο Δήμος Καστελλίου, με έδρα το Καστέλλι, βρίσκεται στην ενδοχώρα και Βόρειο - Ανατολικά του Νομού Ηρακλείου, στα όρια με το Νομό Λασιθίου. Συνορεύει με τους Δήμους Επισκοπής, Γουβών και Χερσονήσου από Βορρά, Θραψανού από τα Δυτικά, και Αρκαλοχωρίου από τα Νότια. Έδρα του Δήμου είναι το Καστέλλι Πεδιάδος, πού απέχει

36 km από την πρωτεύουσα του Νομού, το Ηράκλειο. Ο πληθυσμός του Δήμου (Καποδιστριακός πλέον από το 1999) είναι 6.819 κάτοικοι (απογραφή 2001) και αποτελείται από 25 οικισμούς, οι οποίοι χωροθετούνται σε μια έκταση 123.325 στρεμμάτων.

Ως προς τα γεωγραφικά του χαρακτηριστικά ο Δήμος παρουσιάζει σημαντικές ιδιομορφίες. Τα περισσότερα χωριά έχουν χαρακτηριστεί ως ορεινά και ημιορεινά, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, στους πρόποδες της οροσειράς της Δίκτης. Μεγάλο μέρος των πεδινών εκτάσεων του Δήμου έχει καταληφθεί από το αεροδρόμιο, το οποίο διαρκώς επεκτείνεται με διαδοχικές απαλλοτριώσεις. Η περιοχή του Καστελλίου σήμερα, βασίζει την οικονομική της δραστηριότητα στην αγροτική παραγωγή και ιδιαίτερα στην ελαιοκαλλιέργεια, την παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού, σταφίδας, κρασιού, κηπευτικών κλπ. Επίσης παράγονται εξαιρετικής ποιότητας παραδοσιακά τυροκομικά προϊόντα (Ιστοσελίδα Δήμου Καστελλίου). Η κατάταξη του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 3-13: Κατάταξη οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Καστελλίου κατά ομάδες επαγγελματιών για το 2001

Ομάδες επαγγελματιών	Αριθμός απασχολούμενων
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	855
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	313
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	283
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες σε συναφή τεχνικά επαγγέλματα	227
“Νέοι”	194
Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	158
Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες σε συναφή επαγγέλματα	138
Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	106
Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες σε συναφή επαγγέλματα	92
Μέλη των βουλευόμενων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	85
Δε δήλωσαν επάγγελμα	60
Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμα τους	7

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Στην έδρα του Δήμου, την κωμόπολη του Καστελλίου, παρέχεται ένας ικανοποιητικός αριθμός υπηρεσιών στους μονίμους κατοίκους αλλά και τους επισκέπτες. Υπάρχει ένα Κέντρο Υγείας, δύο μικρά ξενοδοχεία, εστιατόρια, ταβέρνες, εμπορικά και τουριστικά

καταστήματα, καθώς και δύο παραδοσιακοί ξενώνες. Το Καστέλλι αριθμεί 1.692 κατοίκους, σύμφωνα με την πληθυσμιακή απογραφή του 2001 και η κύρια ασχολία τους είναι η γεωργία. Στην κομόπολη υπάρχουν ανάμεσα στα άλλα κέντρο υγείας, Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.), ταχυδρομείο, ειρηνοδικείο, Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο, λύκειο και Αστυνομικό Τμήμα (ΑΤ.). Το δημοτικό διαμέρισμα Καστελλίου περιλαμβάνει εκτός από την έδρα του, το Καστέλλι και το μικρότερο χωριό, Λαγός. Ο Λαγός έχει 99 κατοίκους (απογραφή 2001) και είναι χτισμένος σε υψόμετρο 400 m. Συνολικά, το δημοτικό διαμέρισμα έχει 1.791 κατοίκους.

Πίνακας 3-14: Πληθυσμιακά δεδομένα Δήμου Καστελλίου, με διάκριση των δύο φύλων, για το 2001

Δήμος / Δ.Δ.	1991 Πραγμ. πληθ.			2001 Πραγμ. πληθ.			2001 Μόνιμος πληθ.		
	Συν.	Αρ.	Θηλ.	Συν.	Αρ.	Θηλ.	Συν.	Αρ.	Θηλ.
Δ. Καστελλίου	5.884	2.911	2.973	6.819	3.518	3.301	6.458	3.328	3.130
Δημοτικά διαμερίσματα									
Καστελλίου	1.388	710	678	1.791	981	810	1.750	951	799
Αμαριανού	280	130	150	321	154	167	318	154	164
Αποστόλων	486	237	249	507	237	270	461	211	250
Αρχαγγέλου	433	208	225	485	237	248	458	225	233
Ασκών	319	153	166	320	164	156	223	116	107
Γερακιού	562	290	272	485	247	238	469	239	230
Ευαγγελισμού	365	181	184	623	320	303	625	322	303
Καρουζανών	200	105	95	124	67	57	127	68	59
Κασταμονίτσας	356	175	181	537	271	266	534	269	265
Λιλιανού	246	119	127	178	86	92	167	81	86
Λυττού	417	192	225	319	165	154	288	153	135
Μαθιάς	215	109	106	329	168	161	306	156	150
Πολυθέας	243	119	124	382	197	185	383	198	185
Σμαριού	374	183	191	418	224	194	349	185	164

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

4 ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ

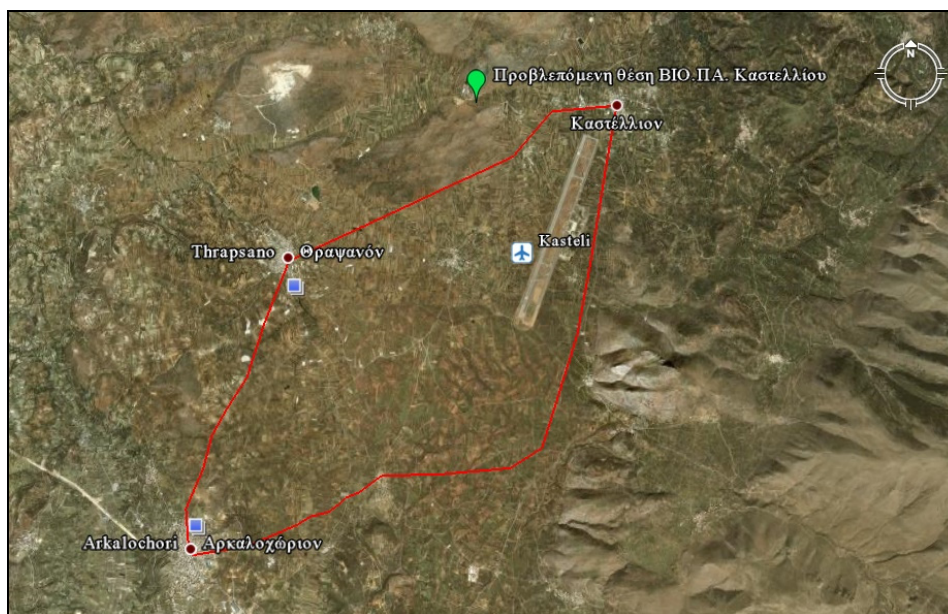
Την προβλεπόμενη περιοχή χωροθέτησης του Βιοτεχνικού Πάρκου Καστελλίου, ύστερα από συμφωνία μεταξύ του Δήμου Καστελλίου και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Ηρακλείου (Ε.Β.Ε.Η.) τον Απρίλιο του 2009, αποτελεί η δημοτική έκταση στη θέση ‘Νταμάρι’, πρώην λατομείο ‘Σταθάκη’ επιφάνειας περίπου 270 στρεμμάτων (Ιστοσελίδα Επιμελητηρίου Ηρακλείου).

4.1 Χαρακτηριστικά Περιοχής Χωροθέτησης

4.1.1 Γεωμορφολογία

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης όσο αφορά στο ανάγλυφο καταλαμβάνει ένα σχετικά ομαλό τμήμα, ανάμεσα στα όρη Ίδη και Δίκητη. Το βόρειο μέρος αυτής περιλαμβάνει κατάφυτες κοιλάδες, χαμηλές λοφοπλαγιές και πεδιάδες, με σημαντικότερη την πεδιάδα του Καστελλίου, ενώ το νότιο τμήμα κυριαρχείται από την πεδιάδα της Μεσσαράς. Νοτιοδυτικά του οικισμού Καστελλίου εκτείνεται πεδινή έκταση 30 Km² περίπου, με ήπιες κλίσεις από το νοτιοανατολικό άκρο όπου τα υψόμετρα κυμαίνονται περί τα 370 m προς το βορειοδυτικό άκρο όπου τα υψόμετρα κυμαίνονται περί τα 330 m. Στο κέντρο της έκτασης αυτής βρίσκεται ο οικισμός Ευαγγελισμός και στις παρυφές της οι οικισμοί Καστέλλι, Αρχάγγελος, Θρασανό, Αρκαλοχώρι και Ρουσοχώρια (Ιστοσελίδα Google maps).

Χάρτης 4-1: Πεδινή έκταση πλησίον της προβλεπόμενης θέσης του έργου

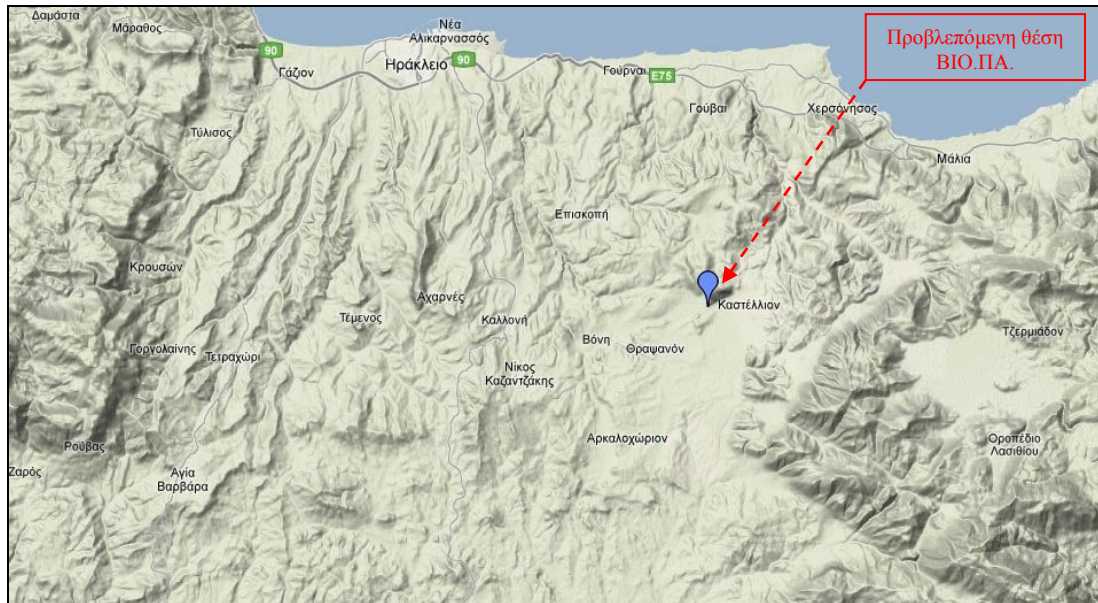

Πηγή: Λογισμικό Google Earth 2009

Αξιοσημείωτες εμφανίσεις επιφανειακών υδάτων με μορφή ποταμών είναι ο Γεροπόταμος που πηγάζει από τα Αστερούσια Όρη και εκβάλλει στον κόλπο της Μεσσαράς, ο Αναποδιάρης που εκβάλλει στο Λιβυκό πέλαγος και ο Γιόφυρος που πηγάζει από την Ίδη και εκβάλλει στον κόλπο του Ηρακλείου. Λίμνες δεν υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή

μελέτης, με εξαίρεση κάποιες μικρού μεγέθους λιμνοδεξαμενές (Δήμου Θραψανού). Οι λεκάνες απορροής στην περιοχή είναι αυτή του Αναποδιάρη, η οποία βρίσκεται στην νότια πλευρά του Νομού, οι λεκάνες Κρατερού και άλλες μικρότερες, οι οποίες χωροθετούνται στο βόρειο τμήμα της ευρύτερης περιοχής μελέτης.

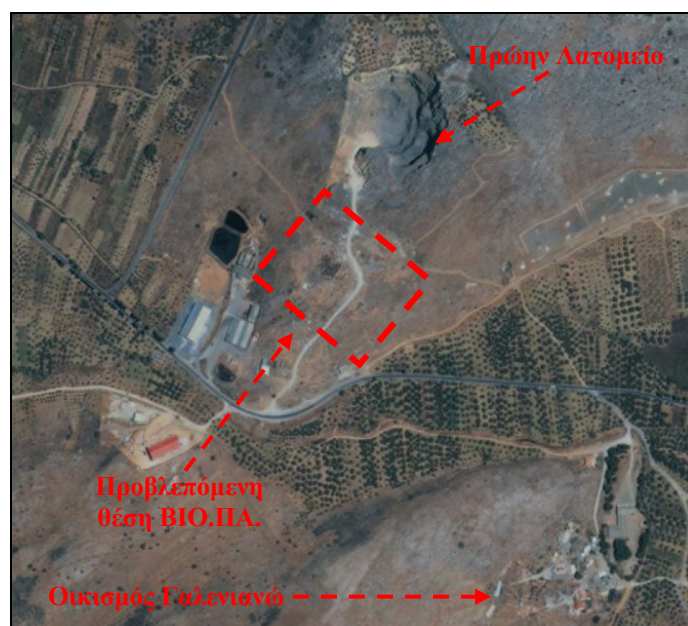
Χάρτης 4-2: Ανάγλυφο ευρύτερης περιοχής μελέτης

Πηγή: Ιστοσελίδα Google maps

Σε μια πιο τοπική κλίμακα η περιοχή του υπό μελέτη έργου είναι κατά κύριο λόγο πεδινή, αποτελεί ένα υψίπεδο με μέσο υψόμετρο 350 m περίπου και οριζοντιογραφικά απέχει περίπου 22 Km από την πόλη του Ηρακλείου. Ανατολικά εκτείνεται μέχρι τις νοτιοδυτικές υπώρειες της οροσειράς Δίκτης, βόρεια και δυτικά περιορίζεται από λοφώδεις εξάρσεις, ενώ προς νότο το ανάγλυφο γίνεται ομαλότερο (στρατιωτικό αεροδρόμιο). Η προβλεπόμενη θέση του έργου που απεικονίζεται στην ακόλουθη δορυφορική εικόνα.

Σχήμα 4-1: Προβλεπόμενη θέση Βιοτεχνικού Πάρκου Καστελλίου (Δορυφορική εικόνα)

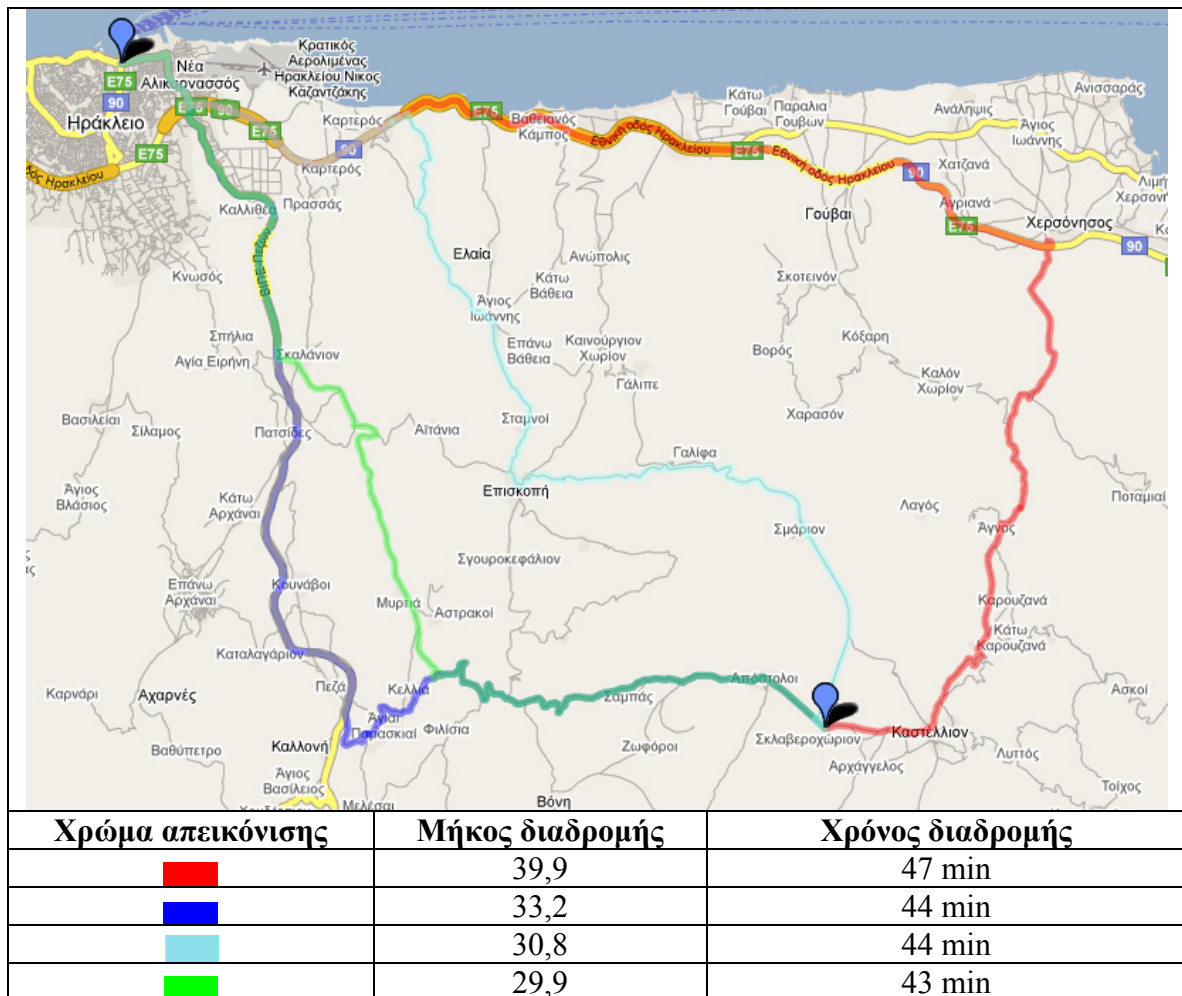

4.1.2 Οδικό δίκτυο

Με εξαίρεση το Βόρειο Οδικό Άξονα της Κρήτης (Β.Ο.Α.Κ.) που είναι Εθνική Οδός και συνδέει το Ηράκλειο με Ρέθυμνο, το υπόλοιπο δίκτυο του Νομού έχει χαρακτηριστεί από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως πρωτεύον και δευτερεύον εθνικό, επαρχιακό και δημοτικό ή κοινοτικό οδικό δίκτυο. Το κύριο οδικό δίκτυο της περιοχής αποτελείται από δρόμους, οι οποίοι συνδέουν τους οικισμούς πλησίον του προβλεπόμενου έργου με το Ηράκλειο. Όλοι οι Δήμοι της περιοχής είναι συνδεδεμένοι με την πόλη του Ηρακλείου και τα κυριότερα χωριά του Νομού διαμέσου του δικτύου αυτού. Τοπικά κομβικά κέντρα μπορούν να θεωρηθούν οι Αρχάνες, τα Πεζά, το Αρκαλοχώρι και το Καστέλλι.

Το Καστέλλι πρωτεύουσα του ομώνυμου Δήμου που αποτελεί το μεγαλύτερο τοπικό κέντρο πλησίον της προβλεπόμενης περιοχής χωροθέτησης του έργου (1,4 km επί της οδού Πεζών - Καστελλίου) απέχει από το Ηράκλειο 36 km ακολουθώντας την διαδρομή Ηράκλειο - Κνωσός - Κουνάβοι- Πεζά - Αγίες Παρασκιές - Απόστολοι – Καστέλλι (Ιστοσελίδα Δήμου Καστελλίου).

Σχήμα 4-2 Οδική σύνδεση της προβλεπόμενης θέσης του ΒΙΟ.ΠΑ. με το λιμάνι του Ηρακλείου

Πηγή: Ιστοσελίδα Google maps

4.1.3 Οικιστικός ιστός

Οι πλησιέστεροι οικισμοί από την προβλεπόμενη θέση του έργου, είναι αυτοί του Δήμου Καστελλίου, στον οποίο ανήκει και η προβλεπόμενη θέση χωροθέτησης του έργου. Πρόκειται για αμιγείς αγροτικές περιοχές και με εξαίρεση το Καστέλλι διαμένουν σε αυτές ελάχιστοι κάτοικοι, οι εγγύτεροι εξ αυτών παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4-1: Εγγύτεροι οικισμοί από την προβλεπόμενη θέση του Βιοτεχνικού Πάρκου

Οικισμός	Πληθυσμός	Υψόμετρο (m)	Οδική απόσταση από την προβλεπόμενη θέση του ΒΙΟ.ΠΑ. (km)
Σκλαβεροχώρι	101	330	0,9 ΝΑ
Γαλενιανώ	58	330	1,3 ΝΑ
Αρχάγγελος	326	330	1,6 ΝΑ
Απόστολοι	507	360	1,9 ΒΔ
Καστέλλι	1692	340	2,2 Α
Πολυθέα	364	335	3,1 Α
Ευαγγελισμός	623	360	3,6 Ν

Πηγή: Ιστοσελίδες Google maps, Δήμου Καστελλίου

Το μεγαλύτερο τοπικό κέντρο πλησίον της προβλεπόμενης θέσης του έργου είναι το Καστέλλι, ενώ ακολουθεί το Θραμανό, Αρκαλοχώρι κλπ.

Το Καστέλλι είναι κωμόπολη της επαρχίας Πεδιάδας και έδρα του ομώνυμου Δήμου. Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία, ενώ η περιοχή είναι πλούσια σε παραγωγή ελαιολάδου, σταφυλιών, σταφίδας, κρασιού, ρακί, σιτηρών και κηπευτικών. Στην κωμόπολη υπάρχουν μεταξύ άλλων Κέντρο Υγείας, Κ.Ε.Π., Ταχυδρομείο, Ειρηνοδικείο, Δ.Ο.Υ., Δημοτικό Σχολείο, Γυμνάσιο, Λύκειο και Αστυνομικό Τμήμα (Α.Τ.), (Ιστοσελίδα Δήμου Καστελλίου).

Εικόνα 4-1: Οικισμός Καστελλίου

Πηγή: Ιστοσελίδα Δήμου Καστελλίου

Το Αρκαλοχώρι είναι κωμόπολη και ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα, έδρα του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 έχει 3.346 κατοίκους και είναι κτισμένο σε υψόμετρο 395 μέτρων. Η οδική του απόσταση του από την προβλεπόμενη θέση του έργου είναι 10,5 km από τη συντομότερη οδό. Οι κάτοικοι ασχολούνται ως επί το πλείστον με τη γεωργία, αλλά και με το εμπόριο και τις τέχνες. Η οικονομία του βρίσκεται σε ραγδαία άνοδο καθώς και ο πληθυσμός του έχει δεκαπλασιαστεί από το 1900. Σήμερα, έχει αξιόλογη υποδομή και ανάμεσα στα άλλα διαθέτει δύο Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσιο, Λύκειο, Ταχυδρομείο, Τράπεζες, Κέντρο Υγείας, Ειρηνοδικείο, Α.Τ., Εφορία, Γεωργική Υπηρεσία, Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Η. και Υποθηκοφυλακείο (Ιστοσελίδα Interkriti).

Το Θραψανό είναι κωμόπολη στην επαρχία Πεδιάδας, έδρα του Δήμου Θραψανού και του ομώνυμου δημοτικού διαμερίσματος. Η θέση του είναι περί τα 30 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Ηρακλείου και 6,1 οδικά χιλιόμετρα από την προβλεπόμενη θέση του ΒΙΟ.ΠΑ. Κατά την απογραφή του 2001 βρέθηκε να έχει 1.424 κατοίκους. Το Θραψανό αποτελεί το μητροπολιτικό κέντρο της αγγαιοπλαστικής στην Κρήτη και ένα από τα ελάχιστα σε ολόκληρη την Ελλάδα. Οι περισσότεροι από τους κατοίκους είναι αγγαιοπλάστες και οι υπόλοιποι ασχολούνται και με τη γεωργία (αμπέλια, ελιές) και λιγότερο με την κτηνοτροφία (Ιστοσελίδα Δήμου Θραψανού).

Οι Επάνω Αρχάνες είναι κωμόπολη της επαρχίας Τεμένους και έδρα του Δήμου Αρχανών. Αριθμεί 3.860 κατοίκους (απογραφή 2001) και είναι κτισμένες σε υψόμετρο 400 μέτρων. Βρίσκονται στο βορειοανατολικό άκρο της κοιλάδας που σχηματίζεται από το όρος Γιούχτας, που έχει υψόμετρο 811 μέτρα ενώ συνδέεται με το Ηράκλειο είτε μέσω της οδού ΒΙ.ΠΕ. – Πεζών (17 km) είτε μέσω της οδού Αρχανών – Κνωσού (14 km). Η απόσταση της κωμόπολης από την προβλεπόμενη θέση του ΒΙΟ.ΠΑ. είναι 18,6 χιλιόμετρα μέσω της οδού Πεζών – Καστελλίου. Η κοιλάδα και όλη η περιοχή των Αρχανών κυριαρχείται από αμπελώνες που παράγουν σταφύλια ροζακί, μεγάλες ποσότητες των οποίων εξάγονται στην Ευρώπη. Τα κυριότερα προϊόντα των Αρχανών είναι η σταφίδα, το κρασί και ελαιόλαδο. Επίσης, καλλιεργείται δίκταμο (Ιστοσελίδα Interkriti).

Η πλειοψηφία των οικισμών που αναφέρθηκαν παραπάνω είναι οριοθετημένοι από το 1986, εξαιρέση αποτελούν οι οικισμοί Καστέλλι, Καρδουλιανός και Πολυθέα για τους οποίους βρίσκεται σε στάδιο εκπόνησης πρόταση σχεδίου πόλης, μέσω της οποίας θα γίνει η οριοθέτησή τους.

Στην περιοχή του Δήμου Καστελλίου υπάρχει πληθώρα αρχαιοτήτων, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/22171/1244/1995 (ΦΕΚ 627/Β/1995) έχει κηρυχτεί αρχαιολογικός χώρος το μεγαλύτερο τμήμα του Καστελλίου και η γεωργική γη μεταξύ των οικισμών Πολυθέα και Δαβαϊδέ. Σημειώνεται, ότι κάθε είδους εργασία μέσα στα όρια των αρχαιολογικών αυτών χώρων υπόκειται στον έλεγχο της αρχαιολογικής υπηρεσίας.

4.2 Ανταγωνιστικοί οργανωμένοι υποδοχείς

4.2.1 Νομός Ηρακλείου

Τα κυριότερα νομοθετήματα για τον καθορισμό της χωροθέτησης και επέκτασης των βιομηχανικών – βιοτεχνικών μονάδων στο Νομό Ηρακλείου λήφθηκαν με τα Φ.Ε.Κ. 758/1993, 1768/1999 και 696/2003 (Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου). Αρχικά, σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 768/1993, εγκρίθηκε η τροποποίηση και επέκταση του ρυμοτομικού σχεδίου της βιομηχανικής περιοχής Ηρακλείου και ο καθορισμός των όρων και περιορισμών δόμησης.

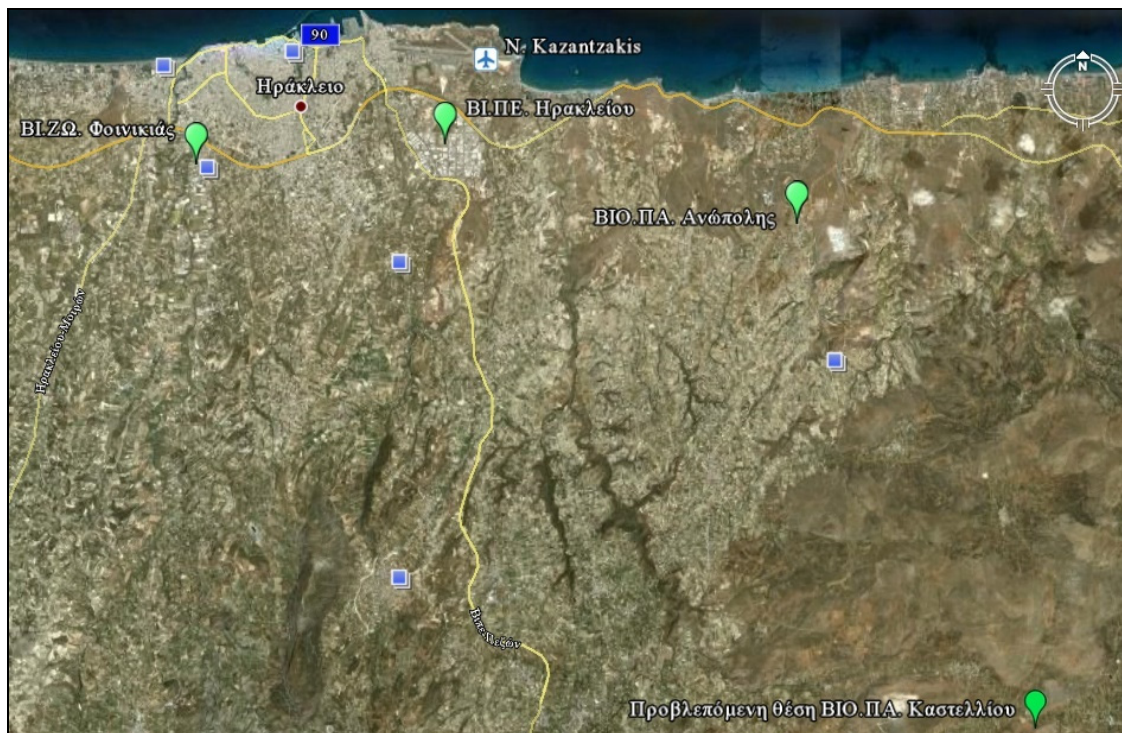
Στη συνέχεια, με το Φ.Ε.Κ. 1768/1999 καθορίστηκαν τα όρια περιοχών, για την εγκατάσταση βιομηχανιών – βιοτεχνιών σε περιοχές γύρω από την ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου (περιοχές: ΒΙ.ΠΕ Ηρακλείου, Φοινικιάς, Γαζίου, Επισκοπής, Αρχανών, Πεζών, Κρουσώνα, Τυλίσου, Ανώπολης, Γουβών, Μαλλίων, Χερσονήσου, Λινοπεραμάτων). Στις περιοχές αυτές επιτράπηκε η εγκατάσταση βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων χαμηλής όχλησης και επαγγελματικά εργαστήρια. Επιπλέον, στις Βιομηχανικές Περιοχές Τυλίσου και Κρουσώνα επιτράπηκε η εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων που επιτρέπονται στη ΒΙ.ΠΕ Ηρακλείου, ενώ στην περιοχή των Λινοπεραμάτων απαγορεύτηκε η ίδρυση νέων βιομηχανικών μονάδων και επιτράπηκε μόνο εκσυγχρονισμός και επέκταση των υφιστάμενων.

Η αναθεώρηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) Ηρακλείου, μέσω του Φ.Ε.Κ. 696/2003, προβλέπει την εγκατάσταση χονδρεμπορίου και μη οχλούσας βιομηχανίας – βιοτεχνίας όπως: εγκατάσταση χονδρεμπορίου, εμπορικών αποθηκών, ολοκληρωμένων συγκροτημάτων εμπορίας και επισκευής αυτοκινήτων, επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης, πρατήρια υγρών καυσίμων σε τμήματα νότιων περιοχών.

Χρήσεις, όπως: βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής όχλησης, επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής και μέσης όχλησης, κτίρια – γήπεδα αποθήκευσης και στάθμευσης, πρατήρια καυσίμων, εμπορικές εκθέσεις, αθλητικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς μπορούν να χωροθετηθούν στη νότια ζώνη ειδικών χρήσεων (Φοινικιά) και στη νοτιοανατολική (επαγγελματική ζώνη Γαζίου), στην οποία όμως δεν επιτρέπονται βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Τέλος, στο Νομό δρομολογήθηκε την τελευταία δεκαετία η υλοποίηση σημαντικού αριθμού οργανωμένων υποδοχέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, παρ' όλα αυτά ελάχιστοι λειτουργούν σήμερα. Η Βιομηχανική Περιοχή στα όρια του Δήμου Νέας Αλικαρνασσού και το Βιοτεχνικό Πάρκο Ανώπολης (πολύ μικρότερης έκτασης) εντός των ορίων του Δήμου Γουβών, αποτελούν κατά κύριο λόγο τους οργανωμένους χώρους υποδοχής δραστηριοτήτων. Το Βιοτεχνικό Πάρκο που είχε δρομολογηθεί στα όρια του Δήμου Τυλίσου δεν έχει γίνει, ενώ το ΒΙΟ.ΠΑ. μορφής Α.Ε., που ιδρύθηκε το 1999 στο Δήμο Αρκαλοχωρίου (έκτασης 200 στρεμμάτων περίπου), από επιχειρηματίες της περιοχής έπαυσε τη λειτουργία του, προ λίγων ετών (Ιστοσελίδες Επιμελητηρίου Ηρακλείου, Υπουργείου Ανάπτυξης).

Χάρτης 4-3: Οργανωμένοι υποδοχείς επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο Νομό Ηρακλείου

Πηγή: Λογισμικό Google Earth 2009

Βιομηχανική Περιοχή Ηρακλείου

Η ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου βρίσκεται νοτιοανατολικά της πόλης, σε απόσταση τριών χιλιομέτρων από το κέντρο της, στη θέση «Δύο Αοράκια». Ο βόρειος οδικός άξονας του νησιού εφάπτεται με το βορειοανατολικό όριο της ΒΙ.ΠΕ., καθώς και σε πολύ μικρή απόσταση βρίσκονται το αεροδρόμιο Ηρακλείου και το λιμάνι της πόλης η πρόσβαση προς τα οποία είναι σχετικά εύκολη. Η ευρύτερη περιοχή στην οποία είναι χωροθετημένη η ΒΙ.ΠΕ., εμφανίζει μικρές έως μεσαίες κλίσεις εδάφους και είναι άγονη. Στα νότια βρίσκεται ο οικισμός της Καλλιθέας, στα βόρεια το οικιστικό δίκτυο του Δήμου Αλικαρνασσού και το αεροδρόμιο Ηρακλείου, ενώ στα δυτικά, σε μικρή απόσταση από το όριο της ΒΙ.ΠΕ. βρίσκεται το όριο του αρχαιολογικού χώρου της Κνωσού. Τέλος, στα ανατολικά βρίσκεται ο οικισμός του Καρτερού.

Η ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου αριθμεί περίπου 250 επιχειρήσεις, η πλειονότητα των οποίων είναι μικρού μεγέθους και από το 2004 έχουν εξαντληθεί τα διαθέσιμα βιομηχανικά οικοπέδα της (ιστοσελίδα ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.). Το εύρος δραστηριότητας, των επιχειρήσεων αυτών, είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό των διάσπαρτων επιχειρήσεων του Νομού, παράγονται και επεξεργάζονται εντός της ΒΙ.ΠΕ. πολλών ειδών προϊόντα όπως πλαστικά, δομικά υλικά, μάρμαρα κ.ά. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα ποσοστά συμμετοχής των παραγωγικών κλάδων κατά Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ. [i] (2003) στη ΒΙ.ΠΕ. για το έτος 2006.

[i] Η Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ.) παρέχει το πλαίσιο, σε εθνικό επίπεδο, για τη συλλογή, εμφάνιση και ανάλυση των στατιστικών δεδομένων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και η χρήση της συμβάλλει στην κατά ομοιόμορφο τρόπο παρουσίαση και σύγκριση των συλλεγόμενων στοιχείων. Ο αρμόδιος φορέας δημιουργίας - αναθεώρησης της, για την Ελλάδα, είναι η Ε.Σ.Υ.Ε. (Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας). Για την αντιστοιχία κωδικών - κλάδων βλέπε πίνακα 2 παραρτήματος.

Πίνακας 4-2: Συμμετοχή κλάδων παραγωγής στο σύνολο των επιχειρήσεων της ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου

Κλάδος	Ποσοστό	
Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	17,9 %	
Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	17,2 %	
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων εκτός των μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	10,6 %	
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό και πλαστικές ύλες	8,6 %	
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	7,9 %	
Ως 'λοιποί κλάδοι' ορίζονται οι κλάδοι με ποσοστό συμμετοχής (< 1 %)	6,0 %	
Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	6,0 %	
Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	4,6 %	
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	4,0 %	
Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό εκτός από τα έπιπλα: Κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	3,3 %	
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	2,6 %	
Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες	2,0 %	
Εμπόριο, συντήρηση, επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών, Λιανικό εμπόριο καυσίμων οχημάτων	2,0 %	
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών	2,0 %	
Δημόσια διοίκηση και άμυνα	1,3 %	
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1,3 %	
Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	1,3 %

Πηγή: Αρχείο της ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.

Βιοτεχνικό Πάρκο Ανώπολης

Έναν ακόμη οργανωμένο υποδοχέα βιοτεχνικών δραστηριοτήτων αποτελεί το ΒΙΟ.ΠΑ. Ανώπολης έκτασης 71 στρεμμάτων. Από το 2004 αριθμεί 36 εγκατεστημένες επιχειρήσεις, ενώ στις αρχές του 2007 υπογράφηκε η απόφαση ολοκλήρωσης των έργων υποδομής του, οπότε μπορούν πλέον να εκδίδονται άδειες λειτουργίας για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται σε αυτό. Το πάρκο Ανώπολης αποτελεί ένα Βιοτεχνικό Πάρκο λαϊκής τέχνης, λόγω του είδους των επιχειρήσεων που μπορούν να εγκαθίστανται σε αυτό (Φ.Ε.Κ. 480/2000). Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι ακόλουθοι κλάδοι επιχειρήσεων:

- Ραπτική.
- Κατασκευή δερμάτινων ειδών.
- Αγγειοπλαστική.
- Κατασκευή ειδών ορειχαλουργίας και αντικειμένων από μέταλλο, ειδών από ξύλο, κρητικά μαχαίρια κλπ.

Βιοτεχνική Ζώνη Φοινικιάς

Η βιοτεχνική ζώνη Φοινικιάς αποτελεί το μικρότερο “οργανωμένο υποδοχέα” του Νομού, έχει έκταση περίπου 33 στρεμμάτων και περικλείεται μεταξύ των οδών Ιεραπύτνης, Θεάς Δήμητρας, επαρχιακής οδού Ηρακλείου - Μαλάδων και δημοτικής οδού προς Φοινικιά. Σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Φ.Ε.Κ. 696/2003), στην περιοχή αντιστοιχούν χρήσεις “μη οχλούσας βιομηχανίας και βιοτεχνίας”, αν και τα τελευταία χρόνια έχουν οικοδομηθεί κατά κόρον κατοικίες, ο αριθμός και η πυκνότητα των οποίων υπερτερεί έναντι των βιοτεχνιών. Το πλήθος των επιχειρήσεων που εδρεύουν σε αυτή είναι εμπορικά καταστήματα, ενώ το 2004 ο αριθμός τους ανερχόταν στις 37. Στο σημείο αυτό, κρίνεται άξια αναφοράς η εισήγηση (στα τέλη του 2008) της Επιτροπής Πολεοδομικής και Οικιστικής Ανάπτυξης του Δήμου Ηρακλείου, για μετατροπή της βιοτεχνικής ζώνης σε περιοχή γενικής κατοικίας, ικανοποιώντας τους κατοίκους της περιοχής και βρίσκοντας αντίθετους στην πρόταση το Επιμελητήριο Ηρακλείου, την Ομοσπονδία Επαγγελματιών - Βιοτεχνών και Εμπόρων του Νομού καθώς και το Σύνδεσμο Εγκατεστημένων Επιχειρήσεων Φοινικιάς – Μαλάδων.

Όσο αφορά στις υποδομές της περιοχής, είναι ελάχιστες. Η στέγαση των επιχειρήσεων και των βιοτεχνιών στην περιοχή της Φοινικιάς έγινε χωρίς να έχει προηγηθεί η στοιχειώδης υποδομή. Βασικές ελλείψεις - μειονεκτήματα της περιοχής αποτελούν:

- Η μη ύπαρξη αποχετευτικού δικτύου και δικτύου συλλογής όμβριων υδάτων.
- Το περιορισμένο υδρευτικό δίκτυο.
- Οι δύο βασικοί οδικοί άξονες σύνδεσης προς Φοινικιά και προς Μαλάδες, είναι επαρχιακοί δρόμοι με μικρό πλάτος.

4.2.2 Νομός Χανίων – ΒΙΟ.ΠΑ. Χανίων

Η κατασκευή του Βιοτεχνικού Πάρκου Χανίων έχει στόχο την κάλυψη των απαιτήσεων της βιοτεχνίας του Νομού Χανίων. Το Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων ολοκληρώθηκε το 1994 και ήδη περιλαμβάνει:

- 87 βιοτεχνικά κτίρια, για ισάριθμες μη ρυπογόνες βιοτεχνικές μονάδες. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων αποτελείται κυρίως από μηχανουργεία, βιοτεχνίες επίπλων, πλαστικά και δερμάτινα είδη.
- 37 μονάδες χειροτεχνών καλλιτεχνών (καλλιτεχνικό χωριό), όπως εργαστήρια κεραμικής, αργυροχρυσοχοεία, κ.ά.
- Κέντρο εξυπηρέτησης, όπου λειτουργούν τα γραφεία του φορέα διοίκησης και διαχείρισης.
- Θερμοκοιτίδα νέων επιχειρήσεων.

Οι Θερμοκοιτίδες είναι οργανισμοί που αποσκοπούν στην πολύ-επίπεδη υποστήριξη νέων, καινοτομικών επιχειρήσεων, ώστε να επιταχυνθεί η ανάπτυξή τους και να περιοριστούν σημαντικά οι κίνδυνοι αποτυχίας, κυρίως στο αρχικό στάδιο της λειτουργίας τους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργούν περίπου 900 Θερμοκοιτίδες, οι οποίες κατά μέσο όρο έχουν στη διάθεσή τους χώρο 3.000 m², φιλοξενούν 18 επιχειρήσεις και απασχολούν 5 με 6 άτομα. Μια επιχείρηση μπορεί να φιλοξενηθεί στη Θερμοκοιτίδα εφόσον:

- Είναι νεοσύστατη ή λειτουργεί λιγότερα από 3 έτη.
- Δε ρυπαίνει το περιβάλλον και αναπτύσσει μια δραστηριότητα που θεωρείται καινοτομική.

Οι φιλοξενούμενες επιχειρήσεις στη Θερμοκοιτίδα του ΒΙΟ.ΠΑ. Χανίων δραστηριοποιούνται:

- Στην τεχνολογία τροφίμων.
- Στην εμπορία και εξαγωγή τροφίμων.
- Στην παραγωγή μεταλλικών προϊόντων ακριβείας.
- Στο βιολογικό καθαρισμό υδάτων.

ενώ φιλοξενείται επίσης το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας του Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

Στο άμεσο μέλλον προβλέπεται να λειτουργήσουν εντός του πάρκου, εκθεσιακός χώρος παραγομένων προϊόντων και γραφείο μελετών και υποστήριξης των επιχειρήσεων του πάρκου. Στον ενιαίο χώρο του ΒΙΟ.ΠΑ. ανήκουν περίπου 23 στρέμματα πρασίνου και χώρος αθλοπαιδιών, ενώ ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του πάρκου είναι 357 (Ιστοσελίδα ΒΙΟ.ΠΑ. Χανίων).

4.2.3 Βιοτεχνικά πάρκα της Περιφέρειας στα αρχικά στάδια λειτουργίας τους

Το Νοέμβριο του 2008 και το Μάιο του 2009 εγκαινιάστηκε η λειτουργία των ΒΙΟ.ΠΑ. Αγίου Νικολάου και Ρεθύμνου αντίστοιχα. Τα δύο πάρκα είναι έργα νομαρχιακής εμπέλειας με σκοπό την κάλυψη κυρίως των βιοτεχνικών αναγκών των δύο Νομών. Από οικονομοτεχνική μελέτη για το ΒΙΟ.ΠΑ. Ρεθύμνου, που εκπονήθηκε από την Ε.Τ.Β.Α. το 1995, προέκυψε ότι, με βάση την υφιστάμενη διάρθρωση της βιοτεχνίας του Ρεθύμνου, ένας αριθμός περί των 150 με 200 μονάδων θα εγκατασταθούν στο πάρκο. Αντίστοιχος αριθμός προβλέφθηκε και για το πάρκο του Αγίου Νικολάου (Ιστοσελίδες ΒΙΟ.ΠΑ. Ρεθύμνου, Υπουργείου Ανάπτυξης, Δήμου Αγίου Νικολάου, Ο.Τ.Α.).

Στα δύο Βιοτεχνικά Πάρκα επιτρέπεται να εγκαθίστανται όλες οι δραστηριότητες χαμηλής όχλησης και τα επαγγελματικά εργαστήρια. Σύμφωνα με την διάρθρωση της βιοτεχνίας των αντίστοιχων Νομών ενδεικτικά αναφέρονται κλάδοι των επιχειρήσεων που πρόκειται να εγκατασταθούν:

- Τροφίμων και ποτών.
- Παραγωγή ειδών υφαντουργίας.
- Κατασκευή οικοδομικών υλικών από ξύλο.
- Κατασκευή επίπλων και ειδών επιπλώσεως.
- Κατασκευή ειδών από πυλό, πορσελάνη, φαγεντιανό, τσιμέντο, μέταλλα και ύφασμα.
- Κατεργασία μαρμάρου και παραγωγή ειδών από μάρμαρο.
- Μηχανουργία και συνεργεία αυτοκινήτων.

Στο Βιοτεχνικά Πάρκα, εκτός των κυρίων βιοτεχνικών και λοιπών εγκαταστάσεων, μπορούν επίσης να στεγάζονται:

- Δημόσιες Υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ. και κοινωφελείς οργανισμοί.
- Επιστημονικά ερευνητικά εργαστήρια και Κέντρα Τεχνολογικής Στήριξης.
- Διαμετακομιστικά κέντρα, αποθήκες, εκθεσιακά ή συνεδριακά κέντρα και θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων.

4.3 Επιχειρηματικό Δυναμικό

Συνοπτική εικόνα της Περιφέρειας

Ένα δείκτη για την κλαδική διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας, σε όλη την έκταση της Περιφέρειας, αποτελεί το ποσοστό των απασχολούμενων ανά κλάδο. Από τα στοιχεία του ακόλουθου πίνακα γίνεται εμφανές ότι η Περιφέρεια Κρήτης κατέχει τις μεγαλύτερες επιδόσεις στον κλάδο “Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία” με διαφορά 5,7 % έναντι του εθνικού μέσου όρου. Στον αντίποδα φαίνεται να υστερεί ιδιαίτερα στον κλάδο της μεταποίησης, όπου ο εθνικός μέσος όρος είναι μεγαλύτερος κατά 3,4 %. Ο ακόλουθος πίνακας με τα ποσοστά απασχολούμενων ανά κλάδο δραστηριότητας είναι ενδεικτικός της δυναμικής του κάθε κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

Πίνακας 4-3: Αναλογία απασχολούμενων ηλικίας 15 ετών και άνω στην Περιφέρεια Κρήτης και στο σύνολο της χώρας, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το Α΄ τρίμηνο του 2008

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Επικράτεια (%)	Κρήτη (%)	Διαφορά (%)
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	11,5	17,2	5,7
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	6,4	8,8	2,4
Κατασκευές	8,8	10	1,2
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	18,1	18,9	0,8
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	5,3	5,8	0,5
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,2	0,4	0,2
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	1,7	1,8	0,1
Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	0	0,1	0,1
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0,8	0,8	0
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, Διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	0,6	0,4	-0,2
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2	1,8	-0,2
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	5	4,8	-0,2
Εκπαίδευση	7,1	6,8	-0,3
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	1,2	0,8	-0,4
Ορυχεία και Λατομεία	0,4	0	-0,4
Μεταφορά και αποθήκευση	4,7	3,9	-0,8
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,6	0,6	-1
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	2,7	1,7	-1
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	1,6	0,5	-1,1
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	8,3	6,4	-1,9
Μεταποίηση	12	8,6	-3,4
Σύνολο	100	100	0

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής είναι αυτός που υστερεί έναντι των άλλων δύο, εμφανίζει τα μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης αλλά και αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των τομέων της παραγωγής. Μεταξύ των σημαντικότερων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και με τις περισσότερες αναπτυξιακές δυνατότητες στο

δευτερογενή τομέα είναι η βιομηχανία τροφίμων και ποτών και η μεταποίηση αγροτικών και γαλακτοκομικών προϊόντων (Ιστοσελίδα Π.Α.Ε.Π.). Οι κλάδοι αυτοί καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της μεταποίησης στο νησί. Την κατάταξη αυτή επιβεβαιώνει και το μεγάλο ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγικών επιχειρήσεων του νησιού που δραστηριοποιείται στους συγκεκριμένους κλάδους (Ιστοσελίδα Σ.Ε.Κ.).

Νομός Ηρακλείου

Εστιάζοντας στο Νομό Ηρακλείου με βάση την έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2003 από την εταιρία “Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.”, διαπιστώθηκε ότι στο Νομό δραστηριοποιούνται 18.625 ιδιωτικές επιχειρήσεις. Η κλαδική διάρθρωση του συνόλου αυτών φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4-4: Κλαδική διάρθρωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων στο Νομό Ηρακλείου για το 2003

Κλάδοι Οικονομικής δραστηριότητας	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων	7.811	41,9
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις, εμπορικές δραστηριότητες	2.866	15,4
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	2.658	14,3
Κατασκευές	1.457	7,8
Μεταποιητικές βιομηχανίες	1.392	7,5
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου και άλλων υπηρεσιών	1.153	6,2
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	965	5,2
Γεωργία, Κτηνοτροφία	274	1,5
Εκπαίδευση	21	0,1
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	21	0,1
Υγεία, μέριμνα	4	0
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσ. αερίου και νερού	4	0
Σύνολο	18.625	100

Πηγή: Ιστοσελίδα Π.Α.Ε.Π.

Η διάρθρωση των επιχειρήσεων κατά κλάδο αναδεικνύει την κυριαρχία του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, που συγκεντρώνει το 42 % του συνόλου των επιχειρήσεων, με 7.811 επιχειρήσεις. Σημαντική είναι και η παρουσία του κλάδου διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες, ο οποίος συγκεντρώνει το 15 % του συνόλου των επιχειρήσεων (2.866 επιχειρήσεις), καθώς και του κλάδου των ξενοδοχείων και εστιατορίων με ποσοστό συγκέντρωσης επιχειρήσεων 14 % (2.658 επιχειρήσεις). Με μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων ακολουθούν ο κλάδος των κατασκευών (7,8 % ή 1.457 επιχειρήσεις), της μεταποίησης (7,5 % ή 1.392 επιχειρήσεις), των άλλων

δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών (6,2 % ή 1.153 επιχειρήσεις) και των μεταφορών, αποθηκείσεων και επικοινωνιών (5,2 % ή 965 επιχειρήσεις). Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, ελαφρώς αυξημένο είναι το ποσοστό επιχειρήσεων στον κλάδο διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, ενώ το ποσοστό των μεταποιητικών επιχειρήσεων υπολείπεται σημαντικά από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας (7,5 % για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις του Νομού έναντι 12,1 % για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις της χώρας). Την παραπάνω ιεράρχηση των κλάδων επιβεβαιώνουν τα ποσοστά της απασχόλησης στις αντίστοιχες δραστηριότητες (βλέπε Πίνακας 3-7).

Σε μια πιο εκτενή προσέγγιση της μεταποίησης διαπιστώνεται ότι, απαρτίζεται κύρια από επιχειρήσεις μικρού μεγέθους με εξαίρεση κάποιες συνεταιριστικές. Ο κύριος όγκος των μονάδων αυτών είναι συγκεντρωμένος στο Ηράκλειο και λιγότερο σε κάποια τοπικά κέντρα της Περιφέρειας (Καστέλλι, Πεζά, Αρκαλοχώρι κ.ά.), ενώ ένας μικρότερος αριθμός βρίσκεται διάσπαρτος στην ενδοχώρα του Νομού. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων αυτών δραστηριοποιείται στην πρωτογενή μεταποίηση (οινοποιεία, ελαιουργεία κλπ.), η οποία και αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κλάδο στην τοπική οικονομία.

Σε ολόκληρη την ύπαιθρο του Νομού λειτουργούν πολλές μονάδες μεταποίησης και τυποποίησης προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής, όπως συσκευαστήρια αγροτικών προϊόντων (σταφύλι, κηπευτικά, ελιές κλπ.), εμφιαλωτήρια (κρασιού, λαδιού, αναψυκτικών κλπ.), ελαιοτριβεία, τυροκομεία, τυποποίηση μελιού κ.ά. Επίσης, λειτουργούν μονάδες επεξεργασίας του ελαιοπυρήνα, τόσο κοντά στην πόλη του Ηρακλείου, όσο και στο νότο και συγκεκριμένα στα Καστελλιανά του Δήμου Αρκαλοχωρίου. Αντίστοιχα, μονάδες συσκευασίας νωπών αγροτικών προϊόντων υπάρχουν στις αγροτικές περιοχές, όπως στο Τυμπάκι και τις Μοίρες, στις οποίες συσκευάζονται στην πλειοψηφία τους τα κηπευτικά που καλλιεργούνται στα θερμοκήπια του νότου. Ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στην παραγωγή ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση (πετιμέζι, αρτοσκευάσματα) αλλά και στην αξιοποίηση αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (απόσταξη αιθέριων ελαίων όπως λάβδανο). Τέλος, δε θα πρέπει να παραληφθούν τα παραδοσιακά επαγγέλματα, όπως η επεξεργασία της πέτρας σε εξειδικευμένες μορφές (όπως κολωνάκια), η επεξεργασία χρώματος για τη δημιουργία πυλού ως πρώτη ύλη, αλλά και η περεταίρω μεταποίηση τέτοιων υλικών σε τέχνες, όπως η αγγειοπλαστεία (στον οικισμό Θραψανό λειτουργούν 20 εργαστήρια κεραμικής) (Ιστοσελίδες *K&B Analysis*, Αναπτυξιακής Ηρακλείου).

4.4 Πλεονεκτήματα Δημιουργίας Βιοτεχνικού Πάρκου Εντός των Ορίων του Δήμου Καστελλίου

4.4.1 Δημιουργία νέας επαγγελματικής στέγης με χαμηλά κόστη γης

Η έλλειψη διαθέσιμης επαγγελματικής στέγης, κυρίως στο μεταποιητικό τομέα, σε συνδυασμό με τον κορεσμό των περιοχών όπου στεγάζονται οι επιχειρήσεις, αλλά και η γειτνίαση ετερόκλητων χρήσεων γης είναι κάποια από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επιχειρηματική κοινότητα στο Νομό Ηρακλείου. Ο βασικός πόλος συγκέντρωσης της παραγωγικής δραστηριότητας εντοπίζεται στο αστικό κέντρο της πόλης με την εγκατεστημένη ΒΙ.ΠΕ., όπου η μεγάλη συσσώρευση δραστηριοτήτων την οδήγησε σε ένα ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο επένδυσης αυξάνοντας υπέρμετρα την τιμή του παραγωγικού συντελεστή γη, καθώς και σε εξάντληση των διαθέσιμων για βιομηχανική

χρήση εκτάσεων της. Ακόμη, η συνεχής επέκταση του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης του Ηρακλείου και της Νέας Αλικαρνασσού, δημιουργούν “ασφυκτικές” συνθήκες όσο αφορά στην ανάπτυξη των παραγωγικών επιχειρήσεων και στην εγκατάσταση νέων παραγωγικών μονάδων. Ένα κατά πολύ μικρότερο χώρο συγκέντρωσης δραστηριοτήτων αποτελεί η περιοχή “Φοινικιά” εντός των ορίων της πόλης, με μη επαρκείς υποδομές αλλά και με αυξημένα κόστη κτήσης γης. Η συγκέντρωση της συντριπτικής πλειοψηφίας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κοντά στον αστικό ιστό της πόλης πέρα από τα προβλήματα που δημιουργεί στις ίδιες τις επιχειρήσεις, έχει οδηγήσει στην εμφάνιση φαινομένων έντονης κυκλοφοριακής συμφόρησης και όχλησης.

Αντιδιαμετρικά, η ανάπτυξη των περιφερειακών κέντρων στην ενδοχώρα του Νομού προκαλεί την ανάπτυξη παραγωγικών μονάδων άναρχα για την κάλυψη της ζήτησης που δημιουργείται. Έτσι, οι επιχειρήσεις στερούνται τις δυνατότητες μιας οργανωμένης λειτουργίας, χωρίς τη δυνατότητα οριοθέτησης ενός βιώσιμου πλάνου ανάπτυξης εργασιών, ενώ παράλληλα, υποβαθμίζονται ποιοτικά οι περιοχές αυτές για τους μόνιμους κατοίκους και τον τουρισμό.

Η υλοποίηση του Βιοτεχνικού Πάρκου θα δώσει λύση στο πρόβλημα της επαγγελματικής στέγης των επιχειρήσεων, με το πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους των διαθέσιμων εκτάσεων, λόγω της χαμηλής ανάπτυξης της περιοχής. Θα δοθεί έτσι, η δυνατότητα εγκατάστασης νέων και μετεγκατάστασης υπαρχόντων επιχειρήσεων από όλη την έκταση του Νομού σε ένα χώρο αποκλειστικά οργανωμένο για τη λειτουργία τους. Τα οφέλη που θα προκύψουν από τη δημιουργία της Β.Ε.ΠΕ. θα είναι πολλαπλά, επιγραμματικά αναφέρονται:

- Προσφορά οργανωμένων για βιομηχανική χρήση εκτάσεων με χαμηλό κόστος, στις οποίες θα μπορούν να εγκαθίστανται νέες επιχειρήσεις.
- Αποσυμφόρηση της ήδη κορεσμένης ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου.
- Αποσυμφόρηση της πόλης του Ηρακλείου.
- Μείωση της υποβάθμισης περιοχών στην ενδοχώρα του Νομού (τουριστικές περιοχές και περιοχές κατοικίας) όπου παρουσιάζονται ετερόκλητες χρήσεις γης, λόγω της ύπαρξης διάσπαρτων (κυρίως) μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Αποκέντρωση των συμβατικών δραστηριοτήτων που δεν είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση της βιομηχανικής βάσης, ιδίως στην πόλη του Ηρακλείου.

4.4.2 Η προβλεπόμενη δημιουργία του αερολιμένα Καστελλίου θα επιφέρει συνέργιες λόγω γειτνίασης

Η επικείμενη κατασκευή διεθνούς αεροδρομίου με έδρα το Καστέλλι, ήδη έχει δημιουργήσει το κατάλληλο έδαφος, προκειμένου να δημιουργηθούν στην περιοχή υποδομές που θα συμβάλουν στην επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και στην ευρύτερη ανάπτυξή της. Η δημιουργία του υποδοχέα στην περιοχή συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή, όπως και θα συνδράμει στην ομαλή ένταξη και εύρυθμη λειτουργία του αεροδρομίου.

Με την υλοποίηση του Βιοτεχνικού Πάρκου θα προκύψουν κατάλληλες εκτάσεις για την εγκατάσταση υποστηρικτικών προς το αεροδρόμιο επιχειρήσεων, αλλά και επιχειρήσεων

που θα δημιουργηθούν στη συνέχεια, λόγω του ότι, ένα τέτοιου μεγέθους έργο θα αποτελέσει ένα συνεχώς αναδυόμενο πόλο ανάπτυξης.

Η ύπαρξη οργανωμένων με τις κατάλληλες υποδομές και εύκολα προσβάσιμων από το υπάρχον οδικό δίκτυο εκτάσεων κρίνεται απαραίτητη για την περιοχή, ώστε η μετάβαση της από την υπάρχουσα κατάσταση σε έναν πόλο συγκέντρωσης δραστηριοτήτων να μη γίνει ανεξέλεγκτα προκαλώντας προβλήματα στους κατοίκους της περιοχής, αλλά και στις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Η δημιουργία του πάρκου θα συντελέσει στην κατεύθυνση μιας ομαλής και ελεγχόμενης ανάπτυξης της περιοχής και παράλληλα το ίδιο θα ωφεληθεί από το αεροδρόμιο ως μέσο σύνδεσης της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα. Τέλος, η ενίσχυση των ειδικών μεταφορικών υποδομών προς τις βασικές πύλες εισόδου - εξόδου της Περιφέρειας θα πρέπει να θεωρηθεί δεδομένη.

4.4.3 Δημιουργία ενός πόλου ανάπτυξης στην ενδοχώρα του Νομού

Η πλειονότητα της οικονομικής δραστηριότητας του Νομού, εκτός της πόλης του Ηρακλείου, εντοπίζεται κυρίως κατά μήκος του βόρειου οδικού άξονα, ενώ η ενδοχώρα του Νομού (αγροτική κυρίως) παρουσιάζει έντονα σημάδια υστέρησης σε ότι αφορά την παραγωγική και γενικότερα την οικονομική δραστηριότητα. Η υλοποίηση του επιχειρηματικού πάρκου στην ενδοχώρα του Νομού θα δώσει μια οικονομική ώθηση στην τοπική οικονομία οριοθετώντας το μελλοντικό χώρο εγκατάστασης παραγωγικών δραστηριοτήτων και δημιουργώντας έναν επιπλέον πόλο ανάπτυξης μεγάλης ελκυστικότητας. Η πλεονεκτική θέση του ως προς τα προβλεπόμενα αναπτυξιακά έργα (αεροδρόμιο, οδικά δίκτυα), η ύπαρξη διαθέσιμου εργατικού δυναμικού σε συνδυασμό με άλλες ενέργειες, όπως η δημιουργία υποδομών μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομιών, οι οποίες θα βοηθήσουν στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και στην αναβάθμιση των παραγωγικών διαδικασιών των επιχειρήσεων συμβάλουν στην κατεύθυνση αυτή.

Ένα σύνολο πλεονεκτημάτων που θα συνδράμουν στην ανάπτυξη της ενδοχώρας αφορούν

- Στην εισροή νέων επενδύσεων από τις επιχειρήσεις που πρόκειται να εγκατασταθούν ή μετεγκατασταθούν στην περιοχή.
- Στην τόνωση της απασχόλησης, λόγω των νέων θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν στην περιοχή τόσο από την επέκταση της δραστηριότητας των εγκαταστημένων επιχειρήσεων, όσο και από την προσέλκυση νέων. Δε θα πρέπει να αγνοηθούν οι θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν στο στάδιο υλοποίησης του έργου. Η τόνωση αυτή της απασχόλησης θα συνδράμει με τη σειρά της σε μια ομοιόμορφη δημογραφική χωρική κατανομή εντός του Νομού, μέσω της συγκράτησης του πληθυσμού της περιοχής.
- Στην κάλυψη βασικών αναγκών της, χωρίς την ανάγκη μεταφοράς του σημερινού εύρους και όγκου προϊόντων από το Ηράκλειο.
- Στην προώθηση νέων αναπτυξιακών έργων (οδικών αξόνων κλπ.).

όπως και σε μια επιλεκτική διεύρυνση της γεωγραφικής βάσης της βιομηχανίας - βιοτεχνίας σε περιφερειακή και ενδοπεριφερειακή κλίμακα, με την προώθηση ενός πολυκεντρικού προτύπου οργάνωσης της, με τα συνακόλουθα πλεονεκτήματα.

4.4.4 Δυνατότητα δημιουργίας ενός οργανωμένου κέντρου *logistics* και βελτίωσης της απόδοσης στην εφοδιαστική αλυσίδα

Η νησιωτική μορφή της Περιφέρειας Κρήτης δημιουργεί ένα συγκριτικό μειονέκτημα σε σχέση με τις ηπειρωτικές περιφέρειες της χώρας, που αφορά στην πρόσβαση στις εγχώριες αγορές και τις αγορές του εξωτερικού για την εξαγωγή – εισαγωγή των προϊόντων. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη διάσπαρτη χωροθέτηση επιχειρήσεων εντός της Περιφέρειας, αφενός τονίζει την ανάγκη της οργανωμένης επαναχωροθέτησής τους, και αφετέρου καθιστά επιτακτική τη δημιουργία ενός διαμετακομιστικού και αποθηκευτικού κέντρου, έτσι ώστε να επιτευχθεί αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους μέσω οργανωμένων δικτύων αποθήκευσης, μεταφορών και διακίνησης εμπορευμάτων αλλά και πρώτων υλών.

Η υλοποίηση του επιχειρηματικού πάρκου θα προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός κέντρου διανομής και αποθήκευσης προϊόντων (Περιβάλλον *Logistics*) και των ανάλογων λειτουργιών διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας [ii], λόγω:

- Της υλοποίησής του σε ένα χώρο ύπαρξης πολλών παραγωγικών μονάδων (που πρόκειται να εγκατασταθούν).
- Της γεωγραφικής θέσης του (προτεινόμενης) στην ενδοχώρα, κοντά στις περιοχές παραγωγής αγροτικών και παραδοσιακών προϊόντων.
- Της μικρής απόστασης από τις πύλες εισόδου και εξόδου του νησιού (λιμάνι και αεροδρόμιο Ηρακλείου).
- Της γειτνίασής του με το διεθνές αεροδρόμιο που πρόκειται να δημιουργηθεί στο Καστέλλι, προσφέροντας στο μέλλον τη δυνατότητα ανάπτυξης εμπορευματικών αερομεταφορών.
- Του χαμηλού κόστους των εκτάσεων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα δημιουργίας μεγάλου μεγέθους χώρων αποθήκευσης κ.ά.
- Της ύπαρξης των απαραίτητων σύγχρονων υποδομών.

Η δημιουργία ενός κέντρου αποθήκευσης και διανομής προϊόντων ή καλλίτερα ενός κέντρου υπηρεσιών εφοδιαστικής αλυσίδας (*logistic center*) θα προσδώσει πολλαπλά οφέλη στις επιχειρήσεις όλων των τομέων παραγωγής, ανεξάρτητα με τη δυνητική εγκατάστασή τους στο ΒΙΟ.ΠΑ. Η εφαρμογή των *Logistics* [iii] επιδιώκει να συντονίσει όλες τις προσπάθειες που γίνονται σε κάθε κρίκο της αλυσίδας εφοδιασμού, έτσι ώστε, η επιδιωκόμενη αύξηση της αξίας των αγαθών – υπηρεσιών σε ένα στάδιο, να μην προκαλεί μείωση της πρότυπης αξίας σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο. Η λειτουργία των *Logistics* αποτελεί μία σύνθεση με σκοπό τη βελτιστοποίηση των επί μέρους λειτουργιών, όπως διαχείρισης του εφοδιαστικού περιβάλλοντος, διοίκησης της μεταφορικής λειτουργίας, αποθήκευσης και ελέγχου των πρώτων υλών, διοίκησης της παραγωγής,

[ii] Η αλυσίδα εφοδιασμού (*supply chain*) είναι η ολοκληρωμένη διαδικασία που απαιτείται για την προμήθεια, παραγωγή και παράδοση προϊόντων και υπηρεσιών στους πελάτες. (προμηθευτές → κατασκευές – μεταποίηση → διανομείς → πωλητές → πελάτες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών)

[iii] Τα *Logistics*, αναπόσπαστο τμήμα του σύγχρονου εμπορίου, αποτελούν ένα σύνολο λειτουργιών διαχείρισης των πρώτων υλών, των εξαρτημάτων και των τελικών προϊόντων, ενός οργανισμού κατά τα στάδια απόκτησης, διακίνησης και αποθήκευσης τους, με σκοπό τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Η περιγραφή των λειτουργιών αυτών, αλλά και των πλεονεκτημάτων τους ξεφεύγει από τα πλαίσια του συγγραμματος αυτού και έτσι παρουσιάζεται συνοπτικά. (*Logistics*: επιστήμη της μεταφοράς ή προμήθειας)

προγραμματισμού και προβλέψεων, διανομής προϊόντων, εξυπηρέτησης των πελατών, διαχείρισης υποπροϊόντων και ακρήστων κ.ά. Οι λειτουργίες αυτές θα μπορέσουν να αναπτυχθούν μέσα στα πλαίσια των υποδομών και της οργάνωσης του ΒΙΟ.ΠΑ., είτε από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, είτε από επιχειρήσεις αυτού του σκοπού (κλάδος των *Third Party Logistics*), ή ακόμη και υπό τη διοίκηση του φορέα του ΒΙΟ.ΠΑ.

Στους σημαντικότερους επιμέρους στόχους – πλεονεκτήματα των λειτουργιών αυτών στα πλαίσια του ΒΙΟ.ΠΑ., που ως σύνολο στοχεύουν στη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, μπορούν να αναφερθούν (Ιστοσελίδες Περιοδικού *Logistics & Management*, Ελληνικής Εταιρείας *Logistics*):

- Χρήση του χρόνου ως ανταγωνιστικού εργαλείου, (δυνατότητα αποθήκευσης των προϊόντων εν αναμονή καλλίτερων ευκαιριών πώλησης).
- Δυνατότητα διαχείρισης αυξημένων ροών φορτίων, δηλαδή λειτουργία αποθηκευτικών χώρων ως ζωνών εξισορρόπησης ανάμεσα στις διαφορές που παρατηρούνται στη ζήτηση και στην παραγωγή. (Ενδεχόμενη αύξηση αποθεμάτων που μπορεί να οφείλεται είτε σε άνοδο της παραγωγής λόγω αυξημένης εποχιακής ζήτησης είτε λόγω απρόβλεπτης μείωσης της ζήτησης).
- Διανομή τύπου “*Hub & Spoke*” (κόμβος & ακτίνες): Αντί για απευθείας αποστολή προϊόντων, η διανομή πραγματοποιείται μέσα από ένα δίκτυο το οποίο δομείται από το βασικό κέντρο διανομής (ΒΙΟ.ΠΑ.) και τροφοδοτεί μια σειρά από μικρότερα περιφερειακά κέντρα διανομής.
- Δυνατότητα λειτουργίας του ΒΙΟ.ΠΑ. ως κέντρου συγκέντρωσης όλων των απαραίτητων εξαρτημάτων και υλικών που χρησιμοποιούνται σε μία γραμμή παραγωγής (συσκευασία, εμφιάλωση αγρό – διατροφικών προϊόντων), από πολλές διαφορετικές επιχειρήσεις διάσπαρτες γεωγραφικά εντός της Περιφέρειας, κάθε μια από τις οποίες εξειδικεύεται στην παραγωγή ενός ή περισσότερων εξαρτημάτων και υλικών.
- Δυνατότητα λειτουργίας του ΒΙΟ.ΠΑ. ως σταθμού μεταφόρτωσης (*cross docking*): Η συγκεκριμένη διαδικασία, που σε γενικές γραμμές αφορά σε κάθε διαδικασία που αποκλείει το στάδιο της αποθήκευσης των προϊόντων πριν την αποστολή τους στην αγορά, ελαχιστοποιεί τα κόστη που προκύπτουν από την ανάγκη διαχείρισης των προϊόντων εντός της αποθήκης και της διατήρησης των αποθεμάτων, ενώ συχνά δημιουργεί και κέρδος από την ενοποίηση των μεταφερόμενων φορτίων.
- Αποτελεσματικότερα μέσα προώθησης των αγαθών στην αγορά (δυνατότητα προώθησης προϊόντων μικρού μεγέθους επιχειρήσεων).
- Αποτελεσματικός προγραμματισμός αποθεμάτων.
- Σχεδιασμός, ανάπτυξη, παραγωγή και παράδοση προϊόντων χωρίς ελαττώματα.
- Μείωση του ολικού κόστους και αύξηση της ταχύτητας και αξιοπιστίας σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού.
- Καθιέρωση και συντήρηση τεχνολογικής υπεροχής.
- Ελαχιστοποίηση των κινδύνων που προέρχονται από το εξωτερικό εφοδιαστικό περιβάλλον.

- Βέλτιστη επιλογή εξοπλισμού καθώς και πληροφοριακών συστημάτων για την υποστήριξη των παραπάνω διαδικασιών.

4.4.5 Δημιουργία ενός εύφορου οικονομικά περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και προώθηση καινοτόμων μορφών επιχειρήσεων

Με τη συγκέντρωση επιχειρήσεων σε οργανωμένους χώρους υποδοχής δημιουργούνται πολλαπλασιαστικά οφέλη τα οποία οδηγούν σε οικονομίες συγκέντρωσης εκφραζόμενες μέσω διαφόρων πλεονεκτημάτων που δημιουργούνται από τη συγκέντρωση πολλών επιχειρήσεων σε μία περιοχή . Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να διακριθούν:

- Σε πλεονεκτήματα που δημιουργούνται από την επέκταση της παραγωγής μιας επιχείρησης σε μια καθορισμένη τοποθεσία (οικονομίες κλίμακας, π.χ. παροχή ετοιμών υποδομών σε μικρό κόστος, λόγω της διασποράς του κόστους σε πολλές επιχειρήσεις).
- Σε πλεονεκτήματα που προκαλούνται από την τοπική συγκέντρωση ομοειδών επιχειρήσεων (π.χ. συνεκμετάλλευση παραγωγικών μονάδων).
- Σε πλεονεκτήματα που δημιουργούνται από την τοπική συγκέντρωση επιχειρήσεων διαφορετικών κλάδων (π.χ. από κοινού χρήση αποθηκευτικών χώρων).

Ακόμη, οι επιχειρήσεις που θα εγκατασταθούν στο πάρκο θα αποκομίσουν οικονομικά οφέλη από τον Αναπτυξιακό Νόμο στον οποίο είναι αυξημένες οι ενισχύσεις (όπως φοροαπαλλαγές, επιχορηγήσεις) για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται ή μετεγκαθίστανται εντός των οργανωμένων υποδοχέων.

Στα πλαίσια του χαμηλού κόστους αλλά και των κινήτρων εγκατάστασης επιχειρήσεων εντός του οργανωμένου υποδοχέα, θα δοθεί η δυνατότητα εγκατάστασης ενός συνόλου καινοτόμων μορφών επιχειρήσεων, όπως των επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης [*iv*] (*spin off* και *spin out*). Η δημιουργία ενός ισχυρού συμπλέγματος έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας έντασης γνώσεως θα συμβάλει στην προώθηση καινοτόμων διεργασιών στην παραγωγική, διοικητική και γενικότερη επιχειρησιακή διαδικασία εταιρειών της περιοχής, με στόχο τόσο την προώθηση καινοτομιών που θα συνδράμουν στο σχεδιασμό, την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, όσο και την εμπορική εκμετάλλευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

[iv] Οι εταιρίες *spin – off* (επιχειρήσεις έντασης γνώσης ή τεχνοβλαστοί) είναι επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα επικεντρώνεται στην εφαρμογή καινοτόμων επιχειρηματικών σχεδίων καθώς και την εμπορική εκμετάλλευση γνώσεων που παράγονται σε ερευνητικά εργαστήρια, τεχνολογικούς φορείς καθώς και σε παραγωγικές μονάδες, από άτομα υψηλού επιπέδου τεχνικής και επιστημονικής εκπαίδευσης με τη συνδρομή εμπειρογνομόνων στην επιχειρηματική λειτουργία, παραγωγικών μονάδων και ιδιωτικών χρηματοδοτικών οργανισμών (Ιστοσελίδα Γραφείου Διαμεσολάβησης Παν. Ιωαννίνων).

4.4.6 Εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων [v]

Τα πλεονεκτήματα από τη λειτουργία της νέας Β.Ε.ΠΕ., όπως και συνολικά από τη χωροθέτηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε σύγχρονες και λειτουργικές βιομηχανικές και επιχειρηματικές περιοχές είναι δεδομένα σε ότι αφορά, τόσο στην άμβλυνση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και τη συνακόλουθη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων, όσο και στο ευρύτερο πλαίσιο μιας πράσινης – βιώσιμης ανάπτυξης που επιβάλλει η σύγχρονη οικονομία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να εξετασθούν στο ευρύτερο σύνολο της Περιφέρειας. Η δημιουργία και λειτουργία του ΒΙΟ.ΠΑ. στο Δήμο Καστελλίου θα συμβάλει:

- Στην απομάκρυνση επιχειρήσεων από την πόλη του Ηρακλείου, που θα ανακουφίσει την πόλη από σημαντικά προβλήματα όπως το κυκλοφοριακό και η ρύπανση.
- Στη δυνατότητα μετεγκατάστασης των διάσπαρτων επιχειρήσεων (κυρίως μεταποιητικών) από την ενδοχώρα του Νομού, στην οποία και λειτουργούν χωρίς τις κατάλληλες υποδομές, υποβιβάζοντάς τη ποιοτικά και περιβαλλοντικά.
- Σε μια οργανωμένη χωροταξική επιχειρηματική ανάπτυξη της περιοχής, αποτρέποντας φαινόμενα άναρχης εγκατάστασης επιχειρήσεων και παράλληλα θα καταστεί ευκολότερος ο έλεγχος των παραγωγικών μονάδων, όσο αφορά στην εναρμόνιση τους με την περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Στη μείωση μέρους του ενεργειακού προβλήματος της Κρήτης, μειώνοντας τα ενεργειακά κόστη μεταφοράς προϊόντων (π.χ. μέσω μαζικών και σύγχρονων μεταφορών) και γενικότερα στη δημιουργία μιας πιο φιλικής προς το περιβάλλον εφοδιαστικής αλυσίδας μέσω σύγχρονων υποδομών και τεχνολογιών της Β.Ε.ΠΕ.
- Στη δυνατότητα εκμετάλλευσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.)
 - ❖ Μέσω μιας ενδεχόμενης δημιουργίας μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός του πάρκου (χαμηλά κόστη γης, κατάλληλες υποδομές) από Α.Π.Ε.
 - ❖ Μέσω της χωρικής συγκέντρωσης αρκετών μονάδων παραγωγής (εντός του πάρκου), θα καταστεί οικονομικά και τεχνικά εφικτή η παροχή τους, από τις υπάρχουσες μονάδες παραγωγής ενέργειας που χρησιμοποιούν Α.Π.Ε. (αιολικά πάρκα).

4.5 Εν Δυνάμει Πελάτες του Βιοτεχνικού Πάρκου – Ζήτηση

Τα πλεονεκτήματα του οργανωμένου υποδοχέα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο εδάφιο θα αποτελέσουν σημαντικό μέρος των κινήτρων για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στο πάρκο.

[v] Θα πρέπει να διευκρινιστεί, ότι στην ενότητα αυτή δεν επιχειρείται μια ολοκληρωμένη αναφορά των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά μια στοιχειώδης αναφορά στα σημαντικότερα περιβαλλοντολογικά πλεονεκτήματα από τη δημιουργία και λειτουργία του ΒΙΟ.ΠΑ. Καστελλίου.

Η οικονομική και περιβαλλοντική κρίση της εποχής οδηγεί σύμφωνα με τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς στην υιοθέτηση νέων μοντέλων ανάπτυξης. Το μοντέλο που φαίνεται να κυριαρχεί, συνδυάζοντας την οικονομική με την περιβαλλοντική συνιστώσα, είναι η πράσινη ανάπτυξη. Όπως αναφέρει ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Ο.Ο.Σ.Α.), η ύφεση αποτελεί ισχυρό κίνητρο για να βελτιωθεί η αποδοτικότητα στη χρήση της ενέργειας και των πρώτων υλών και προπαντός για να αναπτυχθούν καινούργιες πράσινες βιομηχανίες και επιχειρήσεις, που θα βοηθήσουν εξίσου την οικονομία και το περιβάλλον. Σύμφωνα με σχετική ταξινόμηση του Ο.Ο.Σ.Α. το 2004 η πράσινη ανάπτυξη στηρίζεται, εκτός των άλλων, και στις ακόλουθες επιχειρηματικές κατηγορίες:

- Την παραδοσιακή οικολογική βιομηχανία (διαχείριση αποβλήτων, κ.ά.).
- Την ανάπτυξη νέων καθαρών τεχνολογιών και προϊόντων για παραδοσιακές δράσεις.
- Άλλες θετικές – ευεργετικές για το περιβάλλον δράσεις (εξοικονόμηση ενέργειας, κ.ά.).

Στην κατεύθυνση αυτή, μπορεί να συμβάλει και να εναρμονιστεί απόλυτα ο οργανωμένος υποδοχέας δραστηριοτήτων μέσω μερικών εκ των πλεονεκτημάτων που αναφέρθηκαν προηγούμενα.

Η προβλεπόμενη ζήτηση των εκτάσεων του πάρκου αναμένεται να είναι υψηλή. Το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται στην έλλειψη διαθέσιμης επαγγελματικής στέγης (κυρίως στο μεταποιητικό τομέα) στο Νομό σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα που θα προσφέρει το πάρκο σε χαμηλά κόστη. Όσο αφορά το είδος των επιχειρήσεων που προβλέπεται να εγκατασταθούν στο Βιοτεχνικό Πάρκο εξ ορισμού ο ευρύς κλάδος της μεταποίησης κατέχει τα πρωτεία. Πιο συγκεκριμένα σε μια φθίνουσα ταξινόμηση μπορούν να αναφερθούν επιμέρους κλάδοι αυτής:

- Επιχειρήσεις του αγρό-διατροφικού τομέα, είτε αφορούν την πρωτογενή, είτε την δευτερογενή μεταποίηση αγροτικών προϊόντων (γαλακτοκομεία, οινοποιεία, ελαιουργεία, συσκευαστήρια οπωροκηπευτικών κ.ά.).
- Βιοτεχνικές μονάδες (οικοτεχνίας, χειροτεχνίας, ειδών παραδοσιακής τέχνης κλπ.)
- Επιχειρήσεις επεξεργασίας πέτρας σε εξειδικευμένες μορφές, επεξεργασίας χρώματος για τη δημιουργία πυλού ως πρώτη ύλη για τα αγγειοπλαστεία.
- Καινοτόμες μορφές επιχειρήσεων και επιχειρήσεις εντάσεως γνώσης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δυνητική λειτουργία ενός *logistic center* εντός των ορίων του πάρκου θα προωθήσει την προσέλκυση – δημιουργία μεταφορικών και συναφών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών. Τέλος, όσο αφορά τις εμπορικές επιχειρήσεις μπορούν να συμπεριληφθούν αυτές της εμπορίας βοηθητικών για τη γεωργία και τη μεταποίηση προϊόντων (εμπορία φυτοφαρμάκων, γεωργικών μηχανημάτων κ.ά.).

Από την άποψη της χωρικής προέλευσης αλλά και του μεγέθους των επιχειρήσεων, θα πρέπει αρχικά να αναφερθεί ότι το έργο προσβλέπει εντός των ορίων του Νομού. Στα πλαίσια του Νομού τις πρώτες θέσεις κατέχει ο Δήμος Ηρακλείου, όπως και οι όμοροι Δήμοι της προβλεπόμενης θέσης του έργου. Ο κύριος όγκος των επιχειρήσεων του Δήμου Ηρακλείου που προβλέπεται να μετεγκατασταθούν εντός του πάρκου, πιθανολογείται ότι

θα είναι επιχειρήσεις μικρού μεγέθους της ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου, της ΒΙ.ΖΩ. στη Φοινικιά αλλά και αυτές που χωροθετούνται άναρχα εντός του αστικού ιστού. Στην ενδοχώρα και το νότιο τμήμα του Νομού πιο πιθανή είναι η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων γειτονικών περιοχών αλλά και περιοχών όπου δεν παρατηρούνται συγκεντρώσεις αυτών. Όσο αφορά στην προσέλκυση νέων επιχειρήσεων, η εμβέλεια προσέλκυσης αυτών μελλοντικά αυξάνεται, ακόμη και εκτός των ορίων του Νομού με τα προβλεπόμενα αναπτυξιακά έργα πλησίον του πάρκου (αεροδρόμιο, οδικά δίκτυα).

5 ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ

Η ισχύουσα νομοθεσία που καθορίζει τις προϋποθέσεις του φορέα κατασκευής και διαχείρισης Β.Ε.ΠΕ. πλαισιώνεται από το Ν. 2545/1997 (βλέπε υποενότητα 1.2.2.3) και η νομοθεσία που προβλέπεται να αντικαταστήσει την υπάρχουσα καθορίζεται από το Σχέδιο Νόμου περί “Ανάπτυξης Επιχειρηματικών Πάρκων” (βλέπε υποενότητα 1.2.3.4). Η ανάπτυξη Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) από Φορείς Β.Ε.ΠΕ. ή Επιχειρηματικών Πάρκων (Ε.Π.) από Εταιρίες Ανάπτυξης Επιχειρηματικών Πάρκων (Ε.Α.Ε.Π.) μετά την εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου, έχουν την ίδια βάση. Ο φορέας Β.Ε.ΠΕ. ή η Ε.Α.Ε.Π. πρέπει να έχει απαραίτητα τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας (Α.Ε.). Η διαφορά των δύο έγκειται στο ότι, στην Α.Ε. που θα αποτελέσει Ε.Α.Ε.Π. πέραν των Νομικών Προσώπων Δημόσιου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού (Ν.Π.Ι.Δ.) Δικαίου που μπορούν να συστήσουν την Α.Ε. του Φορέα Β.Ε.ΠΕ., μπορούν να συμμετέχουν δημοτικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί, Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού ή κοινοπραξίες αυτών.

Σε κάθε σενάριο που ακολουθεί, περιλαμβάνεται η μετατροπή της υπάρχουσας δημοτικής επιχείρησης "Αναπτυξιακή Δήμου Καστελλίου" σε μια Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α. η οποία θα έχει υποστηρικτική δράση προς τον φορέα που τελικώς θα δημιουργηθεί, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της (βλέπε πίνακα 3 παραρτήματος). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πληροφόρηση των επιχειρήσεων προς χωροθέτηση στο πάρκο, για τα πλεονεκτήματα εγκατάστασης σε αυτό.

Ο Δήμος Καστελλίου, από τον Δεκέμβριο του 2001 συνέστησε την "Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης & Τεχνικών Έργων Καστελλίου (Δ.Ε.Α.Τ.Ε.Κ)" με διακριτικό τίτλο "Αναπτυξιακή Δήμου Καστελλίου", η οποία και ενεργοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2003. Πρόκειται για μια αμιγή δημοτική επιχείρηση που δραστηριοποιείται κύρια στο Νομό Ηρακλείου με έδρα το Καστέλλι Πεδιάδας ενώ διέπεται από τις διατάξεις των Άρθρων 277 μέχρι 284 του Π.Δ. 410/1995 (Δ.Κ.Κ.). Η μέχρι σήμερα πορεία της επιχείρησης είναι ενθαρρυντική, αποφασίζει για ενέργειες που βοηθούν στην ανάπτυξη, υποστήριξη και υλοποίηση έργων και εργασιών του Δήμου (στους τομείς περιβάλλοντος και τεχνικών έργων) και των νομικών προσώπων του. Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για μια επιχείρηση που δεν παρουσιάζει χρέη (Ιστοσελίδα Δήμου Καστελλίου).

Σύμφωνα με το Άρθρο 269 του Ν. 3463/2006 περί “Κύρωσης του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων” και τις παρατάσεις των προθεσμιών που έχουν δοθεί οι υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν σύμφωνα με το Άρθρο 277 του Π.Δ. 410/1995 (όπως η Αναπτυξιακή Δήμου Καστελλίου) δύναται, έως τις 31/12/2009 [i] και υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του Άρθρου 263 (δεν αφορούν σε αυτή την περίπτωση), να μετατραπούν ως προς τους εμπορικούς ή βιομηχανικούς σκοπούς που επιδιώκουν, χωρίς στάδιο εκκαθάρισης, σε ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α., με ανάλογη εφαρμογή των ρυθμίσεων της παραγράφου 2 του Άρθρου 67 του Ν. 2190/1920. Η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων ή στοιχείων ενεργητικού και παθητικού στη νέα εταιρεία, καθώς και κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά τη σύσταση αυτής απολαύει των απαλλαγών που προβλέπει ο Ν. 2166/1993.

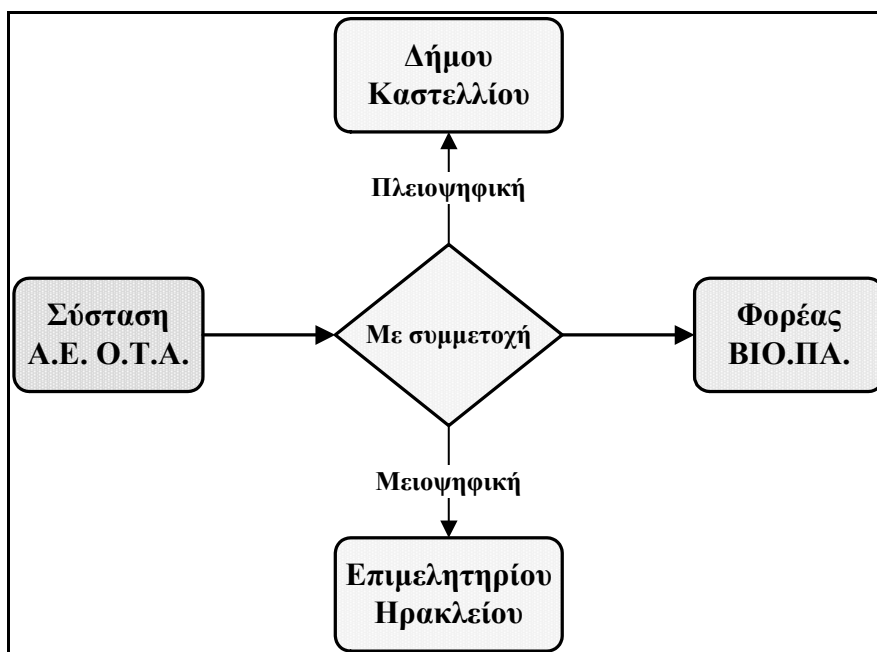
[i] Παράταση στην υπόθεση της μετατροπής των δημοτικών επιχειρήσεων σε Ανώνυμες Εταιρίες έχει δοθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών, με την κατάθεση στη Βουλή του Σχεδίου Νόμου «Αναδιοργάνωση της δημοτικής αστυνομίας και ρυθμίσεις λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών». για τις Δημοτικές Επιχειρήσεις μέχρι τις 31/12/2009.

Ακολουθούν τα σενάρια σύστασης φορέα του ΒΙΟ.ΠΑ. Καστελλίου, όπως και Ε.Α.Ε.Π. του Ε.Π. Καστελλίου για την περίπτωση που το Σχέδιο Νόμου εφαρμοστεί πριν την υλοποίηση του έργου. Στα σενάρια περιλαμβάνεται το Επιμελητήριο Ηρακλείου και ο Δήμος Καστελλίου. Μια συνοπτική επισκόπηση των οργανισμών αυτών περιλαμβάνεται στο παράρτημα της εργασίας (βλέπε Πίνακας 4 παραρτήματος). Η νομοθεσία που πλαισιώνει τη δόμηση των σεναρίων στηρίζεται κατά κύριο λόγο στις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας και σε μεγάλο βαθμό στο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα που αφορά στις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ν. 3463/2006, ΦΕΚ Α΄ 114).

5.1 1^ο Σενάριο

Η πρώτη εκδοχή δημιουργίας του φορέα ΒΙΟ.ΠΑ. περιλαμβάνει τη σύσταση μιας Ανώνυμης Εταιρίας Ο.Τ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας θα συμμετέχει πλειοψηφικά ο Δήμος Καστελλίου και μειοψηφικά το Επιμελητήριο Ηρακλείου.

Σχήμα 5-1: Σχηματική απεικόνιση 1^{ου} σεναρίου

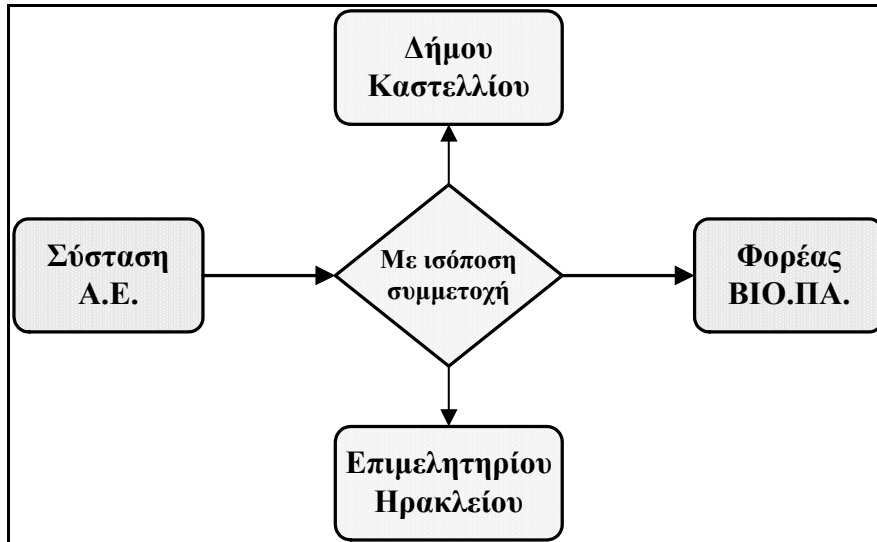
Οι εταιρίες της μορφής αυτής (Α.Ε. Ο.Τ.Α.) λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και τις ειδικότερες ρυθμίσεις του Άρθρου 265 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Ν. 3463/2006, Άρθρο 265 παράγραφος 1).

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Άρθρου 253 του ίδιου Νόμου, η σύσταση ή συμμετοχή σε επιχείρηση Ο.Τ.Α., γίνεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Η απόφαση περιλαμβάνει αναγκαία την επωνυμία, την κατηγορία, το σκοπό, τη διάρκεια, την έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, τη διοίκηση, τους πόρους, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο απαραίτητο, κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, που εισφέρονται από τον Δήμο στην επιχείρηση Ο.Τ.Α. ενεργείται από την επιτροπή του Άρθρου 9 του Ν. 2190/1920, όπως ισχύει κάθε φορά.

5.2 2^ο Σενάριο

Η δεύτερη εκδοχή δημιουργίας φορέα του ΒΙΟ.ΠΑ. περιλαμβάνει τη σύσταση μιας Ανώνυμης Εταιρίας στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας θα συμμετέχουν από κοινού και ισόποσα ο Δήμος Καστελλίου και το Επιμελητήριο Ηρακλείου.

Σχήμα 5-2: Σχηματική απεικόνιση του 2^{ου} σεναρίου

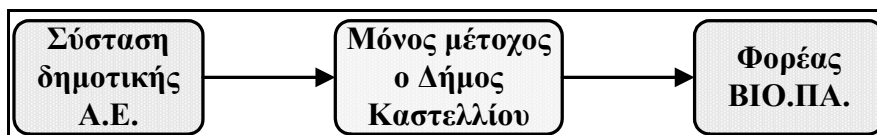

Ο Δήμος επιτρέπεται να συμμετέχει σε οποιαδήποτε Ανώνυμη Εταιρεία, με απόφαση του οικείου συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του (Ν. 3463/2006, Άρθρο 265 παράγραφος 2). Οι επιχειρήσεις της μορφής αυτής λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας που κατά κύριο λόγο καλύπτονται από το Ν. 2190/1920 όπως ισχύει σήμερα.

5.3 3^ο Σενάριο

Το τρίτο σενάριο περιλαμβάνει τη σύσταση δημοτικής Ανώνυμης Εταιρείας (μονομετοχικής), από το Δήμο Καστελλίου, η οποία θα αποτελέσει το φορέα του ΒΙΟ.ΠΑ.

Σχήμα 5-3: Σχηματική απεικόνιση 3^{ου} σεναρίου

Οι δημοτικές ανώνυμες εταιρίες έχουν ως αποκλειστικό σκοπό:

- Την αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας.
- και
- Την εκμετάλλευση κοινοχρήστων χώρων.

Η σύσταση δημοτικής Ανώνυμης Εταιρείας, με σκοπό την αξιοποίηση της δημοτικής ακίνητης περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινοχρήστων χώρων, είναι δυνατή μόνον από ένα Δήμο, ο οποίος και εισφέρει το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Άρθρου 253 του Ν. 3463/2006, η σύσταση γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Στην απόφαση αυτή καθορίζονται απαραίτητα η επωνυμία, η κατηγορία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, η διοίκηση, οι πόροι καθώς και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο κατά την κρίση του δημοτικού συμβουλίου.

Οι εταιρείες αυτές διέπονται από τους κανόνες που αφορούν τις κοινές Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α. [ii]. Πρέπει να σημειωθεί επίσης, ότι στην εταιρεία αυτής της μορφής είναι δυνατή η συμμετοχή του δημοσίου ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων [iii], με εφαρμογή στην περίπτωση αυτή των διατάξεων για τις κοινές Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α. Στην περίπτωση αυτή η μονομετοχική δημοτική επιχείρηση μετατρέπεται αυτόματα σε κοινή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. (Ν. 3463/2006, Άρθρο 266).

5.4 Συγκεντρωτική Αναφορά Προβλεπόμενων Αρμοδιοτήτων και Παρεχόμενων Υπηρεσιών του Φορέα του Βιοτεχνικού Πάρκου

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμη μια συγκεντρωτική αναφορά στις αρμοδιότητες του φορέα ΒΙΟ.ΠΑ. αλλά και στις προβλεπόμενες παρεχόμενες υπηρεσίες στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν. 2545/1997), έτσι ώστε, αφενός να καταστεί πιο κατανοητός ο ρόλος του και αφετέρου να διευκολυνθεί η διαδικασία αξιολόγησης των σεναρίων που θα ακολουθήσει.

Στις Αρμοδιότητες του φορέα ΒΙΟ.ΠΑ. περιλαμβάνονται:

Για την κατασκευή του έργου:

Α' φάση:

- Η διαχείριση της χρηματοδότησης ή συγχρηματοδότησης του έργου.
- Η ανάθεση και παρακολούθηση της εκπόνησης των αναγκαίων μελετών.

Β' φάση:

- Η έναρξη εργασιών – κατασκευή του έργου.
- Η σύνταξη κανονισμού λειτουργίας.
- Ο καθορισμός των προδιαγραφών λειτουργίας βιομηχανικών οικοπέδων και κτιρίων.

Για τη λειτουργία του ΒΙΟ.ΠΑ.:

- Η αξιολόγηση των υπό εγκατάσταση επιχειρήσεων.
- Η ακριβής χωροθέτηση των επενδύσεων.

[ii] Όπως αυτοί αναφέρονται στο Άρθρο 265 του Ν. 3463/2006.

[iii] Από εκείνα που ορίζονται στο Άρθρο 252 της παραγράφου 3α του Ν. 3463/2006.

- Η συντήρηση και τεχνική υποστήριξη.
- Η βιωσιμότητα του ΒΙΟ.ΠΑ.

Στις Προβλεπόμενες Παρεχόμενες Υπηρεσίες του φορέα ΒΙΟ.ΠΑ περιλαμβάνονται:

Παροχή υπηρεσιών προς τις εγκαθιστάμενες επιχειρήσεις

- Υπηρεσίες στήριξης των επιχειρήσεων.
- Τεχνικές υπηρεσίες, όπως:
 - ❖ Πώλησης οικοπέδων.
 - ❖ Πώλησης ή ενοικίασης βιοτεχνικών κτιρίων.
 - ❖ Συντήρησης και επέκτασης έργων υποδομής.
 - ❖ Καθαριότητας.
 - ❖ Καταγραφής, επιμερισμού και είσπραξης κοινοχρήστων.

Σε μια δεύτερη φάση και συγκεκριμένα ύστερα από την εγκατάσταση ικανού αριθμού επιχειρήσεων[iv]

- Υπηρεσίες *marketing* και προώθησης προϊόντων (οργάνωση εκθέσεων κλπ.).
- Υπηρεσίες πληροφόρησης (πληροφορίες σχετικά με τους κλάδους, στους οποίους δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, σχετικά έντυπα, κλπ.).
- Ειδικότερες υπηρεσίες σχετικά με την ένταξη των επιχειρήσεων στα βιομηχανικά “δίκτυα”. Συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα σύνολο δράσεων και ενεργειών που εντάσσουν τις υπηρεσίες *marketing*, οργάνωσης επιχειρήσεων και πληροφόρησης στα πλαίσια των στόχων της “δικτύωσης”.

[iv] Οι παρεχόμενες υπηρεσίες που αναφέρονται σε αυτό το στάδιο δεν προβλέπονται νομικά, αλλά είναι ενδεικτικές για τη λειτουργία του φορέα σε ένα επόμενο στάδιο.

6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΦΟΡΕΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ

6.1 Μέθοδος Αξιολόγησης

Σκοπός της αξιολόγησης είναι να βοηθήσει στη λήψη αποφάσεων και στη στήριξή τους, μεταξύ πολλαπλών επιλογών - δυνατοτήτων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση κρίνεται σκόπιμη η επιλογή ενός εκ των τριών σεναρίων που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο και αφορούν στη δημιουργία μιας Ανώνυμης Εταιρίας, η οποία και θα αποτελέσει το φορέα υλοποίησης και λειτουργίας του ΒΙΟ.ΠΑ. Καστελλίου. Η αδυναμία ποσοτικής διαφοροποίησης του συνόλου των πληροφοριών περιορίζει σημαντικά τον αριθμό των διαθέσιμων μεθόδων αξιολόγησης.

Η μέθοδος που επιλέγεται είναι η *S.W.O.T. analysis* (*Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats* - Δυνατά Σημεία, Αδύναμα Σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές). Η μέθοδος αυτή αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά “εργαλεία” ποιοτικής αξιολόγησης σεναρίων στα πλαίσια του σχεδιασμού παρέχοντας ένα πλαίσιο δράσης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η ανάλυση *S.W.O.T.* είναι μία γενική τεχνική σχεδιασμού και οργάνωσης ενός συνεκτικού πλαισίου λήψης αποφάσεων, που μπορεί να αφορά σε ένα θεσμό, μια επιχείρηση, μια γεωγραφική περιοχή κτλ. Η τεχνική έχει σχετικά μακρά ιστορία, η σύλληψη και εφαρμογή της ξεκίνησε πριν από πενήντα περίπου χρόνια στον επιχειρηματικό χώρο, ενώ η χρήση της παραμένει ευρεία, ιδιαίτερα στον τομέα του στρατηγικού επιχειρηματικού σχεδιασμού.

Στις περιπτώσεις εφαρμογής της ανάλυσης στον επιχειρηματικό σχεδιασμό, βασικός στόχος είναι η ολοκληρωμένη διερεύνηση των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών μιας επιχείρησης που προκύπτουν από τους εσωτερικούς πόρους που αυτή κατέχει (π.χ. ικανότητες προσωπικού και στελεχών, ιδιότητες και χαρακτηριστικά της επιχείρησης, τεχνογνωσία, χρηματοοικονομική υγεία κλπ.), σε συνδυασμό με την ολοκληρωμένη διερεύνηση των εξωτερικών ευκαιριών και απειλών που αποτελούν μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος (π.χ. είσοδος νέων ανταγωνιστών, ρυθμίσεις στο νομικό περιβάλλον, δημιουργία ή και εμφάνιση νέων αγορών, κλπ.).

Τα στοιχεία αυτά του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος αποτελούν την είσοδο στον Πίνακα *S.W.O.T.*, η δομή του οποίου είναι η ακόλουθη.

Πίνακας 6-1: Πίνακας *S.W.O.T.*

Εσωτερικό Περιβάλλον ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ ↓	Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
Εξωτερικό Περιβάλλον		
Ευκαιρίες	Η αξιοποίηση των Πλεονεκτημάτων στα πλαίσια των Ευκαιριών του Εξωτερικού Περιβάλλοντος	Η αντιμετώπιση των Αδυναμιών, ώστε να αξιοποιηθούν οι Ευκαιρίες του Εξωτερικού Περιβάλλοντος
Απειλές	Η αξιοποίηση των Πλεονεκτημάτων για την ελαχιστοποίηση της επίδρασης των απειλών από το Εξωτερικό Περιβάλλον	Η αντιμετώπιση των Αδυναμιών, έτσι ώστε η Επιχείρηση να μην είναι ευάλωτη στις Απειλές του Εξωτερικού Περιβάλλοντος

Πηγή: Γιαουτζή Μ. και Α. Στρατηγέα, 2005

Η διάκριση εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος είναι κρίσιμη και χαρακτηρίζει την ανάλυση *S.W.O.T.* στο σύνολό της.

Παρακάτω παρουσιάζεται σχηματικά η απεικόνιση της ανάλυσης *S.W.O.T.* για την περίπτωση της συγκεκριμένης αξιολόγησης.

Σχήμα 6-1: Σχηματική απεικόνιση της ανάλυσης *S.W.O.T.* για τον επιχειρηματικό σχεδιασμό

6.2 Αξιολόγηση των Σεναρίων με τη Μέθοδο *S.W.O.T.*

Πίνακας 6-2: Αξιολόγηση 1^{ου} σεναρίου

Δημιουργία Α.Ε. Ο.Τ.Α.	
Εσωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Δυνατά Σημεία – <i>Strengths</i>	Αδύναμα Σημεία – <i>Weaknesses</i>
<ul style="list-style-type: none"> ↑ Ύπαρξη πλειοψηφικού μετόχου (Ε.Β.Ε.Η.) με συνέπεια τον αποκλεισμό της πιθανότητας αδυναμίας λήψης αποφάσεων. ↑ Υψηλές οικονομικές δυνατότητες των μετόχων (κεφάλαια, πιστοληπτική ικανότητα). ↑ Δυνατότητα, μέσω του Ε.Β.Ε.Η. προώθησης – διαφήμισης των παρεχόμενων προϊόντων (οικοπέδων) και υπηρεσιών σε μια ευρύτερη αγορά. ↑ Αυξημένη δυνατότητα αξιολόγησης των υπό εγκατάσταση επιχειρήσεων μέσω του Ε.Β.Ε.Η. ↑ Εμπειρία μετόχων σε παρόμοιες δράσεις (συμμετοχή του Ε.Β.Ε.Η. στο ΒΙΟ.ΠΑ. Ανώπολης). ↑ Η πλειοψηφία των υπηρεσιών που θα παρέχει η επιχείρηση αποτελούν τμήματα του θεσμικού ρόλου του Ε.Β.Ε.Η. ↑ Δημιουργία μιας επιχείρησης με το κύρος και την ταυτότητα ενός οργανισμού όπως το Ε.Β.Ε.Η. ↑ Υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μόνιμων κατοίκων στην επιχείρηση. 	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Αυξημένο κόστος δημιουργίας της επιχείρησης. ↓ Χρονοβόρες διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού (απαιτούμενη η έγκριση πολλών κρατικών φορέων). ↓ Περιορισμοί στην επιχορήγηση της επιχείρησης από τον πλειοψηφικό μέτοχο (Δήμο), είναι εφικτή μόνο ύστερα από ειδική νομοθετική ρύθμιση για το σκοπό αυτό.
Εξωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Ευκαιρίες – <i>Opportunities</i>	Απειλές – <i>Threats</i>
<ul style="list-style-type: none"> ↑ Προβλεπόμενη δημιουργία αναπτυξιακών έργων, πλησίον της περιοχής του ΒΙΟ.ΠΑ. και κατά συνέπεια αύξηση της ζήτησης των προς πώληση προϊόντων και υπηρεσιών. ↑ Εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου για τα Ε.Π. πριν την υλοποίηση του έργου. ↑ Αυξημένες ανάγκες επαγγελματικής στέγης του Νομού. ↑ Κίνητρα αναπτυξιακού Νόμου για εγκατάσταση επιχειρήσεων σε οργανωμένους υποδοχείς και επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. Μετεγκατάσταση 2009). 	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Ένταση του ανταγωνισμού σε νομαρχιακό αλλά και περιφερικό επίπεδο (άλλα ΒΙΟ.ΠΑ.). ↓ Μη αποδοχή του έργου από τους κατοίκους της περιοχής, των οποίων αιρετός εκπρόσωπος (Δήμος) θα είναι και ο πλειοψηφικός μέτοχος της επιχείρησης.

Πίνακας 6-3: Αξιολόγηση 2^{ου} σεναρίου

Δημιουργία Α.Ε.	
Εσωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Δυνατά Σημεία – <i>Strengths</i>	Αδύναμα Σημεία – <i>Weaknesses</i>
<ul style="list-style-type: none"> ↑ Ευρύ νομικό πλαίσιο δράσης αυτής της μορφή της επιχείρησης. ↑ Υψηλή οικονομική δυνατότητα των μετόχων (κεφάλαια, πιστοληπτική ικανότητα). ↑ Δυνατότητα, μέσω του Ε.Β.Ε.Η. προώθησης – διαφήμισης των παρεχόμενων προϊόντων (οικοπέδων) και υπηρεσιών σε μια ευρύτερη αγορά. ↑ Αυξημένη δυνατότητα αξιολόγησης των υπό εγκατάσταση επιχειρήσεων μέσω του Ε.Β.Ε.Η. ↑ Εμπειρία μετόχων σε παρόμοιες δράσεις (συμμετοχή του Ε.Β.Ε.Η. στο ΒΙΟ.ΠΑ. Ανώπολης). ↑ Η πλειοψηφία των υπηρεσιών που θα παρέχει η επιχείρηση αποτελούν τμήματα του θεσμικού ρόλου του Ε.Β.Ε.Η. ↑ Δημιουργία μιας επιχείρησης με το κύρος και την ταυτότητα ενός οργανισμού όπως το Ε.Β.Ε.Η. ↑ Υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μόνιμων κατοίκων στην επιχείρηση. 	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Πιθανότητα αδυναμίας λήψης αποφάσεων, λόγω διαφωνιών των εταίρων που συμμετέχουν ισόποσα στην επιχείρηση. ↓ Αυξημένο κόστος δημιουργίας της επιχείρησης.
Εξωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Ευκαιρίες – <i>Opportunities</i>	Απειλές – <i>Threats</i>
<ul style="list-style-type: none"> ↑ Προβλεπόμενη δημιουργία αναπτυξιακών έργων, πλησίον της περιοχής του ΒΙΟ.ΠΑ. και κατά συνέπεια αύξηση της τιμής των προς πώληση προϊόντων και υπηρεσιών. ↑ Εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου για τα Ε.Π. πριν την υλοποίηση του έργου. ↑ Αυξημένες ανάγκες επαγγελματικής στέγης του Νομού. ↑ Κίνητρα αναπτυξιακού Νόμου για εγκατάσταση επιχειρήσεων σε οργανωμένους υποδοχείς και επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. Μετεγκατάσταση 2009). 	<ul style="list-style-type: none"> ↓ Ένταση του ανταγωνισμού σε νομαρχιακό αλλά και περιφερικό επίπεδο (άλλα ΒΙΟ.ΠΑ.). ↓ Μη αποδοχή του έργου από τους κατοίκους της περιοχής, των οποίων αιρετός εκπρόσωπος (Δήμος) θα είναι και ο κατά το ήμισυ μέτοχος της επιχείρησης.

Πίνακας 6-4: Αξιολόγηση 3^{ου} σεναρίου

Δημιουργία Δημοτικής Α.Ε. (μονομετοχική)	
Εσωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Δυνατά Σημεία – <i>Strengths</i>	Αδύναμα Σημεία – <i>Weaknesses</i>
<p>↑ Δυνατότητα συμμετοχής του δημοσίου ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων, μετά την ίδρυση της και αυτόματη μετατροπή της σε Α.Ε. Ο.Τ.Α.</p> <p>↑ Μονομετοχική (μη ύπαρξη αδυναμίας λήψης αποφάσεων).</p> <p>↑ Χαμηλό κόστος δημιουργίας της επιχείρησης.</p> <p>↑ Υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μόνιμων κατοίκων στην επιχείρηση.</p>	<p>↓ Χαμηλές οικονομικές δυνατότητες μετόχου.</p> <p>↓ Ύπαρξη προγράμματος δράσης από τη στιγμή της δημιουργίας της (στο καταστατικό της), στο οποίο καθορίζονται στοιχεία, όπως οι σκοποί χρησιμοποίησης της χρηματοδότησης, που στη συνέχεια πιθανώς να συνέφερε την επιχείρηση να τροποποιηθούν.</p> <p>↓ Τα οριζόμενα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 1:3 του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου κατά συνέπεια το μεγαλύτερο τμήμα της διοίκησης δεν επιλέγεται αποκλειστικά με κριτήρια που συντελούν στην επιτυχία της επιχείρησης.</p>
Εξωτερικό Περιβάλλον της Επιχείρησης	
Ευκαιρίες – <i>Opportunities</i>	Απειλές – <i>Threats</i>
<p>↑ Προβλεπόμενη δημιουργία αναπτυξιακών έργων, πλησίον της περιοχής του ΒΙΟ.ΠΑ. και κατά συνέπεια αύξηση της τιμής των προς πώληση προϊόντων και υπηρεσιών.</p> <p>↑ Αυξημένες ανάγκες επαγγελματικής στέγης του Νομού.</p> <p>↑ Εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου για τα Ε.Π. πριν την υλοποίηση του έργου.</p> <p>↑ Κίνητρα αναπτυξιακού Νόμου για εγκατάσταση επιχειρήσεων σε οργανωμένους υποδοχείς και επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. “Μετεγκατάσταση 2009”).</p>	<p>↓ Ένταση του ανταγωνισμού σε νομαρχιακό αλλά και περιφερικό επίπεδο (άλλα ΒΙΟ.ΠΑ.).</p> <p>↓ Εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου για τα Ε.Π. πριν την υλοποίηση του έργου.</p> <p>↓ Μη αποδοχή του έργου από τους κατοίκους της περιοχής, των οποίων αιρετός εκπρόσωπος (Δήμος) θα είναι και ο μόνος μέτοχος της επιχείρησης.</p>

6.3 Βαθμολόγηση της Επίδοσης των Σεναρίων

Πίνακας 6-5: Πίνακας αξιολόγησης σεναρίων

Κριτήρια		Σενάρια		
		1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο
Οικονομικά	Οικονομικές δυνατότητες μετόχων (κεφάλαια, πιστοληπτική ικανότητα).	Π.Κ.	Π.Κ.	Μ
	Κόστος δημιουργίας της επιχείρησης.	Κ	Μ	Π.Κ.
	Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
	Ευρύτητα φάσματος ‘‘αγοράς’’ πελατών - επιχειρήσεων στην οποία έχει πρόσβαση η επιχείρηση.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
Διοίκησης	Εμπειρία σε παρόμοιες δράσεις.	Π.Κ.	Π.Κ.	Μ
	Πιθανότητα αδυναμίας λήψης αποφάσεων.	Π.Κ.	Κ	Π.Κ.
	Δυνατότητες αξιολόγησης πελατών – επιχειρήσεων.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
	Δυνατότητες προβολής – διαφήμισης παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
	Ποιότητα – επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
	Κύρος – φήμη (μετόχων) της επιχείρησης.	Π.Κ.	Π.Κ.	Κ
Νομικού πλαισίου	Όφελος μετά την προκείμενη εφαρμογή του Σχεδίου Νόμου για τα Ε.Π.	Κ	Π.Κ.	Κ
	Διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού.	Κ	Π.Κ.	Κ
	Δυνατότητες επιχορήγησης.	Κ	Π.Κ.	Κ
	Εύρος ελευθεριών δράσης της διοίκησης.	Κ	Π.Κ.	Μ
Κοινωνικά	Προκύπτουσες αντιδράσεις κατοίκων.	Κ	Π.Κ.	Μ
	Εμπιστοσύνη μόνιμων κατοίκων στην επιχείρηση.	Κ	Μ	Π.Κ.
Κλίμακα Βαθμολόγησης της Επίδοσης				
Π.Κ.: Πολύ καλά		Κ: Καλά		Μ: Μέτρια

6.4 Επιλογή Βέλτιστου Σεναρίου

Σενάρια δημιουργίας Α.Ε. Φορέα ΒΙΟ.ΠΑ.

1^ο : Πλειοψηφικός μέτοχος ο Δήμος Καστελλίου και Μειοψηφικός το Ε.Β.Ε.Η.

2^ο : Ισόποση συμμετοχή Δήμου Καστελλίου και Ε.Β.Ε.Η.

3^ο : Μόνος μέτοχος ο Δήμος Καστελλίου

Με την εφαρμογή της ανάλυσης *S.W.O.T.* που πραγματοποιήθηκε παραπάνω γίνεται διακριτή μια σαφής εικόνα της απόδοσης των σεναρίων. Όσο αφορά στα οικονομικά κριτήρια τα δύο πρώτα σενάρια, στα οποία υπάρχει συμμετοχή του Ε.Β.Ε.Η. στην επιχείρηση, υπερτερούν έναντι του τρίτου με εξαίρεση το κόστος δημιουργίας της επιχείρησης. Αυτό γίνεται εύκολα κατανοητό αν αναλογιστεί κανείς ότι το Ε.Β.Ε.Η. είναι ένας οικονομικά εύρωστος οργανισμός και το εύρος των δραστηριοτήτων του καλύπτει ολόκληρο το Νομό Ηρακλείου συγκριτικά με το Δήμο Καστελλίου του οποίου το οικονομικό δυναμικό και οι δραστηριότητες του περιορίζονται στα όριά του.

Από την άποψη των κριτηρίων που αφορούν στη διοίκηση της επιχείρησης, επίσης τα δύο πρώτα σενάρια φαίνεται να υπερτερούν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εμπειρία του Ε.Β.Ε.Η., με τη συμμετοχή του στο φορέα υλοποίησης του ΒΙΟ.ΠΑ. Ανώπολης. Επίσης κύριο πλεονέκτημα αποτελεί ότι, σημαντικός αριθμός των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων της επιχείρησης αποτελούν τμήματα του θεσμικού ρόλου του Ε.Β.Ε.Η.

Η κατηγορία των κριτηρίων που αφορά στο νομικό πλαίσιο εντός του οποίου δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις τοποθετεί το δεύτερο σενάριο σε ισχύουσα θέση. Στις δύο άλλες επιχειρήσεις ειδικών μορφών τίθενται νομικοί περιορισμοί στο πλαίσιο δράσης, αλλά και στην εν γένει λειτουργία τους, η πλειοψηφία των οποίων δύνανται να ξεπεραστούν (κυρίως στο 1^ο σενάριο), ύστερα από τις ανάλογες χρονοβόρες πολλές φορές διαδικασίες.

Τέλος, βάσει των κοινωνικών κριτηρίων που αφορούν είτε σε ενδεχόμενες αντιδράσεις από τους μόνιμους κατοίκους πλησίον της προβλεπόμενης περιοχής χωροθέτησης του έργου, είτε στο βαθμό που οι ίδιοι εμπιστεύονται την επιχείρηση, το δεύτερο σενάριο φαίνεται να υπερτερεί, αν ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος των κριτηρίων που αφορούν αυτή κάθε αυτή την υλοποίηση του έργου. Δηλαδή, μια ενδεχόμενη αντίδραση της τοπικής κοινωνίας (Δήμου), η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο στάδιο σχεδιασμού του έργου, δε θα πρέπει να δημιουργήσει προβλήματα στο στάδιο της υλοποίησής του, όπου στο πρώτο και τρίτο σενάριο συμμετέχει πλειοψηφικά μέσω του αιρετού εκπροσώπου της (Δήμου).

Συγκεντρωτικά το **δεύτερο σενάριο** φαίνεται να υπερισχύει έναντι των άλλων δύο. Από το σύνολο της αξιολόγησης γίνεται διακριτό ότι δύναται η εφαρμογή και των υπολοίπων σεναρίων και συγκεκριμένα κατά φθίνουσα σειρά, με κριτήριο τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση του στόχου, ακολουθεί το πρώτο και τέλος το τρίτο σενάριο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Βιβλιογραφία

Βλιάμος Σ., (1988), Οι Βιομηχανικές Περιοχές και η Βιομηχανική Περιφερειακή Πολιτική στην Ελλάδα, ΕΤΒΑ., Αθήνα.

Γιαουτζή Μ. και Α. Στρατηγέα, (2005), Σημειώσεις Χωροταξίας, Ε.Μ.Π., Αθήνα.

Εγκυκλοπαίδεια Παιδεία, (2006), Τόμος 10, Μαλλιάρης- Παιδεία.

ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε., (2004), Μελέτη Προσανατολισμού της Παρέμβασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανταγωνιστικότητα” στον Τομέα των νέων Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών Εθνικής Εμβέλειας, Υπουργείο Ανάπτυξης, Αθήνα.

Κόνσολας Ν., (1985), Μελέτη Αξιολόγησης και Αναπροσαρμογής του Προγράμματος Χωροθέτησης και Ανάπτυξης των Βιομηχανικών Περιοχών, ΚΕΠΕ, Αθήνα.

Μαγγανά – Κακαουνάκη Σ., (1991), Η Χωροθέτηση των Βιομηχανικών Περιοχών στην Ελλάδα και των Μεταποιητικών Μονάδων Μέσα Σ’ Αυτές, ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα.

Παπαδάκης Β., (2007), Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής εμπειρία, Τόμος Α΄: Θεωρία, Ε. ΜΠΕΝΟΥ, Αθήνα.

Διαδικτυακές πηγές

<u>Ιστοσελίδα</u>	<u>Επεξήγηση</u>	<u>URL</u>
Ανάπτυξης Μητροπολιτικών Δικτύων στην Περιφέρεια Κρήτης	Δικτυακός Τόπος για την Ανάπτυξη Μητροπολιτικών Δικτύων στην Περιφέρεια Κρήτης από το Πολυτεχνείο Κρήτης	http://www.crete-broadband.tuc.gr
Αναπτυξιακής Ηρακλείου	Αναπτυξιακή Ηρακλείου Α.Ε.	http://www.anher.gr
Βικιπαίδεια	Δικτυακή Εγκυκλοπαίδεια Ελεύθερου Περιεχομένου	http://www.wikipedia.org
ΒΙΟ.ΠΑ. Ρεθύμνου	Βιοτεχνικό Πάρκο Ρεθύμνου	http://www.rethymno.com/biopa
ΒΙΟ.ΠΑ. Χανίων	Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων	http://www.viopach.gr

Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Πειραιά	Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Πειραιά	http://www.bep.gr
Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας	Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας	http://www.ggb.gr
Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας Γραφείου Διαμεσολάβησης Παν. Ιωαννίνων	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Γραφείο Διαμεσολάβησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	http://www.gsrt.gr http://liaison.uoi.gr
Δήμου Αγίου Νικολάου	Δήμος Αγίου Νικολάου	http://www.aghiosnikolaos.gr
Δήμου Θραψανού	Δήμος Θραψανού	http://www.e-thrapsano.gr
Δήμου Καστελλίου	Δήμος Καστελλίου	http://www.kastelli.gr
Ε.Α.Σ.Η.	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηρακλείου	http://www.agrunion.gr
Ε.Β.Ε.Α.	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών	http://www.acci.gr
Ε.Σ.Υ.Ε.	Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος	http://www.statistics.gr
Ε.Τ.Ε.Π. Κρήτης	Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης	http://www.stepc.gr
Εθνικού Τυπογραφείου	Εθνικό Τυπογραφείο	http://www.et.gr
ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.	Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας	http://www.elinyae.gr
Ελληνικής Εταιρείας <i>Logistics</i>	Ελληνική Εταιρεία <i>Logistics</i>	http://logistics.org.gr
ΕΝ.Η.Μ.Α.Ε.Κ. Υ.Π.Α.	Ένωση Ηλεκτρονικών Μηχανικών Ασφαλείας Εναέριας Κυκλοφορίας Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας	http://www.hcaa-eleng.gr

Επιμελητηρίου Ηρακλείου	Επιμελητήριο Ηρακλείου	http://www.ebeh.gr
Επιχειρησιακού Προγράμματος “Υγεία & Πρόνοια 2000 – 2008”	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Υγεία & Πρόνοια 2000 – 2008”	http://www.ygeia-pronoia.gr
ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία Ίδρυσης, Οργάνωσης, Διαχείρισης & Λειτουργίας ΒΙ.ΠΕ.	http://www.etvavipe.gr
Η.Κ.Ε.Κ.	Ηλεκτρονικό Κέντρο Εμπορίου Κρήτης	http://info.biz2crete.gr
Ι.Ε.Ν.Ε.	Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης	http://www.iene.gr
Ι.Τ.Ε.	Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας	http://www.forth.gr
<i>K&B Analysis</i>	Διαρκής Έκθεση Ελληνικών Τροφίμων και Ποτών στο Διαδίκτυο της <i>K&B Analysis</i> Ε.Π.Ε.	http://www.x-hellenica.gr
Κ.Ε.Τ.Α. Κρήτης	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Κρήτης	http://www.keta-kriti.gr
ΚΕ.ΠΕ.ΑΝ.	Κέντρο Περιφερειακής Ανάπτυξης	http://www.kepean.gr
Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης	http://www.nhmc.uoc.gr
Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου	http://www.nah.gr
Νομοθετικού Πλαισίου Επενδύσεων	Ηλεκτρονική Βάση Δεδομένων για το Νομοθετικό Πλαίσιο Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών Οργανισμός Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης “ΔΗΜΗΤΡΑ”	http://nomothesia.ependyseis.gr
Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α.	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας Τμήμα Ανατολικής Κρήτης	http://www.ogeeka-dimitra.org.gr
Ο.Ε.Ε. / Τ.Α.Κ.	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας Τμήμα Ανατολικής Κρήτης	http://www.oetak.gr
Ο.Λ.Η.	Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου Α.Ε.	http://www.portheraclion.gr

Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	http://www.ota.gr
Οικονομικής Εφημερίδας Εξπρές	Οικονομική Εφημερίδα Εξπρές	http://www.express.gr
Π.Α.Ε.Π.	Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.	http://www.paep.org.gr
Περιοδικού <i>Logistics & Management</i>	Περιοδικό <i>Logistics & Management</i>	http://www.logistics-management.gr
Περιφέρειας Κρήτης α	Περιφέρεια Κρήτης	http://www.crete-region.gr
Περιφέρειας Κρήτης β	Περιφέρεια Κρήτης	http://www.crete.gov.gr
Σ.Ε.Κ.	Σύνδεσμος Εξαγωγέων Κρήτης	http://www.crete-exporters.com
Τ.Ε.Ι. Κρήτης	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης	http://www.teicrete.gr
Τ.Ε.Ι. Κρήτης Ε.Α.Ε.	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης Εργαστήριο Αιολικής Ενέργειας	http://www.wel.teiher.gr
Τ.Β.Δ.Τ.	Τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πειραιώς	http://www.tex.unipi.gr
Τ.Ε.Ε.	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας	http://portal.tee.gr
Τουρισμού Υπαίθρου – Αγροτουρισμού	Ιστοσελίδα για τον Τουρισμό Υπαίθρου – Αγροτουρισμό της Αγροτουριστικής Α.Ε. υπό την εποπτεία του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης	http://www.agrotravel.gr
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων	http://www.minenv.gr
Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	http://www.minagric.gr
Υπουργείου Ανάπτυξης	Υπουργείο Ανάπτυξης	http://www.ypan.gr

Υπουργείου Εσωτερικών	Υπουργείο Εσωτερικών	http://www.ypes.gr
Φιλότης	Βάση Δεδομένων Φιλότης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου	http://www.itia.ntua.gr/filotis
Crete TOURnet	Τουριστικός Οδηγός για Διακοπές στην Κρήτη	http://www.crete.tournet.gr
Economics	Economics	http://www.economics.gr
Eurostat	Eurostat	http://epp.eurostat.ec.europa.eu
Google maps	Υπηρεσία Χαρτών της Google	http://maps.google.com
Icap	Icap Group A.E.	http://www.icap.gr
Interkriti	Interkriti	http://www.interkriti.org
M.A.I.Ch.	Mediterranean Agronomic Institute of Chania	http://www.maich.gr
R.E.D.	Real Estate And Development	http://www.ered.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1: Αιολικά πάρκα για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας στην Περιφέρεια Κρήτης

A/A	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΙΣΧΥΣ (MW)	Νομός
1	ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΑΕ	5	Λασιθίου
2	ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΡΥΩΝ ΑΕ	10	Λασιθίου
3	ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΑΧΛΑΔΙΩΝ ΑΕ	10	Λασιθίου
4	ΑΕΟΛΟΣ Α.Ε.	9,9	Λασιθίου
5	ΡΟΚΑΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΒΕΕ	10,2	Λασιθίου
6	ΡΟΚΑΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗ ΑΒΕΕ	3	Λασιθίου
7	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΒΕΕ	5,94	Λασιθίου
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΗΤΕΙΑΣ ΑΕ	1,2	Λασιθίου
9	ΙWECO ΧΩΝΟΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ	4,5	Λασιθίου
10	ΕΝ.ΤΕ.ΚΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΑΕ	2,7	Λασιθίου
11	ΔΕΗ ΑΕ	3	Λασιθίου
12	ENERCON ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	2,5	Λασιθίου
13	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΒΕΕ	4,62	Λασιθίου
14	WRE HELLAS SA	2,4	Λασιθίου
15	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΒΕΕ	11,9	Λασιθίου
16	ΙWECO ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΥΣΗ ΑΕΒΕΕ	4,95	Ηρακλείου
17	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ	4,62	Ηρακλείου
18	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΚΙΚΟΝΤΟΡ Α.Ε ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΠΑΝΩΣΗΦΗΣ	6,3	Ηρακλείου
19	ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΜΟΙΡΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	5,25	Ηρακλείου
20	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ	14,45	Ηρακλείου
21	ΔΕΗ ΑΕ - ΔΕΜΕ	9,9	Ρεθύμνου
22	ΑΙΟΛΙΚΟ ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑΣ ΑΕ	5	Ρεθύμνου
23	ENVIRECO ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΡΗΤΗΣ-ΣΠΑΘΑ ΑΕ	4,62	Χανίων
24	ΜΕΤΚΑ ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΛΑΤΑΝΟΥ ΑΕ	3,3	Χανίων
25	ENVITEC ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΑΕ	5,4	Χανίων
26	ENVITEC ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΑΕ	5,4	Χανίων
27	ΥΔΡΟΑΙΟΛΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.	9,35	Χανίων
28	ΤΑΛΩΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2,4	Χανίων

Πηγή: Ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Κρήτης Ε.Α.Ε.

Πίνακας 2: Αντιστοιχία κωδικών κατά Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ. – κλάδων

Κωδικός κλάδων	Ονομασία κλάδων κατά Σ.Τ.Α.Κ.Ο.Δ.
01	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες
05	Αλιεία, ιχθυοκαλλιέργεια και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες
14	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης: Κατεργασία και βαφή γουναρικών
19	Κατεργασία και δέψη δέρματος κατασκευή ειδών ταξιδιού, τσαντών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας κατεργασία και βαφή γουναρικών
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό εκτός από τα έπιπλα: Κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
21	Παραγωγή χαρτοπολλτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής
23	Παραγωγή οπτάνθρακα (Κ.Ω.Κ.), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό και πλαστικές ύλες
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και Η/Υ
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων. Κατασκευή ρολογιών κάθε είδους.
34	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων: Κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες
37	Ανακύκλωση

40	Παροχή ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού και ατμού
41	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού
45	Κατασκευές
50	Εμπόριο, συντήρηση, επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών, λιανικό εμπόριο καυσίμων οχημάτων
51	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών
52	Λιανικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών. Επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης
55	Ξενοδοχεία και εστιατόρια
63	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες
64	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες
65	Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα ταμεία συντάξεων
72	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες
73	Έρευνα και ανάπτυξη
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες
75	Δημόσια διοίκηση και άμυνα
90	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων. Υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες
92	Ψυχαγωγικές πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες
93	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών

Πηγή: Ιστοσελίδα Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 3: Αποκλειστικό αντικείμενο αναπτυξιακών ανώνυμων εταιριών Ο.Τ.Α.

Την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α. και των ενώσεών τους (π.χ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., Τ.Ε.Δ.Κ.) και της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης
Την προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου ή της κοινότητας ή της ευρύτερης περιοχής
Την ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος
Τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ή την εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο

Πηγή: 16^η Εγκύκλιος του 2007 περί του θεσμικού πλαισίου των επιχειρήσεων Ο.Τ.Α.

Πίνακας 4: Συνοπτική επισκόπηση του επιμελητηρίου Ηρακλείου και του Δήμου Καστελλίου

Επιμελητήριο Ηρακλείου

Το Επιμελητήριο Ηρακλείου ιδρύθηκε το 1923 και αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Διοικητικά υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Πρόκειται για ένα Αυτοτελή και Αυτοδιοικούμενο Οργανισμό, του οποίου η αιρετή διοίκηση εκλέγεται με τετραετή θητεία. Διοικείται από πενταμελή Διοικητική Επιτροπή και Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από 31 Συμβούλους. Στο Διοικητικό Συμβούλιο λειτουργούν τα τμήματα: Εμπορίου, Βιοτεχνίας, Βιομηχανίας-Εξαγωγών και το τμήμα Λοιπών Επαγγελματιών.

Μέλη του Επιμελητηρίου αποτελούν τα Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στο σύνολο του Νομού Ηρακλείου. Ο αριθμός των μελών του ανέρχεται σήμερα σε περισσότερες από 18.000 επιχειρήσεις, κάθε είδους, εκ των οποίων περίπου το 34% ανήκουν στο δευτερογενή τομέα, το 65% στον τριτογενή (εμπόριο, υπηρεσίες, επιχειρήσεις του τουρισμού) και το 1% είναι επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα)

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, το Επιμελητήριο Ηρακλείου αποτελεί συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο της Πολιτείας και των Επιχειρήσεων Μελών. Ως σκοπό έχει την εκπροσώπηση, παρακολούθηση και προώθηση της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας, του εμπορίου και των υπηρεσιών, με γνώμονα την ανάπτυξη της Οικονομίας.

Στο πλαίσιο του θεσμικού του ρόλου, το Επιμελητήριο Ηρακλείου:

- Παρέχει υπηρεσίες δημόσιας αρχής (χορήγηση πιστοποιητικών, βεβαιώσεων, αδειών, κλπ.).
- Αποτελεί Σύμβουλο της Πολιτείας (παρέχει πληροφορίες, γνωματεύσεις, υποβάλλει προτάσεις, λειτουργεί επιτροπές πραγματογνωμόνων, κλπ.).
- Συμμετέχει σε επιτροπές προγραμματισμού των περιφερειακών αποκεντρωμένων οργάνων και των οργανισμών τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Αναπτύσσει δράσεις και παρέχει υπηρεσίες υποστηρικτικού χαρακτήρα (παρέχει πληροφόρηση, συμβουλές και κατάρτιση - επιμόρφωση προς τα μέλη, εκπονεί μελέτες και εμπειρογνωμοσύνες, προωθεί τις επιχειρηματικές συνεργασίες και συμμετέχει σε φορείς ανάπτυξης).
- Συνεργάζεται με φορείς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο καθώς και με τα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα της περιοχής.
- Ενισχύει οικονομικά τις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις πρωτοβουλίες τους.
- Διαχειρίζεται τις υποδομές που διαθέτει και σχεδιάζει την ίδρυση νέων.

Οικονομικά Στοιχεία: Το Επιμελητήριο Ηρακλείου αποτελεί ένα οικονομικά εύρωστο οργανισμό, ο οποίος οφείλεται αφενός μεν στις εισφορές των επιχειρήσεων μελών του, αφετέρου στην εμπλοκή του σε αναπτυξιακά έργα, πρωτοβουλίες και προγράμματα.

Σκοπός του Επιμελητηρίου σύμφωνα με τον ισχύοντα Νόμο 3419/2005, σκοποί των Επιμελητηρίων, μέσα στα όρια της περιφέρειάς τους, είναι:

- Η προστασία και η ανάπτυξη του εμπορίου, της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας, των επαγγελματιών, του τομέα παροχής υπηρεσιών και των εξαγωγών, σύμφωνα με τα συμφέροντα και τους στόχους της εθνικής οικονομίας, για την

ανάπτυξη και την πρόοδο αυτής.

- Η παροχή προς την Πολιτεία γνωμοδοτικών εισηγήσεων για κάθε οικονομικό θέμα, περιλαμβανομένων και των σχετικών νομοσχεδίων, με γνώμονα πάντοτε την οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειάς τους και την εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος της εθνικής οικονομίας.
- Η παροχή στα μέλη τους και σε κάθε ενδιαφερόμενο γνωμοδοτικών εισηγήσεων και πληροφοριών για κάθε οικονομικό θέμα.

Δήμος Καστελλίου

Η διοίκηση του Δήμου ασκείται από τον Δήμαρχο, τρεις Αντιδημάρχους και από το 17-μελές Δημοτικό Συμβούλιο.

Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του Δήμου, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δημάρχου ή της Δημαρχιακής Επιτροπής. Σύμφωνα με το Νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων το Δημοτικό Συμβούλιο αποτελείται από 17 μέλη, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται οι Πρόεδροι των Τοπικών Συμβουλίων. Αποτελείται από 10 Δημοτικούς Συμβούλους της Συμπολίτευσης και 7 Δημοτικούς Συμβούλους της Αντιπολίτευσης.

Πηγή: Ιστοσελίδες Επιμελητηρίου Ηρακλείου και Δήμου Καστελλίου

